

Eseménytár
a 2009. év zsidó vonatkozású krónikája

január hónap

január 1.

1. Az Új Élet 2009. január elsejei számában Székelyhidi Hajnallal, a Magyar Állami Operaház magánénekesével készített interjút Szilágyi Iván Péter „Van egy régi zsidó történet az imádság erejéről” címmel (8. p.). Székelyhidi Hajnal az Or-Zse tanszékvezető helyettese is, a kántorok hangképzését végzi. Wallenstein V. Róbert „Lódz – bolyongásom egy szellemvárosban” címmel készített tudósítást (5. p.).

2. Radnóti Miklós születésének századik, és meggyilkolásának 65-ik évfordulója tiszteletére a 2009-es évet a kulturális kormányzat Radnóti emlékévvé nyilvánította. A Magyar Televízió 2009. március 14-től kezdődően kilenc héten át Radnóti Miklósról készült emlékműsort közvetített a Radnóti Színházból. A költő verseit Anger Zsolt, Csányi Sándor, Eszenyi Enikő, Fenyő Iván, Karalyos Gábor, Kováts Adél, Mácsai Pál, Nagy Ervin, Stohl András és Tóth Ildikó mondta el. A műsor házigazdája Bálint András színművész és Ferencz Győző költő, a műsorvezető Veiszer Alinda. A jubileum alkalmából az MTA Könyvtár Kézirattára kiállítást rendezett Radnóti kézirataiból, a Népszabadság 2009. április 25-án megjelent Hétvége mellékletében Papp Sándor Zsigmond: „A legkisebb haza”; Csapody Tamás „Abdai gyilkosok”; Kacsor Zsolt „Zagubica fölött” című írásait közölte (1-3. p.).

január 2.

1. Jeruzsálemben Simon Perez több ezer zsidó származású külföldi fiatal előtt beszélt a Hamasszal folytatott háborúról. „Nem azért harcolunk a Hamasszal, mert arabok, hanem mert terroristák” – mondta az izraeli elnök.

2. A Népszabadság 2009. január 2-iki számában Csákvári Géza „Világmegváltás híján – Film álmokból és valóságból összegyúrva” címmel készített interjút Ari Folman izraeli filmrendezővel abból az alkalomból, hogy „Libanoni keringő” című animációs dokumentumfilmjét Budapesten is bemutatták. Az Izrael 1982-85 közti libanoni megszállásáról készített filmről Papp Sándor Zsigmond „A megszállók szomorúsága” címmel készített kritikát a lapban (10. p.).

3. Czene Gábor „Kárpótlási káosz – Több, mint egy éve nem sikerült felállítani a zsidó közösségi vagyoni rendezését szolgáló bizottságot” című írása ugyancsak a Népszabadságban jelent meg (5. p.). A szerző annak járt utána, hogy a kormány 1091/2007. (XI. 27.) Korm. Határozata tárcaközi bizottság létrehozását rendelte el a zsidó közösség vagyoni kárpótlási igényeinek koordinálására az oktatási tárca vezetésével. 2007. december 20-án az oktatási tárca, támogatási szerződést kötött a Mazsökök és a Mazsihisz vezetőivel 21 millió dollárról. Ebből 12,6 millió dollárt még 2007-ben átutaltak a Mazsökök számlájára, a további 4,2 és 4,2 millió dollár 2011-ben és 2012-ben esedékes. A felhasználás feltétele azonban, hogy külön megállapodást kell kötnie a kormánynak és a zsidó közösségeknek. A kormány azonban nem alakította meg sem a tárcaközi bizottságot, sem a megállapodásokat a zsidó szervezetekkel. Az EMIH nevében Köves Slomo rabbi emiatt tiltakozó levelet juttatott el a minisztériumba mulasztásos alkotmány sértés miatt. A kormány 1064/2008 (X. 8.) Korm. Határozatában módosította a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány Alapító Okiratát is. Ennek lebonyolításáért az oktatási és kulturális minisztériumot jelölte ki felelősként.

január 6.

„Izraelnek joga van az önvédelemhez!” címmel fizetett hirdetést tett közzé napilapokban a Magyar Zsidó Kongresszus.

január 8.

Sándor Ivánnal beszélgetett Vári György a Holocaust Dokumentációs Központ KönyvEsték sorozatában.

január 9.

1. A Gázai háborúról beszélgettek a Bét Orim Kabalat Sabatján Riszovannij Mihály vezetésével.
2. A Szim Salom Progresszív zsidó közösségben Karmó Gábor beszámolóját hallgatták meg az első reform zsidó szemináriumról. A tanácskozást 2009 decemberének közepén rendezték Jeruzsálemben.
3. Az ÉS 2009. január 9-i számában Rege Mihály „Gázai kétségek” című írása jelent meg (8. p.). Ungvári Tamás „Kafka hazatérése – Születésének 125. évfordulójára” című írása a 10-11. oldalon olvasható.

január 10.

A Bét Orim Agora Akadémiájának vendége Rékai Miklós néprajzkutató volt. A Bálint Zsidó Közösségi Házban „Miért nincs magyar zsidó néprajzkutatás? – avagy definíciós és önreflexiós gátolásaink” címmel tartott előadást.

január 11.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége Mérő László matematikus volt, akivel „Az elvek csapodár természete” című új könyve kapcsán Perlaki Tamás beszélgetett.

január 13.

1. Szolidaritási nagygyűlést rendezett a Mazsihisz az Izraeli Nagykövetség épülete előtt mintegy ezer fő részvételével. A demonstráció első szónoka Egri Oszkár volt a Mazsihisz képviselőjében, majd Mészáros István, az Országgyűlés Emberi, jogi, kisebbségi és vallási bizottságának korábbi alelnöke szólt. 2009. január 17-én a Magyar Gárda rendezett ellentüntetést ugyanitt mintegy 150 fő részvételével.
2. Uri Asaf kiállítása nyílt meg az Újlipótvárosi Klub Galériában.
3. Az Evangélikus Egyház Sztehlo emlékévet hirdetett 2009-re a mintegy kétezer zsidó üldözöttet megmentő Sztehlo Gábor születésének 100. évfordulója alkalmából. A MTV2 2009. május 16-án levetítette a Szántó Erika rendezésében készült „Gaudiopolis – In memoriam Sztehlo Gábor” című tévéfilmet. 2009. május 18-án az Evangélikus Országos Múzeumban kiállítás nyílt az 1972-ben a Világ Igaza kitüntetés elismert embermentő lelkész emlékére. A Bét Orim Progresszív zsidó közösség 2009. augusztus 7-én látogatta meg a kiállítást. A közösség júniusban meghívta Kertész Botondot, a kiállítás egyik rendezőjét, aki ismertette legújabb kutatási eredményeit. 2009. szeptember 25-én avatták fel Sztehlo Gábor szobrát, Vigh Tamás alkotását a budapesti Deák téri evangélikus templom előtt. A templomban tartott ünnepi istentiszteleten beszédet mondott Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi is.

január 14.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Franz Kafka „A törvény kapujában” című elbeszélésének lehetséges értelmezéseiről Szántó T. Gábor író tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.
2. Tamás Gáspár Miklós a Népszabadságban „Az írástudók újabb árulásai” című cikkében elítéli Izrael politikáját a Gázai konfliktusban, és ennek kapcsán a médiát és a mértékadó értelmiséget is hibáztatja. Heller Ágnes vitatta TGM nézeteit a Népszabadság 2009. január 17-i számában „A gyűlöletbeszéd, mint az értelmiség hivatása” című írásában. Gadó János a Népszabadság 2009. január 20-i számában „Írástudók, csatlakozzatok!”, „Vári György pedig 2009. január 26-án „Ki, ha ők sem? címmel szólt a vitához. Az Élet és Irodalom 2009. január 23-i számában Buda Péter, Gábor György és Vásárhelyi Mária közös cikke jelent meg „Ég veled, TGM!” címmel (14-15. p.). Böcskei Balázs „Vicces, mégis komoly” című cikkével szólt hozzá a vitához az ÉS 2009. január 30-i számában (13. p.). Bendl Vera „Felháborodni jó. De mérlegelni még jobb” címmel írta le véleményét az ÉS 2009. március 18-i számában (16. p.).

január 15.

1. A Chabad Lubavics Egyesület Bródy Sándor író emléktáblát állított a Vasvári utcai zsinagóga falán. Az író emlékére nyilvános felolvasóestet rendeztek az Egyesület Károly körúti székházában. A díszvendég Benedek István Gábor, az író leszármazottja volt. A házigazdák Köves Slomo és Baruch Oberlander rabbik voltak. Meghívták Ladik Katalin, Tábor Ádám, Kapecz Zsuzsa, Bán Zsófia és Polgár Ernő írókat is.

2. „Izraelnek joga van az Önvédelemhez!” címmel a Magyar Zsidó Kongresszus állásfoglalását közölte a Gáza övezetben vívott háborúról címlapján Új Élet 2009. január 15-i száma. A lapban megjelent az a felhívás is Izrael megsegítésére, amelyben 3 hetes önkéntes munkára szólított a Nadav nemzetközi szervezet.

3. Sándor György Indianapolisi főkantor „Hatvan felé... Egy elégedett főkantor a boldogság titkáról” című írása jelent meg (4. p.).

január 16.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabatján Karmó Gábor számolt be a 2008 decemberében Jeruzsálemben tartott „Első Reform Zsidó – Cionista Világszemináriumról”. Az előadó egyben elkezdte az Arzenu reform cionista szervezet magyarországi tagszervezetének megalakítását. 2009. március 8-án a Macisz termében alakult szervezet elnöke Karmó Gábor, alelnöke Nagy József, titkára Hemera Ákos lett.

január 17.

1. A Budai Micve Klubban Ormos Mária akadémikus tartott előadást „Válságok és megoldások” címmel.

2. Washingtonban az izraeli és az Egyesült Államok külügyminisztere – Cipi Livni és Condoleezza Rice – aláírták azt a megállapodást, amelyben az USA garanciát vállalt a gázai övezetbe induló fegyvercsempészet megakadályozására. Másnap Izrael tűzszünetet vezetett be Gázában, amihez napokkal később csatlakozott a palesztin fél is. Barack Obama amerikai elnök 2009. január 20-i beiktatásának idejére szünetelt a háború. 2009. január 21-én Izrael befejezte kivonulását a Gázai övezetből. Budapesten a Dob utcai és a Dessewffy utcai templomokban istentisztelet keretében zoltárokat mondtak Izrael békéjéért. A Muszoe és a NÜB közösen aláírt „Békét a Közel-Keleten!” című felhívása megjelent az Új Élet 2009. január 15-i számában. A Hamasz támadásaira válaszul azonban 2009. január 27-től Izrael is folytatta a háborút. Az ÉS 2009. január 16-i számában Paragi Beáta „Halottat siratni könnyű” című írásában foglalta össze a háború aktuális történéseit. 2009. február 28-án Kairóban nemzetközi segélykonferenciát rendeztek a gázai övezet újjáépítésére. A Kritika című folyóirat 2009/3. számában Tamás Pál „Háború-modellek: A gázai hadjárat 2008-2009” című elemzése jelent meg (32-35. p.). A Szombat 2009/2 számában Novák Attila „Gáza, a végtelenített lemez a Közel-Keleten” címmel (4. p.) elemezte a kialakult helyzetet. A Szombat 2009/3 számában Shiri Zsuzsa „Arca lett a civil halottnak” című tudósítása jelent meg (3. p.). „Volt némi Casablanca-fíling” – Török Ferenc filmrendező, Vágvolgyi B. András újságíró és Térey János költő izraeli látogatásáról Patyi Szabolcs írása jelent meg a gázai háborúról (6-7. p.).

január 18-25.

A Szent István Bazilikában ökumenikus imahetet tartottak.

január 19.

1. Szigethy András Örkény István feleségének, Radnóti Zsuzsa dramaturgnak a portréját rajzolta fel a Népszabadság 2009. január 19-i számában „Képzett múzsa” (20. p.) című írásában.

2. A Terézvárosi (VI. kerületi) önkormányzat szocialista és liberális frakciója ellen eljárás indult a kerület ingatlanvagyonának értékesítésekor vélhetően elkövetett visszaélések miatt. 2009. január 29-én a Központi Nyomozó Főügyészség az Erzsébetvárosi (VII. kerület) ingatlanok értékesítése kapcsán bűnszervezet tagjaként elkövetett bűncselekményekkel gyanúsította meg Gál Györgyöt, a

kerület önkormányzati bizottságának előzetes letartóztatásában lévő elnökét. 2009. február 10-én előzetes letartóztatásba helyezték Hunvald Györgyöt, a hetedik kerület polgármesterét bünszövetkezetben elkövetett visszaélés vádjával. Felmerült a kerületi önkormányzat feloszlásának javaslata is, de a 2009. február 11-én tartott kerületi közgyűlés önkormányzati ezt nem szavazta meg. A Népszabadság 2009. február 27-én „A nagy budapesti szabadrablás” című cikkében elemezte a főváros több kerületét is érintő ingatlan panamákat. A Pesti Központi Kerületi Bíróság március elején az előzetes letartóztatást 2009. június 12-ig meghosszabbította. Miután elismerte, hogy hivatali visszaélést követett el. 2009. április 25-én Hunfalvi György lemondott önkormányzati képviselői mandátumáról.

január 21.

A Szabad Zsidó Tanházban Bánai Viktória „Zsidó értelmiség a 19. század kezdetén” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

január 23.

1. A Szim Salom Zsidó Közösség Oneg Sabat rendezvényén levetítették Rékai Miklós és Balog Gábor „Hanukarácsony” című dokumentumfilmjét, amely a Dunatáj Alapítvány támogatásával készült. Az est vendége volt Rékai Miklós etnográfus, a film egyik készítője.

2. A Bét Orim Oneg Sabatján Riszovannij Mihály tartott előadást „Kikeresztelkedettek keresztútjai és kálváriái” címmel.

3. A Parlamentben nemzetközi rasszizmus elleni napot tartottak. Az ülésen beszédet mondott Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és Franz Vranitzky korábbi osztrák kancellár. A gyűlöletbeszéd büntethetőségéről Dr. Kende Péter az ÉS 2009. január 2-i számában „Igenis büntethető” címmel közölt publicisztikát, Ádám Péter írása az ÉS 2009. január 16-i számában jelent meg „Gyűlöletbeszéd Franciaországban” címmel (15. p.). Hanák András „Francia hagymaleves: szólásszabadság Franciaországban” címmel jelentetett meg publicisztikát az ÉS 2009. február 6-i számában (4. p.).

4. Az ÉS 2009. január 23-i számában Galló Béla „Üdv a legyőzötteknek! Faragó Vilmos 80. születésnapjára” címmel jelentett meg köszöntőt (10. p.). Kovács János Mátyás „Antallaci” című írásával emlékezett a 2008-ban elhunyt közgazdászra.

január 24.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban az „Egy év alatt a világ körül” sorozatban spanyol estet rendeztek.

2. Budapesten tartotta ülését a Maszorti (Konzervatív) Európai Testülete. A Bálint Zsidó Közösségi Házban tartott ülésre meghívták a Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség érdeklődő tagjait is.

3. XVI. Benedek pápa húsz évi kiközösítés után feloldozott négy tradicionális püspököt, Szent X. Pius Testvéri Szövetség alapítóit. Egyikük, Williamson Argentínában élő püspök a feloldozást követő első héten holocaust-tagadó kijelentést tett. Közössége, a tradicionális katolikus mozgalom vezetője, valamint XVI. Benedek Pápa 2009. január 27-én hivatalosan is bocsánatot kért a püspök kijelentései miatt. Az ügy miatt az izraeli főrabbinátus megszakította kapcsolatait a Vatikánnal. Az államok közötti kapcsolat azonban megmaradt. Angela Merkel német kancellár 2009. február 3-án egyértelmű állásfoglalásra szólította fel XVI. Benedeket: mondja ki, hogy a holocaustot nem lehet tagadni. A Németországi Zsidók Központi Tanácsa üdvözölte Merkel kiállását. A tiltakozási hullám hatására 2009. február 4-én a Vatikán nézeteinek nyilvános visszavonására szólította fel Williamson püspököt, 2009. február 10-én Argentínában is feljelentették a holocaust-tagadó püspököt. Elie Wiesel Nobel Békédíjas író 2009. február 13-án az olasz La Repubblica című lapnak nyilatkozva azt mondta, hogy a pápánk ismét ki kellene tagadnia a püspököt. Az ÉS 2009. február 13-i számában Mártonffy Marcell „Történelemtagadás és atyai könyörületesség” című írása jelent meg (3. p.). Peter Hünermann tübingeni teológus pedig február 16-án úgy nyilatkozott a Herder-Korrespondenz című német teológiai folyóirat 2009/márciusi számában, hogy az érvényben lévő zsinati határozatok értelmében XVI. Benedeknek nem volt joga visszafogadni a „Szent X. Pius Testvéri Közösség”

püspökeik. Osztrák püspökök is bíralták a pápa lépését. Az Argentínából 2009. február 19-én történt kiutasítás után a püspök február 25-én Londonba érkezett, ahol David Irving, a holocaust-tagadásért már elítélt történész követői fogadták. Williamson a Vatikán követelésére február 26-án levélben fejezte ki sajnálkozását a holocaustot tagadó kijelentései miatt. A Vatikán azonban ezt nem tartotta kielégítőnek, az olaszországi zsidó közösségek szövetsége pedig a levélben foglaltakat az eredeti kijelentéseknél is súlyosabbnak minősítette. Az EU igazságügyi biztosa, Jacques Barrot szerint büntetőeljárás indul a püspök ellen. 2009. március 12-én a pápa fogadta az izraeli rabbinárus képviselőit David Rosen főrabbi vezetésével. A találkozón a pápa elismerte, hogy hibát követett el a Szent X. Pius Testvériséghez tartozó négy püspök kiközösítésének megszüntetésekor. XVI. Benedek a katolikus püspököknek címzett, március 10-én kelt nyílt levélben is elismerte tévedését. A helyzetet bonyolítja, hogy a X. Pius Testvéri Közösségnek nincs jogi státusza, mivel Lefevre érsek 1988-ban pápai megbízás nélkül avatta fel a négy püspököt. A pápa a püspököknek írt levelében úgy fogalmazott, hogy az egyházi jogi eset tisztázásáért „hálás vagyok zsidó barátainknak, akik segítségemre voltak, hogy a félreértés gyorsan tisztázódjon és helyreálljon a baráti viszony, amely, mint II. János pápa idején, az én pápaságom alatt is folyamatosan fennállt”. Július 7-én a pápa felmentette azt a bíborost, aki elhallgatta, hogy Williams holocausttagadó.

5. A Biblia-év lezárásaként a Wesley János Lelkészképző Főiskola Ökumenika Tanszéke és Vallástudományi Intézete konferenciát rendezett. Előadást tartottak többek között Komoróczy Géza és Schweitzer József professzorok.

január 25-27.

Jeruzsálemben tartotta tisztújító közgyűlését a Zsidó Világkongresszus. Elnökké ismét Ronald Laudert választották négy évre, az igazgatójává Eduardo Elszaint, Feldmájer Péter Mazsihisz elnökét a kormányzó tanács tagjává választották. A magyar zsidóságot 12 tagú küldöttség képviselte, Lauderrel a vezetőségválasztás előtt tárgyaltak a magyarországi zsidó oktatás helyzetéről. Lauder segítséget ígért a Wesselényi utcai iskola működtetéséhez is, a részleteket kidolgozására a WJC elnöke Magyarországra érkezik. A ZSVK felszólította a pápát, hogy erőteljesebben vegyen részt a zsidó – keresztény párbeszédben.

január 26.

Nagykanizsán az önkormányzat és a zsidó hitközség közös elhatározása alapján emlékházat rendeznek be a város szülőtének, Fejtő Ferenc születésének századik évfordulójára a Fő utca 6-ban.

január 27.

1. Auschwitzban az egykori koncentrációs tábor helyén emlékeztek a tábor felszabadulásának 64. évfordulójára. A Nemzetközi Holocaust Emléknapi világszerte emlékeztek, Budapesten kezdetét vette az „Történelmi Együttélés” című egész éves rendezvény sorozat a Páva utcai Holocaust Emlékmúzeumban a Holocaust 65 éves évfordulója kapcsán. Az emlékévet Martinkovics Judit nyitotta meg a Múzeumban, ünnepi beszédet mondott Szita Szabolcs történész. Tárlatvezetési sorozat indult „Elveszett hitközségek” címmel Pécsi Tibor vezetésével. A televíziókban filmekkel, műsorokkal emlékeztek. Az M1-ws csatornán a Szenes Hannáról készült, „Bízatóan int a gyertyafény” című angol dokumentumfilmet, valamint a „Csenderdő” című magyar dokumentumfilmet vetítették le. A Duna Televízió műsorra tűzte Elek Judit „A hét nyolcadik napja” című játékfilmjét. Elek Judit az éppen zajló Magyar Filmszemlén életmű kitüntetését kapott.

2. Ipswichben, 76 éves korában, otthonában meghalt John Updike író.

január 28.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Török Petra „Magyar zsidó családragények és nemzedékgények” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. Pap Ágnes szociológus újságíró „Hozd magaddal a történeted” címmel holocaust túlélőkkel folytatott beszélgetéseket a Bálint Házban.

január 29.

A roma holocaustról rendezett kiállítást Kállai Ernő kisebbségi ombudsman nyitotta meg New Yorkban a magyar kulturális évad keretében. Los Angelesben a Holocaust Múzeumban az „Auschwitz Album” fotóiból nyílt kiállítás a holocaust nemzetközi emléknapján. Az izraeli Yad Vasem Intézet a Los Angeles-i Múzeumnak adományozta az albumot.

január 30.

A Népszabadság 2009. január 30-i számában Donáth Mirjam riportja jelent meg „Blau László utazása” címmel (22. p.).

január 31.

A Népszabadság 2009. január 31-i számának Hétvége mellékletében Friss Róbert publikációja jelent meg „Egy szemlélődő arisztokrata. John Lukács 85-ik születésnapjára” címmel (5. p.).

A Tábori Rabbinátus Tórát kapott a Honvédelmi Minisztériumtól. A Tóraszentelésen megjelent Vadai Ágnes honvédelmi államtitkár, Keleti György korábbi honvédelmi miniszter, a VII. kerületi önkormányzat polgármestere, a Bzsh és a Mazsihisz világi és vallási vezetői. Fekete László főkantor éneke mellett Frölich Róbert főrabbi chupá alatt behozta a Tórát, Sasvári István ezredes, holocaust túlélő pedig elhelyezte a tóraszekrényben.

A Budai Sófár 2009/januári számában Havas Judit előadóművészt mutatta be Soltész Katalin (5. p.). Súlyom Gábor „Az 1145-ös számú bori munkaszolgálatos visszaemlékezései” című írásának első része a 8-9 oldalon jelent meg. (folytatás a februári, márciusi és áprilisi számokban olvasható). Köves Slomó chabad rabbi „Személyes gondolatok a mumbai-i rabbiházaspár, Gábrriel és Rivka Holtzberg lemészárlása után” címmel közölt írást (10. p.).

A MaZsiKe 2009/januári Hírlevelében Bednárík András „Kazmierz két lábon” című írása a krakkói zsidó negyedről készült (4-5. p.).

A Szombat 2009/januári számában „Pszichoanalízis és zsidóság” címmel tematikus összeállítást készített Schmelowsky Ágoston (5-13. p.). Gadó János a zsidó szervezetek számára felajánlott személyi jövedelemadó egy százalékaról készített elemzést „Gazdagodó, fogyatkozó zsidóság” címmel (16-18. p.). Somló Tamással, az LGT énekesével Szegő Péter készített interjút „Amerikában a kommunista rock and roll zenekar a stichtünk” címmel (24-26. p.).

A Budapest folyóirat 2009/1 számában Csatári Bence írása jelent meg „Húszéves a Mazsike” címmel. Ugyanitt olvasható Ráday Mihály cikke „Látélet és történelem” címmel az egykori Continental Szálló és a Hungária Fürdő sorsáról (1-5. p.). Április 7-én rakták le az új „Continental Hotel Zara” alapkövét a Dohány utcában, és bejelentették, hogy a Hungária Fürdő homlokzatát megőrzik.

Felkerült a netre a www.zsinagógák.com . A portál szerkesztője Schück András.

február hónap

február 1.

1. Drágakő címmel Klezmer meseoratóriumot mutatott be Havas Judit felnőttek számára Radó Gyula rendezésében a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Közreműködött a Chagall Klezmer Band.
2. A Belső Erzsébetvárosban és Tokajhegyalján jelentkező, világörökségi értékeket veszélyeztető problémák kezeléséről kellett jelentést küldenie 2009. február 1-ig az UNESCO Világörökség

Bizottsága számára Magyarországnak. Erről a jelentésről adott ismertetést a Népszabadság 2009. február 2-i számában. A sajtót Mezős Tamás, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke és Fejérvy Tamás, a magyar világörökségi bizottság elnöke tájékoztatta.

3. A Gázai övezetben kirobbant háború miatt a budapesti Szabadság téri református templomban ifjabb Hegedűs Lóránt „Palesztin napot” rendezett. Morvai Krisztina és Vona Gábor ismert hazai szélsőjobboldali személyiségek mellett felszólalt Mordehaj Eljahu, Izrael korábbi főrabbija is. A volt főrabbi támadta a Mazsihiszt, amiért az Izrael államot támogatja a palesztinokkal szemben. Az eseményről Krug Emília tudósított a „168 Óra” 2009. február 5-i számában „Az ördög műve” című riportjában 89-10. p.).

február 5.

A Páva utcai Holocaust Múzeumban a Muzsikás együttes „Szól a kakas már... Elveszettnek hitt zsidó dallamok” című műsorát mutatták be.

február 6.

1. „Közbeszéd és közlátvány a mai Magyarországon” címmel rendezett konferenciát a Magyar Demokratikus Charta a Városháza Dísztermében. Ungvári Tamás „Neofrivol és pátosz a közbeszédben”; Szilágyi Anna „A jobboldal, mint tömegkultúra”; Kálmán László „A magyar média nyomora” és P. Szűcs Júlia „A köztéri emlékművektől az ikon-jellegű tárgyakig” címmel tartott előadást. A kerekasztal-beszélgetést Vásárhelyi Mária vezette.

2. Ferenczi Gábor filmrendező volt a Bét Orim Oneg Sabatjának vendége. A rendező a 40. Magyar Filmszemle tévéfilm kategóriájának győztese volt „A barátkozás lehetőségei” című filmjével.

február 9.

A Népszabadság 2009. február 9-i „Utazás” mellékletében Koblenz Zsuzsa „Múzeum Erdős Renée szenvedélyes életéről” című cikke jelent meg a XVII. Kerületben lévő villáról.” (3. p.).

február 11.

1. Az Újlipótvárosi Klub Galériában a „Zsidók egymás közt” sorozat vendégei Darvas István és Radnóti Zoltán rabbik, valamint Balázs Gábor, a Pestisul vezetője voltak. A beszélgetést Polgár Ernő vezette.

2. A Szabad Zsidó Tanházban Kovács András tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Zsidóság és a kommunista pártállam” címmel.

3. A Páva utcában angol nyelvű beszélgetést rendeztek Catherine Keller washingtoni művészettörténésszel „The Women I Knew as Aunt Elisabeth” címmel.

február 11-12

A Tel-Avivban rendezett turisztikai világkiállításon Magyarország is bemutatta termékeit.

február 12.

1. A Holocaust Emlékközpont KönyvEsték sorozatában Isaac Bashevis Singer „Szerelmes történet – Egy poligámista története” című novelláskötete kapcsán rendeztek estet „Soá és szerelem” címmel. A Dezsényi Katalin fordító, Schiller Erzsébet szerkesztő, Erős Ferenc szociálpszichológus és a Budapesti Zsidó Színházból Vajda Róbert közreműködésével tartott estet Pécsi Katalin moderálta.

2. A New York-i székhelyű Rágalmazás Ellenes Liga (ABL) friss felmérését ismertette a Népszabadság „Európa antiszemita előítéletekkel terhes” című cikke a 2009. február 12-i számban.

február 13.

Ruff Tibor „Az Újszövetség és a Tóra” című doktori értekezésének nyilvános vitáját az OR-ZSE Oktogonális Termében tartották meg. Az opponensek Domán István főrabbi, Tatár György filozófus és Szigeti Jenő voltak. A Doktori Bizottság elnöke Staller Tamás, titkára Ungárné Komoly Judit volt.

Tagjai: Kiss Endre, Pelle János, Popper Péter, Rugási Gyula, Schőner Alfréd, Szita Szabolcs és Uhrman Iván.

február 14.

1. A dombóvári városi önkormányzat döntött a zsinagóga felújításáról. A tervek szerint 2010-re fejeződik be a rekonstrukció, az épületben galériát és koncerttermet rendeznek be.
2. A Budai Micvre Klub vendége Csűrös Karola színművész és férje, Horváth Ádám, rendező voltak.

február 15-17

Londonban 35 ország mintegy százfőnyi vezető politikusának részvételével nemzetközi konferenciát rendeztek az antiszemitizmus elleni fellépéstől. Magyarországot Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke képviselte.

február 15-20.

A Jeruzsálemben rendezett 24. Nemzetközi Könyvvásár kiemelt vendége volt Magyarország. Esterházy Péter, Konrád György és Spiró György személyesen is jelen volt a könyvvásáron. Esterházy Péternek „A szív segédigéi”, Konrád Györgynek „A cinkos”, Spiró Györgynek pedig egy novellás kötete jelent meg héberül. (A Szombat 2009/4. számában Bendl Vera tudósított a könyvvásárról 24-26. p.). Február 19-én bemutatták a Múlt és Jövő 2008/2-3. tematikus dupla számát. Az Izrael Állam 60. évfordulójára készült összeállítás bemutatóján megjelentek a szám Izraelben élő szerzői: Itámár Jáoz-Kezst, André Hajdu, Sidra Dekoven Ezrahi, Etkar Keret, Háim Sabato, Menashe Kadishman és a lap főszerkesztője, Kőbányai János. Az eseményen részt vettek Patai József és Avigdor Hameiri unokái is.

február 16.

1. „Rasszizmus a tudományban” címmel rendeztek kerekasztal-beszélgetést a Politikatörténeti Intézetben az azonos címmel megjelent kötet bemutatója alkalmából. A meghívott előadók Gervai Judit pszichológus, Feischmidt Margit és Michael Stewart antropológusok, Konrád Miklós történész és Zsigó Jenő, a Magyarországi Roma Parlament elnöke voltak. A beszélgetést Vidra Zsuzsa vezette.
2. Budapestre érkezett a magyarországi származású fotóművész, Robert Capa munkáinak több mint ezer tételű gyűjteménye, amelyet a magyar állam 300 millió forintért megvásárolt a New York-i International Center of Photography-tól. A gyűjteményt a Magyar Nemzeti Múzeumban mutatták be március 5-15 között. A Ludwig Múzeumban júliustól októberig voltak láthatók a Capa életművét bemutató fotók.

február 17 és 28.

A Holocaust Múzeum „Történelmi Együttélés” című sorozatában a diszkriminatív törvénykezéssel, a zsidótörvényekkel (1938-1942.) foglalkoztak Pécsi Tibor tárlat vezetésével.

február 17.

1. „Konfliktus, rasszizmus, erőszak” címmel rendeztek nagy érdeklődéssel kísért konferenciát a CEU auditoriumában. Az előadások és a viták a cigányok ellen elkövetett, megszaporodott támadások, élet ellenes bűncselekmények voltak. Az előadók között polgárjogi aktivisták, politikusok, civil szervezetek képviselői és tudományos kutatók voltak. Előadást tartott Tamás Pál szociológus, Horváth Aladár, a roma Polgárjogi Alapítvány elnöke, Pap András László, az MTA Jogtudományi Intézetének főmunkatársa, Lőrincz Marcell az antiszemitizmus.hu oldalt működtető alapítvány elnöke, Papp Z. Attila a kárpát-medencei előítélet térképét rajzolta fel. A témáról az ÉS 2009. április 10-i számában Harangozó István készített interjút Tamás Pállal „Előítéleteink az ötvenes évek Alabamájához mérhető” címmel (7-8. p.).
2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Vitray Tamással beszélgetett Perlaki Tamás filmesztéta.

február 18.

1. Heller Ágnes filozófus volt a Spinoza Színház vendége.
2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Havas Judit adta elő Földes Mária „Séta” című monodrámáját Radó Gyula rendezésében.
3. Papolás címmel Pap Ágnes szociológus vendégei voltak: Frölich Róbert főrabbi, Farkas Pál buddhista tanító, Marossy Attila evangélikus lelkész, Sulyok Zoltán muszlim teológus és Török Csaba katolikus pap. A meghívottak arról beszélgettek, hogy „Ki és mi elől rejtőzünk?”

február 19.

1. „Mit ér a zsidó ha magyar? Vita a magyar zsidóság asszimilációtörténetéről” címmel rendeztek kerekasztal-beszélgetést a Holocaust Emlékmúzeumban Heller Ágnes filozófus, Gyáni Gábor társadalomtörténész és Schein Gábor irodalomtörténész közreműködésével. A moderátor Vári György irodalomtörténész, az emlékmúzeum munkatársa volt.
2. Kántorkoncertet tartottak Gödöllőn a Királyi Kastélyban a zsidó, az evangélikus, a baptista, a református, valamint a görög katolikus egyház képviselőinek közreműködésével.
3. Féner Tamás „Potpourri” című kiállítását nézték meg a Mazsike tagjai Magyar Fotográfusok Mai Manó Házában (VI. Nagymező u. 20.).

február 21.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabatján bemutatták Muszatics Péter „A folyamat” című dokumentumfilmjét. A film a 19 századi asszimilációtól a zsidótörvényekig követi a magyar-zsidó együttélést Konrád György, Ungváry Krisztián, Pók Attila, Karsai László, Haraszi György, Ungváry Rudolf és Granasztói György megszólaltatásával. A film 2006-ban a Kamera Hungária fesztiválon az öt legjobb történelmi film közé került. 4
2. Nyíregyházán a Jobbik Nyíregyházi Ifjúsági Szervezete előadást rendezett „A magyar rendőrség jelene és jövője, az izraeli titkosszolgálat Magyarországon” címmel. A rasszista rendezvényen Posta Imre pszichológus tartott előadást.
3. A Hunyadi téri körzetben Sándor György indianapolisi főkantor adott koncertet.

február 22.

Összehívták a Magyar Zsidó Kongresszus második ülését, amelyen ismét hatékony fellépést sürgettek a gyűlöletkeltéssel szemben. Az ülésről tudósítás jelent meg az Új Élet 2009. március 15-i számának első oldalán.

február 23.

1. „Kommentár, mint a zsidó-muzeológia lehetséges módszere” címmel tartott előadást Toronyi Zsuzsanna az ELTE BTK Buzágh Aladár termében (Múzeum krt. 4-6. F terem).
2. 64 éves korában, Izraelben meghalt Sáron Judit, az izraeli Honvédelmi Minisztérium egykori munkatársa, a magyar ajkú izraeli közösség egyik vezető alakja. Tevékenységéért 2008-ban a Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését kapta.

február 25

1. A Szabad Zsidó Tanházban Karády Viktor tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Hagyományörzés és modernizáció: a zsidó polgárosodás útjai” címmel.
2. A Népszabadság 2008. február 25-i számában Shiri Zsuzsa „Aviva rózsái” címmel készített riportot Aviva Lancettel, a jeruzsálemi Israel Múzeum munkatársával (25. p.).

február 26.

1. A Hegedűs Gyula utcai zsinagógában Zsákai Ferenc jótékonyági emlékkoncertet rendeztek a JUDROM Együttes másfél éve, 44 éves korában meghalt alapítójának, zongoristájának emlékére. A JUDROM Együttes elsősorban Zsákai Ferenc szerzeményeit játszotta. A bevételt a már részben elkészült Zsákai emléklemez befejezésére kívánják fordítani. A zongorista megüresedett helyét

2008 decemberétől Neumark Zoltán tölti be a romákból és zsidókból álló együttesben. Közreműködött Dunai Tamás.

2. „A zsidóság Prohászka Ottokár életművében” címmel rendeztek tanácskozást a Wesley János Lelkészképző Főiskolán. Előadást tartott Iványi Gábor rektor, Fazekas Csaba, a Miskolci Egyetem Bölcsészkarának dékánja, Karsai László és Kovács M. Mária történészek. Karsai László előadásának szövege megjelent az ÉS 2009. április 30-i számában „Görények a tyúkólban – Prohászka Ottokár szélsőjobb recepciója 1927-1944.” címmel (17. p.). Kovács M. Mária előadása „Szavak és tettek” címmel olvasható az ÉS 2009. június 19-i számában (16. p.).

3. A Budapest Galéria Lajos utcai kiállítótermében Magén István festőművész kiállítását Feledy Balázs művészeti író nyitotta meg.

február 27.

1. Berlinben bejelentették, hogy Németország 2009-ben egymillió euróval járul hozzá az auschwitzi múzeum költségeihez.

2. Klezmer péntek, vacsorával címmel indított programot a Spinoza Ház.

3. Egy hónapon belül másodszor érte robbantásos merénylet a venezuelai főváros, Caracas zsinagógáját. A helyi zsidó közösség vezetőinek véleménye szerint Hugo Chavez elnök antiszemita hangulatot kelt az országban, s ennek már láthatók a következményei.

4. Az izraeli választásokon született szoros eredmény következtében szükségessé vált nagykoalíciós tárgyalások után Cipi Livni, a centrista Kadima Párt vezére bejelentette, hogy nem lép be a kormányalakításra felkért Likud-vezér, Benjamin Netanjahu vezette nagykoalícióba. A Kadima ellenzékbe vonul. A 2009. február 16-án tartott választásokat csekély, mindössze egy mandátumos előnnyel nyerte meg a Kadima Párt élén Cipi Livni. 2009. március 24-én a Likud és a Munkapárt vezetője, Benjamin Netanjahu és Ehud Barak védelmi miniszter állapodott meg a koalícióról.

5. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabbatján Riszovannij Mihály „Vallás és politika Izraelben a választások után” címmel tartott előadást.

6. Az ÉS 2009. február 27-i számában Gervai András elbeszélése jelent meg „Fél Győző utolsó utazása” címmel (19, 22. p.). Kardos András „Auschwitz, mint forma” címmel írt elemzést Kertész Imre „Európa nyomasztó öröksége” című könyve kapcsán (27. p.).

február 28.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Agora Akadémiájának vendége Schmelowsky Ágoston szakpszichológus volt, aki „Gondolatok a modern pszichoanalízis vallásértelmezéséről” címmel tartott előadást.

Februártól 60 órás, önköltséges judaisztika továbbképzést indított az Or-Zse.

A „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban Kornberger Lili műkorcsolyázóról írt Pári Mirella Mirjam a Mazsike Hírlevél 2009/ februári számában (13. p.).

A Szombat 2009/februári számában Gadó János készített elemzést „Zsidó civil szervezeteknek felajánlott egy százalékos támogatás 2003-2007” címmel (18-20. p.). Vajda Károly „Áramlat és állóvíz – Neológia a kezdet dinamizmusának és a jelen merevségének feszültségében+ című tanulmánya jelent meg (24-28. p.). Sziklai Éva interjút készített Schiff András zongoraművésszel „Máshol erről nyugodtan lehet beszélni” címmel (32-34. p.). A folyóirat 2009/4 számában „Hol voltak az „egészséges lelkiismeretű” emberek? címmel David Gordon Rehovotból „Nyílt levelet” küldött Schiff Andrásnak (16-18. p.), amelyben Izrael palesztin politikájáról vitatkozik a zongoraművésszel. Schiff András „Válasz dr. David Gordonnak” című írása ugyanitt jelent meg.(18-19. p.).

A pécsi hitközség „Gyertyaláng” című tájékoztató kiadványának 2009/1 száma a pécsi zsidótemető megkezdett rekonstrukciójáról ír.

március hónap

március 1.

A Mazsike autóbuszos kirándulást szervezett Ceglédre a Dobmúzeumba, ahol Kármán Sándor magángyűjteménye emléket állít a legendás jazz dobos Weisz Apinak is. A programban részt vevők megtekintették a zsinagógát és az imaházat is.

március 2.

Hatvanban a MÁV pályaudvaron nyílt meg az Élet Menete Alapítvány holocaust emlékkiállítás.

március 3.

1. A Scheiber Sándor díjat 2009-ben Krizáné Nagy Ilona folklórkutató, a Pécsi Egyetem docense, Michael Kalman Silber, a jeruzsálemi Héber Egyetem magyar zsidó történeti kutatásokkal foglalkozó intézetének vezetője és Toronyi Zsuzsanna, a Magyar Zsidó Levéltár vezetője kapta. A kitüntetések a Mazsihisz dísztermében adta át Hiller István miniszter nevében Csepregi András, az Oktatási és Kulturális Minisztérium egyházi kapcsolatok titkárságának vezetője adta át. A kitüntetettek munkáját Voigt Vilmos, Schweitzer József és Komoróczy Géza professzorok méltatták. Silber professzornak Szentgyörgyi Zoltán nagykövet adta át Izraelben. Toronyi Zsuzsával az Új Élet 2009. április 15-i számában Szilágyi Iván Péter készített interjút „Múlt a szemétkosárban” címmel (4. p.).

2. Ötpárti egyeztetés kezdődött a parlamentben a gyűlöletbeszéd törvényi szabályozásáról, illetve az ehhez kapcsolódó alkotmánymódosítás szükségességéről. 2009. március 24-én azonban világossá vált, hogy csak az MSZP támogatja az alkotmánymódosítást, s ez kevés a kétharmados törvény megváltoztatásához. Az ÉS 2009. március 13-i számában Halmi Gábor „Gyilkosok, uszítók, gyalázkodók” (6. p.) címmel foglalta össze véleményét gyűlöletbeszéd elleni kormányzati fellépés lehetőségéről. Ugyanebben a lapszámban Losonczy Anna kulturális antropológussal Harangozó István készített interjút „A másság és az idegenség nem szinonimák” (7. p.) címmel.

3. A MAOIH közgyűlésén Flór Ferenc ismertette a költségvetési beszámolót a 2008-as gazdálkodásról, és előterjesztette a 2009-es tervezett költségvetést. Elmondta, hogy van remény arra, hogy a Wesselényi utcai alapítványi iskola folytathatja munkáját, eddig 15 gyermek szülei kérték gyermekük felvételét az iskolába. (2009. május 5-én Balázs Gábor igazgató arról tájékoztatta a szülőket, hogy a VII. kerületi önkormányzat támogatásának köszönhetően folytatódik a tanítás az iskolában.) Herczog László elnök beszámolt arról, hogy megfelelő ajánlással 9 személy jelentkezett az ortodox hitközségbe. Közülük hárman rabbik: Smuel Herskovics, a Carmel Étterem vallási felügyelője, Áron Eisenberg, a Hanna Étterem felügyelője, és Slomo Spitzer tanár. A jelentkezőket felvették az ortodox közösségbe, majd a betegsége miatt tisztét ellátni képtelen Hoffmann rabbi helyett Mojse Tajvio Weiszberger askenázi rabbi választottak meg. A peszach után esedékes vezetőségválasztás előkészítésére háromtagú jelölőbizottságot választottak. Áron Hoffmann főrabbi – aki 25 évig volt Budapesten főrabbi – Jeruzsálemben halt meg, sírköavatását 2009. április 27-én tartották. Az Új Élet 2009. május 15-i számában Deutsch Gábor „Negyedszázadig az ortodoxia élén – Elhunyt ráv Áron Hoffmann főrabbi” című cikkében ismertette az elhunyt életútját (3. p.).

március 5.

A Holocaust Emlékmúzeum KönyvEsték „Párhuzamos életrajok” című sorozatának vendége volt G. Donáth Blanka és Fahidi Éva volt. A vendégekkel Pécsi-Pollner Katalin sorozatszerkesztő és Boros Andrea könyvtáros beszélgettek memoárjaikról. G. Donáth Blanka visszaemlékezése „Hagyd örökül fiadnak – XX. századi memoár” címmel 2008-ban jelent meg, Fahidi Éváé „Anima Rerum - A dolgok lelke” címmel 2005-ben.

március 7.

1. A Mazsike Purim bált rendezett a 30-as évek stílusában a Dunapark Kávéházban. Minden hitközségben megünnepelték valamilyen formában a Purimot, a Goldmark teremben Valló Péter színművész zsidó anekdotákat adott elő, a Sabbathsong klezmer zenét játszott. Az Amerikai Alapítványi Iskolában „Öregdiák Klubot” avattak, az esten fellépett Gerendás Péter.

2. Kis János a Népszabadság 2009. március 7-én közölt „Az államfővel vitázva” című cikkében (11. p.) arról írt, hogy hibás az államelnök törvényi szigorítást nem támogató magatartása a gyűlöletbeszéd kapcsán. A cigányság ellen egyre szaporodó véres támadások sürgős intézkedések megtételét követelik. Suchman Tamás képviselő pedig Paczolay Péterhez, az Alkotmánybíróság elnökéhez látogatott, mivel a grémium sorra visszadobja a gyűlöletbeszéddel kapcsolatos törvényjavaslatokat azzal az indoklással, hogy alkotmányellenes. A szocialista politikus felvetette, hogy „a bírák mondják meg, hogy hogyan alkotmányos.” A gyűlöletbeszéd miatt egy évvel ezelőtt az ÁB korábbi elnökénél, Bihari Mihálynál is járt Suchman Tamás. Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság korábbi elnökének előterjesztését a gyűlöletbeszéd büntethetőségéről az ÁB 2009. június 8-án hatáskör hiányában utasította el. Valki László nemzetközi jogász a Népszabadság 2009. augusztus 14-i számában „Szólásszabadság, alkotmány, nemzetközi jog” című cikkében fejtette ki álláspontját a kérdésben (11. p.).

március 10 és 25.

A Holocaust Emlékmúzeumban a Soá 65 évfordulójának megemlékezései a „Megszállás és kollaboráció” című fejezettel folytatódtak. A témáról Szita Szabolcs, az emlékmúzeum vezető történésze tartott előadást.

március 11.

A Magyar Református Egyház az ifjabb Hegedűs Lóránt református lelkész perét visszautalta elsőfokra a Vértessaljai Református Egyházmegye Bíróságára. Az indoklás szerint a vértessaljai grémium 2008. december 17-én született felmentő ítéletében nem vizsgálta kellő mértékben a lelképásztort 2008 március 15-én Budapesten mondott kirekesztő beszédét. Hegedűs 2009. július 11-én, a Magyar Gárdát felosztató bírósági döntés ellen tiltakozó utcai demonstráción nagy nyilvánosság előtt lépett be a felosztatott szervezetbe. Iványi Gábor metodista és Majsai Tamás, a Wesley János Lelkészképző Főiskola dékánja közös közleményben ítélte el a református „botránylelkész” tettét.

március 12.

A Kévécs Galériába (VIII. Baross u. 131.) látogattak el a Budai Micve Klub tagjai, a tárlatot Dárdai Zsuzsa művészettörténész mutatta be.

március 13.

Az ÉS 2009. március 13-i számában Bodor Béla „Az iszlám, ahogyan már sohasem fogjuk megismerni” címmel jelentetett meg elemzést Goldziher Ignácról (28. p.).

március 14.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a zsidó és cigányellenes előítéletekről Bőjte József filmrendezővel és Sztojka Katalin Dési János újságíró beszélgetett. Sztojka Kati a „Vigyél magaddal!”, és a „Hova vigyelek?” című film főszereplője volt.

március 15.

1. A Dohány utcai zsinagóga előtt emlékeztek meg az 1848-as szabadságharc zsidó hőseiről. A Goldmark teremben kiállítással és emlékműsorral tisztelgettek a szabadságharc zsidó katonái előtt.

2. Tamás Gáspár Miklós volt a vendége a „Korunk nagy elméi” sorozatnak a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Rába Lilla „Emlékmorzsák” című kiállítását Marsó Paula művészettörténész nyitotta meg ugyanitt.

3. Kossuth-díjat kapott Sándor Pál filmrendező, Szirtes Tamás, rendező, a Magyar Köztársasági Érdemrend Aranykeresztje kitüntetésben részesült Gordon Gábor, az „Élet Menete Alapítvány” elnöke. Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje kitüntetését kapott Méray Tibor író, Ráday Mihály operatőr, Sándor György előadóművész. Érdemes művész lett Jávori Ferenc klezmerész, Balázs Béla díjat kapott Forgách András forgatókönyvíró, dramaturg. „Aranytollas újságíró” kitüntetését kapott Jehuda Lahav.

4. Krakkóban megnyílt az Oscar Schindler egykori zománcgyárában berendezett múzeum.

5. Fényi Ágnes fül-, orr-, gégsézt, a kántorok hangjának karbantartóját mutatta be az Új Élet 2009. március 15-i számában mutatta Gémes Brigitta „A kántorok doktora” címmel (5. p.). Ebben a lapszámban búcsúzott Benedek István Gábor a nem régen elhunyt Lefkovich Sándor péktől „Búcsú Córesz bácsi legendájától” című írásával (3. p.).

március 17.

Rejtő Jenőről (1905-1943) nyílt kiállítás a Budapesti Zsidó Múzeumban. A kiállítást Békési Éva igazgató, és Réz András esztéta nyitotta meg, a kiállítás kurátorai Rusznák Rita és Stefanovics István, rendezője Thuróczy Gergely irodalmi muzeológus. A tárlat megnyitóján bemutatták Varsányi Ferenc „Volt egyszer egy regényhős, akit P. Howardnak hívtak” című dokumentumfilmjét, valamint Korcsmáros Pál és Cs. Horváth Tibor „Az elárkozott part” című képregényét is.

március 18.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Paneth Gábor tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „A mélylélektan útjai” címmel.

2. Nagy sikert aratott Forgács Péter „Dunai exodus” című filmje New Yorkban, a Zsidó Múzeumban. A vetítésre a „Csordultig magyar” (Extremely Hungary) program keretében került sor. A programban Vajda Lajos műveiből is mutattak be izelítőt a szentendrei Erdész Galéria jóvoltából. („Vajda Lajos, az aszkéta festő (1908-1941)” címmel Horváth Ágnes tanulmánya jelent meg a Szombat 2009/4. számában (27-30. p.) A művész centenáriumi kiállítását a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg 2008. december 12-2009. március 1.). Az amerikai Szenátus Russel termében vándorkiállítást mutattak be Carl Lutz embermentő tevékenységéről, a városban fellépett a Budapesti Fesztiválzenekar Fischer Iván vezetésével és a Takács vonósnégyes is. New Yorkban a 92nd Street Y Központban „Ahogyan éltek: a magyar zsidók népi élte 1867-1940” címmel rendezett kiállítást Körner András kurátor. A programról Szűcs László írt ismertetést a Népszabadság 2009. június 26-i számában „Virágok, amelyek már nincsenek” címmel (8. p.). A kiállítás mintegy 100 fotóját a Vince Kiadó támogatásával bemutatták a Budapesti Nyári zsidó fesztivál keretében is.

március 18-19.

1. „Antiszemitizmus a jelenkori Európában” címmel kétnapos konferenciát rendeztek a CEU Auditóriumában. A rendezők az izraeli, a lengyel, az amerikai és a holland nagykövetség, az Európai Bizottság Magyarországi Képviselete, a CEU Jewish Studies, a Konrad Adenauer Alapítvány. Eladást tartott Jehuda Blum, Izrael korábbi ENSZ nagykövete, Werner Bergman, a berlini Antiszemitizmus Kutatóintézet vezetője, Antoni Sulek, a Varsói Egyetem professzora, Elise Friedman, a hágai CIDI munkatársa, Kis János filozófus, Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság korábbi elnöke, Michael Shafir, a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem professzora, Szilágyi-Gál Mihály ELTE, Michael Whine, a Board of Deputies of British Jews munkatársa, Rafael Vágó, a Tel Aviv Egyetem professzora, Rafael Pankowski, a varsói Soha többé! Szervezet vezetője és Andrew Baker, az American Jewish Committee képviselője, Konrád György, Kovács M. Mária és Kovács András. A konferenciáról a Szombat 2009/májusi számában Gadó János készített beszámolót „Az antiszemitizmus még mindig jelentős, de föl lehet lépni ellene” címmel (11-12. p.).

2. Siposhegyi Péter irodalmi összeállítást készített a holocaust emlékére. A Bálint Zsidó Közösségi Házban bemutatott műsor szerkesztője Lukin Ágnes volt.

március 19.

1. Az MTA Politikai Tudományok Intézetének Országház u 30-ban lévő épületében Klein Rudolf építészettörténész tartott előadást „A szecesszió „zsidós” ízlés? A szecessziós építészet és a zsidóság kapcsolata a Monarchiában” címmel. A programot az Etnoregionális és Antropológiai Kutatócsoport Kortárs és Történeti Zsidó Kutatócsoportja szervezte. Az előadó „Dohány utcai zsinagóga” /The great synagogue of Budapest/ című könyvét május 21-én és 24-én Izraelben is bemutatták a Bar Ilan, illetve a Héber Egyetemen. Mindkét alkalommal neves kutatók részvételével konferenciát is rendeztek a zsidó művészettörténet témakörében.

2. A G13 Galériába (VII. Király u. 13.) látogattak el a Budai Micve Klub tagjai, a Fekete - Fehér tárlatot tekintették meg.

március 20.

1. A Bét Orim péntek esti összejövetelén „Visszatérés a múltból, zsidó élettörténetek” címmel Tóth Vásárhelyi Éva Budafokon történelmet tanító tanár számolt be a holocaust oktatásában szerzett tapasztalatairól.

2. Az antirasszista nap alkalmából a Measz Radnóti Miklós díját Kósáné Kovács Magda és Vámos Tibor akadémikus kapta. A parlamentben Mandúr László alelnök és Hanti Miklós Measz elnök adta át.

március 22.

1. A Mazsike látogatást szervezett a Salgótarjáni úti zsidótemetőbe Szegő Dóra vezetésével.

2. Az Inter-Continentál szállóban tartott előadást a szegedi születésű Esther Jungreis rebbecen.

március 23.

Závada Pál Kossuth díjas író hívtta meg Békéscsabán a Jókai Színház és a Körös Irodalmi Társaság. Az íróval a Bárka főszerkesztője, Elek Tibor irodalomtörténész beszélgetett Závada műveiről, illetve a zsidóság azokban szereplő ábrázolásáról.

március 24.

1. A Budapesti Tavasz fesztivál keretében „Az elveszett világ muzsikája” címmel szcenírozott klezmer koncertet mutattak be a Művészetek palotájában kántorok közreműködésével. Fellépett a Jávi Ferenc vezette Budapest Klezmer Band, énekelt Moshe Schulhof, Tsudik Greenwald, Yaakov Rosenfeld, David Weinbach és Fekete László főkántor, és Dunai Tamás színművész énekelt.

2. Izraeli otthonában, Beer Seván, 70 éves korában meghalt Gilad Katalin, a Magyarországi Szochnut korábbi vezetője, Eliezer Gilad felesége.

3. Az amerikai szenátus Russel épületében mutatták be a Carl Lutz embermentő tevékenységéről készített vándorkiállítást. A megnyitón megjelent Joseph Lieberman és George Voinovich szenátorok, illetve a 2008-ban meghalt Lom Lantos szenátor családtagjai. Az Üvegház egykori tanújaként jelen volt Jean Greenstein holocaust-túlélő is.

4. Lech Kaczinsky lengyel miniszterelnök „Polonia Restitute” kitüntetéssel ismerte el Esterházy János, a mártír felvidéki főnemes, politikus embermentő érdemeit a holocaust idején.

március 25.

1. Gyenesei István önkormányzati miniszter adta át a „Bátorságért” érdemjelet 15 kitüntetettnek, illetve képviselőiknek. Az elismerést Vojanszki Katalin, Csombó Imre, Erdélyi György, Lőrincz Margit, Puskás György, Sebestyén Sándor, Szabó Lászlóné, Szakál Géza, és Martinkovits Judit. Későbbi időpontban veszi át a díjat Kárász Vincéné, Tichy Dezsőné, Kaufmann Mária, Remeténé Kelemen Ilona, Sárvári Lászlóné és Tátrai Csörtán Gizella vehette át.

2. A Jeruzsálemi Héber Egyetemen Márton László tartott előadást „Koestler magyar zsidó gyökereiről” tartott előadást.

3. Életművéért a Francia Nemzeti Érdemrend Tiszti fokozata kitüntetést adták át Lazarovits Ernőnek, a Mazsihisz külügyi képviselőjének a Francia Köztársaság Nagykövetségén. A kitüntetést René Roudaut nagykövet adta át, az ünnepélyes átadáson megjelent Alíza Bin-Noun izraeli

nagykövet, Juliusz Janusz Vatikáni nagykövet, a Mazsihisz képviselőjében Feldmájer Péter, Zoltai Gusztáv és Egri Oszkár.

március 26.

1. A Nemzeti Színház „Képzett társítások – AEGON estek” sorozatában Németh Gábor író látta vendégül Alföldi Róbert igazgató-műsorvezetőt.

A Szim Salom Reform Zsidó Közösség vendége Heller Ágnes filozófus volt, akivel László Klári beszélgetett a zsidó identitásról.

március 27.

1. Iványi Gábor metodista lelkész volt a Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség vendége, akivel a vallásközi párbeszéd lehetőségéről beszélgetett Raj Ferenc rabbi. A Progresszív Zsidó Világszövetség Jeruzsálemben rendezett konferenciájáról Raj Ferenc rabbi számolt be.

2. Az ÉS-ben György Péter „Múzeumkritika – Linz, Nádas Péter, Hito Steyert” című írása jelent meg (10. p.) utalással arra, hogy Linz Hitler kedves városa 2010-ben Európa kulturális fővárosa.

3. A Holocaust Emlékközpontban tartott előadásokat a jeruzsálemi Yad Vasem Intézet oktatási vezetője, Chava Baruch.

4. A rákoskeresztúri sírkertben kísérték utolsó útjára a 84 éves korában elhunyt Czeichner Vilmost, az Or-zse zsinagógájának egykori munkatársát. Schönér Alfréd főrabbi búcsúztató beszéde az Új Élet 2009. április 15-i számában olvasható „Vili bácsi emlékére” címmel (2. p.).

március 28.

Thury Levente (1941-2007) keramikus művész emlékkiállítás nyílt az Art Factory Studióban (Bp. XIII. Váci út 152-156.). A tárlatot Wehner Tibor művészettörténész nyitotta meg.

március 29.

1. Az Amerikai Alapítványi Ortodox Iskola Dísztermében Dész András trió jazz koncertet adott. A trió tagjai: Dész András ütőhangszerek, Oláh Szabolcs gitár, Szandi Mátyás nagybőgő.

2. A Tel Aviv Egyetemen Szívós Mihály „Koestler, a tudósok és a tudomány” címmel tartott előadást.

3. Első alkalommal adták át a Halász Péter emlékére Najmányi László által alapított „Theatrica Vitae” díjat. A díjátadásra a Sirályban került sor, kitüntetését kapott Kiss-Végh Emőke és Ördög Tamás, a Jehuda Löw Társaskör és a Les Fleurs du Mal társulatok tagjai.

március 21-30.

A Spinoza Házban „Síp-pal-dobbal” címmel zsidó zenei fesztivált rendeztek az orosz, erdélyi, magyar, spanyol és amerikai zsidó zene bemutatásával. Az Új Élet 2009. április 15-i számában Langermann István olvasói levélben javasolta a Mazsihisznek, hogy támogassa a Spinoza ház programjait, mert az zsidó kultúrát terjeszt (2. p.).

március 30.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösségben Raj Ferenc és Raj Tamás főrabbi párhuzamos Tóra-magyarozatot tartottak Mózes második könyvének 19. fejezetéről, a zsidóság választott nép voltáról.

március 31.

1. Pannonhalmán Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet posztumusz „Élet Igaza” kitüntetésben részesítette Eduard Benedek Brubschweilert, aki a Nemzetközi Vöröskereszt megbízottjaként 1944-1945-ben mentette a Pannonhalmi Apátságban menedéket keresőket.

2. A negyedik alkalommal döntött a perthi ausztráliai szövetségi bíróság a 87 éves Zentai Károly kiadatási ügyében. Eszerint kiadható a magyar hatóságoknak a náci háborús bűnnel vádolt egykori tiszthelyettes, de a döntés ellen helye van fellebbezésnek.

3. Beiktatták az új izraeli koalíciós kormányt. A Benjamin Netanjau vezette Likud Párt mellett tagja a koalíciónak a szélsőjobb oldali „Otthonunk Izrael”, a baloldali Munkapárt és az ortodox Sász párt is.

A Páva utcai körzetben megemlékeztek korábbi rabbijukról, Domán Ernőről. A Hunyadi téri, majd a Páva utcai közösség vezetőjéről a közösség mostani tagjai, hajdani tanítványok és a rabbi fia, Domán István emlékezett. Gádor György hitközségi elnök, Totha Péter Joel rabbi és Domán István emlékbeszéde után a tanítvány, és az est főszervezője, Kunné Reichsmann Judit mondott beszédet, a néhai rabbi képeinek másolatát Verő Katalin készítette el a Hunyadi téren lévő eredeti alapján.

Révkomáromban a teljesen felújított Wallenstein teremben rendezték meg az „Élmények szombatját”. A szombat vezetését Zeév Stiefel pöstyéni rabbi vállalta, a kántori teendőket Biczó Tamás, a Frankel templom kántora látta el. A Szombathelyi Berzsényi Főiskola és az Or-Zse tanára, Szántóné dr. Balázs Edit a Kárpát-medence zsidó közösségeinek történetéről tartott előadást. A közösség ünnepeit rendszeresen vezeti Megyes Pál, az Or-Zse hallgatója.

A Mazsike Hírlevél 2009/márciusi számában a „Magyar zsidó nagyjaink sorozatban Vámbéry Rusztemről írt Pári Mirella és Szegő András (4. p.). A „Fiatal tudós-jelöltek fóruma” Faragó Vera „Baumhorn Lipót, a zsinagógaépítő” című dolgozatának első részét közölte (6. p.), a második rész az áprilisi számban jelent meg (6. p.).

A Thalassa 2009/1. számában jelent meg Borgos Anna cikke „Elhárító mechanizmusok. Pszichoanalízis és ideológia találkozásai Hajdú Lilly életútja tükrében” című írása.

A Szombat 2009/3. számában „Zsidóság és forradalom” címmel jelent meg összeállítás (8-19. p.). Leon Wieseltier „Nyelv, identitás és az amerikai zsidóság botránya” című vitaindító tanulmányát (20-22. p.) Komoly Ágnes fordította. Az előadás 2008 júniusában hangzott el az USA-beli Park Cityben, a „Judaizmus mint civilizáció – tartozni valahová a többes azonosság tudatok korában” címmel rendezett szimpóziumon. Szántó T. Gábor a „Modern héber költők VIII.” sorozatban Ruth Fainlight verseit mutatta be (24-25. p.). Horváth Ágnes „Uri Asaf költő, festő és szellemi családfája” címmel mutatta be a Szombat munkatársát (27-30. p.), akinek januárban a Tatra utcai Klubgalériában volt tárlata. Várna Pál Vitray Tamással készített interjút „A politikának volt fontos a jó szereplés” címmel (31-33. p.).

A Századok 2009/1. számában jelent meg Ujvári Hedvig „Testi (sz)épség. Az „izomzsidó” fogalma Max Nordaunál” (143-160. p.) című tanulmánya jelent meg.

április hónap

április 1.

1. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) filmklubjában bemutatták az 1979-ban forgatott „Családi tűzfészek” című, Tarr Béla rendezte dokumentum játékfilmet.

2. Darvas István józsefvárosi rabbival készített interjút a Nagyfuvaros utcai körzetről, a betérést előkészítő tanfolyamról az Új Élet 2009. április elsejei számában Szilágyi Iván Péter „humor nélkül nincs boldog ember és jó közösség” címmel (4. p.)

április 2.

1. A Múlt és Jövő Kiadó a Néprajzi Múzeumban mutatta be Róheim Géza „Ádám álma” című kötetét. A beszélgetés résztvevői voltak: Erős Ferenc, Voigt Vilmos, Hárs György Péter és a múzeum főigazgatója, Fejős Péter.

2. A Holocaust Emlékmúzeum „KönyvEsték” sorozatában bemutatták „Az eltűnt hiány nyomában – Az emlékezés formái” című kötetet. A beszélgetésben a könyv szerzői: Bán Zsófia, Orbán Katalin, Pécsi Katalin, Turai Hedvig vettek részt, valamint Gantner B. Eszter és Réti Péter, akik szerzők - és a kötet szerkesztői is voltak egyben. A beszélgetést a Berlinből érkezett Fehéri György irodalomtörténész vezette.

3. Szántó T. Gáborral beszélgetett Kőrösi P. József az Alexandra Könyvesház irodalmi kávéházában (Károly krt. 3/c.).

3. A Budai Micve Klub Festészetet Kedvelők Köre Fajó János Kossuth díjas festőművész műtermét látogatta meg (XIV. Kövér Lajos u. 50.)

április 3.

1. Heller Ágnes filozófussal beszélgetett László Klára a Szim Shalom rendezvényén a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. Koltai Kornélia az „Orientalista napon” az ELTE Kari tanácstermében tartott előadást „Beszélt nyelvi elemek a Héber Bibliában” címmel.

április 4.

„Történelem, személyes történelem és oktatás” címmel rendeztek konferenciát a CEU-n. A tanácskozás kísérő rendezvénye volt a Szombat Szalon „Romeltakarítás, avagy mit kezdünk a 20. század emlékeivel?” című irodalmi estje. Gergely Ágnes, Kukorelly Endre, Petőcz András és Ungváry Rudolf meghívott vendégekkel Szántó T. Gábor, a Szombat főszerkesztője beszélgetett.

április 4-5.

Másodszor tartott önköltséges „Kabbala szemináriumot” Budapesten Waren Kenton (Z, ev Ben Shimon Halevi) a Mazsike szervezésében a Merlin Színházban.

április 5.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban tartották meg a Balázs Pál Alapítvány Talmud Tóra versenyét – a szokottnál mérsékelt érdeklődés mellett. Főleg az óvodás és az alsó tagozatos osztályok diákjai vetélkedtek. A középiskola 12-ik osztályától az egyetemista korosztályig a vetélkedő meghirdetett témája „A zsidó felvilágosodás európai hatásai” voltak, ez a téma azonban alig mozgatta meg a fiatalok fantáziáját.

április 6.

A JMPoint Alapítvány izraeli filmklubot rendezett az Uránia moziban. 2009. április 6-tól június 19-ig kéthetente egy-egy filmet vetítettek le. Ezek a következők voltak: Mikor eszünk már? (Salvador Litvak, 2005); Mennyország most (Hany Abu-Assad, 2005); Ó, Jeruzsálem (Elie Chouraqui 2006); A Titkok (Avi Neshet 2007); Citromfa (Eran Riklis 2008); Noodle (Ayelet Menahemi 2007.).

április 7.

Tizenegy a „Világ Igaza” kitüntetést adott át Eliza Bin-Noun izraeli nagykövet a Páva utcai Holocaust Emlékközpontban. Az ünneplőket Szili Katalin házelnök köszöntötte, Gyenesi István önkormányzati miniszter pedig a Magyar Köztársaság Bátorságért Érdemjel kitüntetést adta át az embermentőknek. Az embermentők rövid élettörténetét D. Tóth Kriszta, Hernádi Judit, Zsedényi Adrienne, Oroszlán Szonja, Siklós András, Haumann Péter, Alföldi Róbert, Kern András, Kulka János, Csonka András mutatták be. Kitüntetést kaptak: Haas Ödönne, Strahl József, Kántor Mária, Kolonits Ferencné, Kolonits Margit, Kolonits Ilona és Paula, Mező Ferenc és felesége, Nagy József és Nagy Ida, Szalai Pál, Vámos József, Zsuráffy István és Zsuráffy Rózsa, valamint Horváth Jenőné Honza Mária, illetve leszármazottaik. A díjátadón fellépett a Liszt Ferenc Kamarazenekar Rolla János vezetésével, valamint Szenthelyi Miklós és Faludi Judit. Az eseményen megemlékeztek az egy éve elhunyt magyar származású Tomi Lapid izraeli miniszterelnök-helyettesről, a Jad Vasem Intézet

egykori elnökéről is. Felesége, Sulamit asszony, valamit gyermekei – Yair és Merav – megjelentek az ünnepségen.

április 8.

1. Erev Peszach alkalmából minden Mazsihisz taghitközség saját helyiségeiben rendezett közösségi szédert, a többi zsidó szervezet is megtalálta a módját a közös ünneplésnek. A Szim Salom reform zsidó közösség például a Stefánia Kulturális Központi Étteremben (XIV. Stefánia u. 34-36.) rendezett szédert, a Hanna étteremben a Schweitzer József Baráti Kör ünnepelt.

2. A Keren Or Község több száz résztvevő előtt tartott napszentelést Budapesten, a Városháza téren. A 28 évente esedékes ünnepet 1981-ben rendezték meg utoljára. A MAOIH Kazinczy utcai körzete autóbuszsal ment fel a Citadellára köszönteni a napot, áldást Weiszberger rabbi mondott.

április 9.

Az Or-Zse és Hallgatói önkormányzata Diákszédert rendezett az egyetem épületében. A szédereket Eliezer Slomovits egyetemi tanár vezette.

április 10.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó közösségben Raj Ferenc rabbi tartott előadást „Átléphetjük-e Tiszaeszlár árnyékát” címmel.

2. Az ÉS 2009. április 10-i számában Hellenbart Gyula „Háborúm a nacionalizmussal” című írása jelent meg (17. p.).

április 11.

1. Az MTV 2 csatornája műsorára tűzte Radó Gyula a 2006-ban készült „A Kasztner-vonat” című három részes dokumentumfilmjét. A forgatókönyvet Babyrák István készítette, a film operatőre Sablin György. Az amerikai Gaylen Ross 2008-ban hosszú dokumentumfilmet forgatott „Kasztner meggyilkolása” címmel, amit 2009 márciusában a Budapesten rendezett Titanic Nemzetközi Filmfesztiválon itthon is bemutattak. A Szombat 2009/májusi számában Gadó János ismertette a filmet „Kasztner Rezső (emlékének) meggyilkolása (13-14. p.).

2. A Népszabadság 2009. április 11-i számában a 75 éves Márkus György filozófust köszöntötte Heller Ágnes „A könyvek szeptikus szerelmese” című írásával (9. p.). Kis János „Beszélgetés a hőésésben – Márkus György 75 éves” címmel köszöntötte a filozófust az ÉS 2009. április 10-i számában (6. p.).

3. A Népszabadság 2009. április 10-én megjelent Héttvége mellékletében Bächer Iván „Csendőrség és túlkapások” című cikke jelent meg (11. p.) abból az alkalomból, hogy folyik a magyar csendőrség rehabilitációja.

április 14.

A Soá 65. évfordulójának rendezvényei sorában „Falak mögött- gettósítás” címmel rendeztek tárlatvezetést a Holocaust Emlékközpontban.

április 16.

A „Magyarországi holocaust emléknapiján” a Duna TV készített emlékműsort. Bemutatták az „Emigránsok” című dokumentumfilmet, Salamon András: „Meséld el...” című 2007-ben forgatott filmjét, valamint Gérard Jugnot „Edmond Batignote” című francia játékfilmét. A zsidó szervezetek a még tartó Peszach miatt a holocaust 65-ik évfordulójára pár nappal később, a legtöbb helyen április 19-én emlékeztek.

április 17.

1. A budapesti VII. kerületben a Bethlen Gábor téren felavatták a magyar zsidó munkaszolgálatosok emlékművét, Baráz Tamás és Horváth Fruzsina alkotását. A kormány nevében Szekeres Imre honvédelmi miniszter, a Muszoe nevében Szepesi György, a Fővárosi Önkormányzat képviselőjében

Horváth Csaba főpolgármester-helyettes mondott avatóbeszédet. Szepesi György bejelentette, hogy ez a búcsúbeszéd utolsó közszereplése, maga is búcsúzik. Zelk Zoltán: „Amikor” című versét Bálint András, a kaddist Schweitzer József, nyugalmazott országos főrabbi mondta el.

2. Raj Ferenc rabbi és felesége, Paula az Egyesült Államokbeli és a magyarországi zsidó közelet hasonlóságairól és különbözőségeiről beszélt a Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabatján.

3. Paul Lendvai „Egy nap Gunskirchenben” című írása jelent meg az ÉS 2009 április 17-i számában (10-11. p.).

április 18.

1. A Budai Várban, a német nagykövetség előtt szélsőjobboldali szervezetek holocausttagadó rendezvényt tartottak. Hiller István 2009. április 20-án a parlamentben kezdeményezte a holocausttagadás törvényi büntethetőségét, az MSZP és SZDSZ felszólította a Fideszt, hogy szakítsa meg kapcsolatait a Jobbikkal és a Magyar Gárdával. A Fidesz felvetette, hogy a rendőrségnek fel kellett volna oszlatnia a tüntetést, emiatt a párt vizsgálóbizottság felállítását szorgalmazta. A Budapesti Rendőr Főkapitányság eljárást indított a rendezvény szónokai: Dósa István (Magyar Gárda főkapitány), és Domokos Endre János (a betiltott Vér és Becsület) ellen. A Magyar - Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság felszólította a kormányt, az ügyészséget és a Nemzetbiztonsági Hivatalt a holocaust tagadó rendezvény körülményeinek kivizsgálására.

2. Mátrai Erik festőművész ószövetségi tárgyú munkáinak kiállítását rendezte meg a Bálint Zsidó Közösségi Ház a Rumbach utcai zsinagógóban „A Vörös-tenger kettéválasztása” címmel.

április 19.

1. A Páva utcai Holocaust Emlékközpontban először adták át a 2008-ban alapított „Simon Wiesenthal díjat”. A kitüntetést Nagy Márta pécsi tanárnak és Novák Ilona múzeumpedagógusnak Harsányi László, a Nemzeti Kulturális Alap Bizottságának elnöke adta át.

Az emlékközpont igazgatója, Martinkovics Judit az intézmény az megnyitásának ötödik évfordulóján az eddigi eredményekről szólt. Mivel Martinkovics Judit megbízatása lejárt, 2009. április 21-től a Holocaust Emlékközpont igazgatói teendőivel Harsányi Lászlót bízta meg a Mazsihisz. Martinkovics igazgató-helyettesként dolgozott tovább az intézményben.

2. A Terror Háza Múzeum előtt koncerttel, majd Schmidt Mária főigazgató beszédével emlékeztek a 100 éve született Sztéhlo Gábor evangélikus lelkészre. Sárközi Mátyás a Sztéhlo Gábor által megmentett zsidó gyermekek nevében beszélt. Bogárdi Szabó István református püspök a holocaust áldozataira emlékezett. Az emlékezők között volt Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke, Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató, Kovács Árpád, az ÁSZ elnöke, a Fidesz parlamenti képviselőcsoportja nevében Deutsch Tamás, Fónagy János, Rogán Antal, Schmidt Pál és Szájer József, az MDF képviselőjében Pettkó András. Az ünnepséget többször is megpróbálta megzavarni mintegy 100 biciklista. Sztéhlo embermentő tevékenységére egész évben emlékezett az evangélikus egyház.

3. Az Élet Menete Alapítvány délután megtartotta az immár hagyományos fáklyás felvonulást a Bethlen tértől a Józsefvárosi pályaudvarig. A menetben mintegy háromezren vettek részt, a moderátor Kálmán Olga műsorvezető volt. Beszédet mondott Boross Péter korábbi miniszterelnök, felszólalt Gordon Gábor, az alapítvány elnöke, és Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója is. Jelen voltak a parlamenti pártok, az állami és a közelet prominens képviselői, köztük Bajnai Gordon miniszterelnök is.

április 20.

1. Genfben megkezdődött az ENSZ négy napos rasszizmus ellenes konferenciája, amit sokan Durban II-nek neveztek azért, mert Mahmud Ahmedinezsád iráni elnök ismét botrányt kavart a konferencián Izrael ellenes kirohanásaival. Az iráni elnök meghívása miatt az Izraellel szolidáris USA, Kanada és Ausztrália nem küldött képviselőt a genfi konferenciára. Az EU tagállamok közül ugyanígy döntött Németország, Olaszország, Hollandia, Lengyelország és Luxemburg.

Ahmedinezsád Izrael ellen uszító beszéde alatt negyven diplomata, köztük Nagy-Britannia és Franciaország nagykövete kivonult a tanácskozásról. Magyarország az izraeli kérés ellenére részt vett a konferencián, de az uszító beszéd alatt a magyar nagykövet is kivonult a teremből. 2009. április 27-én Mahmud Abbasz palesztin elnök ismét megerősítette, hogy nem ismerik el Izraelt. Benjamin Netanjahu izraeli elnök pedig ezt szabta a tárgyalások folytatásának feltételéül.

2. A Duna TV bemutatta Fonyó Gergely „Ocskay László százados, az elfelejtett hős” című, 2007-ben készült dokumentumfilmjét.

3. Az Írók Könyvesboltjában rendezett Európa Filmklub keretében levetítették Hajdú Eszter „A fideszes zsidó, a nemzeti érzés nélküli anya és a mediáció” című dokumentumfilmjét. A rendezővel Sipos Júlia beszélgetett.

április 21.

1. Jom Hásoá – a holocaust nemzetközi emléknapja alkalmából a Duna Televízióban bemutatták a 2004-ben készült „Zsidó identitás Magyarországon” című dokumentumfilmet (operatőr: Mánfai Miklós.). Ugyancsak műsorra tűzték Szabó Mihály „Simon Segali – Felvonások egy ember életéből” című, 2008-ban készített dokumentumfilmjét, valamint a Lena Einhorn rendezte „Nyina utazása” című, 2005-ben forgatott svéd játékfilmet.

2. Kőrösi Csoma Sándor születésének 225 évfordulóján háromnapos jubileumi emlékülés nyílt meg a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában „Kőrösi Csoma Sándor szellemi hagyatéka” címmel. A konferenciát Pálinkás József, az MTA elnöke nyitotta meg. A jubileumi rendezvénysorozat második napján „Kőrösi Csoma tudományos munkássága” címmel az ELTE Orientalisztikai Intézet és az ELTE Távol-keleti Intézete rendezett tanácskozást. A harmadik napon „Kőrösi Csoma és a tibeti buddhizmus” címmel rendezte az ELTE Belső-ázsia Tanszék, a Konfuciusz Intézet, és a Kőrösi Csoma Társaság az ELTE Konfuciusz Intézetben. Indiában egy éven át tartó rendezvénysorozat kezdődött a nagy tudós emlékére.

3. A Petőfi Irodalmi Múzeumban életmű kiállítás nyílt a 100 éve született Radnóti Miklós emlékére. A tárlatot Lator László nyitotta meg.

4. Zsidó Kulturális Nap keretében írták alá a rektorok az Or-Zse és a Wesley János Lelkészképző Főiskola együttműködési megállapodását a Dankó utcában. Az eseményen jelen volt, és beszédet mondott Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet, valamint Iványi Gábor és Schöner Alfréd rektorok. A nap programjában szerepelt Óra tánctanulás, képkiallítás Izraellről, ismerkedés zsidó tárgyakkal. Közös zsidó ételekből álló ebéd után Tatár György történész, és Fitz Zsuzsa, a Bálint Ház igazgatója tartott előadást, a zsidó filmklubot Moldova Ágnes vezette.

5. Az Élet Menete Alapítvány autóbuzsos zárandoklatot szervezett Auschwitzba, a szállást Krakóban bérelték. A háromnapos út április 20-22-ig tartott. A zárandoklat résztvevő a holocaust nemzetközi emléknapján a 18-as számú magyar barakk előtt emlékeztek a meggyilkoltakra. Beszédet mondott Verő Tamás rabbi, Szász János filmrendező és Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány elnöke. Mint az utóbbi években mindig, a menettel tartott a Scheiber Iskola 10. évfolyama.

április 21 - június 16.

Az EMIH Károly körüti központjában nyolc részes kabbala kurzust tartott Köves Slomo rabbi.

április 22.

A Szabad Zsidó Tanházban Hárs György tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Róheim Géza – zsidóság, pszichoanalízis és a Nyugat” címmel.

április 23.

1. A 168 Óra 2009. április 23-án megjelent számában Surányi Vera készített interjút a hat éve alapított Spinoza Ház vezetőjével „Kell egy hely - Hosszú távra tervez a mecénás – Beszélgetés Sándor Annával, a Spinoza Ház igazgató-tulajdonosával” címmel.

2. Tel Avivban magyar avantgard festményekből és kisplasztikákból nyílt kiállítás. Többek között Kádár Béla, Réth Alfréd, Moholy-Nagy László és Scheiber Hugó műveit mutatták be.

3. A Mazsike a „Művészetet kedvelők délutánja” program keretében a Magyar Zsidó Múzeum és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös „P. Howard - Rejtő Jenő legendás élete” című kiállítását tekintette meg a Zsidó Múzeum épületében.

4. A Terézvárosi Önkormányzat József Attila Művészeti Centruma valamint a Mensch Alapítvány „Nemzetközi antirasszista hónapot” rendezett a VI. Eötvös u 27-29-ben lévő Klubban. A „Beszélgetés másképp a hungarista kultúráról” című program meghívott vendégei Efraim Zuroff, Frölich Róbert, Herczog Edit, Iványi Gábor és Orsós Éva voltak.

4. A Budai Micve Klub Festészetet Kedvelők Köre A Vasarely Múzeumba látogatott (III. Szentlélek tér 3.).

5. A Capitoliumban tartott holocaust megemlékezésen Barack Obama amerikai elnök a zsidó népiertás egyediségére utalt, és hangsúlyozta, hogy meg kell akadályozni annak megismétlődését. A washingtoni megemlékezésen Elie Wiesel is felszólalt, mások Tom Lantos magyarországi származású túlélő kapcsán ejtettek szót a magyarországi holocaustról.

április 24.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Agora Akadémiáján Bányai Viktória tartott előadást „Rabbinikus responsumok a magyar zsidó közösségek belső életéről” címmel.

2. Csige Zoltán „Egyenlőtlen alkuk – Az arab – izraeli fogolycseréről” című cikke jelent meg az ÉS 2009. április 24-i számában jelent meg (9. p.).

április 25.

1. A Népszabadság 2009. április 25-i számában Czene Gábor Karsai László történésszel beszélgetett a holocausttagadás természetrajzáról „Az antiszemita hite” című interjújában (5. p.). A Népszabadság 2009. május 2-án megjelent számának Hétfvége mellékletében Szilágyi Ákos „Auschwitz mint vélemény” címmel jelentetett meg publicisztikát a holocausttagadással kapcsolatban (5. p.). A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösségben 2009. május 8-án Kabbalat Sabat keretében Raj Ferenc rabbi arról beszélt, „Büntetendő-e a holocaust-tagadás?” A Népszabadság 2009. május 11-i számában az EMIH képviseletében Gergely István és Köves Slomo rabbi írása jelent meg „előkészület a gyűlöletre” címmel (12. p.). Novák Attila „Szájkosártörvény” című írása ugyanitt jelent meg (12. p.). Demszky Gábor „Amikor veszélyes fegyver...” című írása a Népszabadság 2009. május 21-i számában olvasható (12. p.).

2. A Budai Micve Klub vendége volt Dobrev Klára, egyetemi adjunktus, Gyurcsány Ferenc miniszterelnök felesége.

április 26.

„Az amerikai és az izraeli választások után” témáról beszélgettek a Budai Micve Klub vendégei Valki László alkotmányjogással.

április 27.

1. „Együttélés – Kisebbség és többség a Kárpát-medencében” címmel egész napos szimpóziumot rendezett az Antall József Alapítvány és az Európai Bizottság Magyarországi Képviselete abból az alkalomból, hogy számos szervezet adakozását felhasználva a Kossuth Kiadó gondozásában magyarul is megjelent a „Hágár országa” című kötet. Eredetileg 2002-ban Tel-Avivban a Diaszpóra Múzeum adta ki Szalai Anna „In the land of Hagar” című válogatását. A magyar kötetet Sólyom László köztársasági elnök mutatta be. Beszédet mondott György Gábor, az Európai Bizottság Magyarországi Képviseletének vezetője, Antall Józsefné, Dávid Ibolya, az MDF elnöke, Kovács András Sándor, a Kossuth Kiadó főigazgatója, Lázár János, Hódmezővásárhely polgármestere, Pálincás József, az MTA elnöke levében üdvözölte a tanácskozást. A nap második felében Haraszi György történész, Kovács András szociológus, Szász Zoltán és Novák Attila tartottak előadást.

2. A Parlamentben Gusztos Péter SZDSZ-es képviselő interpellálta a legfőbb ügyészt, hogy mikor indítanak hivatalos eljárást kuruc.info ellen? Gusztos interpellációjára a közvetlen okot az adta, hogy a szélsőjobboldali, náci szellemiségű Jobbik Novák Elődöt, a kuruc.info szerkesztőjét jelölte az Országos Választási Bizottságba. Kovács Tamás legfőbb ügyész úgy válaszolt, hogy nyomozás akkor rendelhető el, ha a bűncselekmény hivatalból jut a Legfőbb Ügyészség tudomására. A választ a parlamenti többség (MSZP és SZDSZ) 160 képviselője nem fogadta el, a FIDESZ és KDNP 152 képviselője elfogadta, 41-en tartózkodtak. 2009. május 7-én Gusztos Péter két ügyben tett feljelentést a Legfőbb Ügyészségen. Az egyik a Magyar Fórum ellen, amely korábban címlapján Surányi György akkori miniszterelnök jelöltet Dávid-csillag közepén ábrázolva jelent meg. A másik feljelentést Morvai Krisztina, a Jobbik európai parlamenti képviselő-jelöltje ellen nyújtotta be kirekesztő kijelentései miatt.

3. Az Izraeli Nagykövetségen (II. Fullánk u. 8.) a Jom Hazikaron alkalmával azokra a hősökre emlékeztek, akik Izrael államért áldozták életüket.

április 28.

1. A Centrális Galériában (Bp. V. Arany János u. 32.) „Alternatív gondolatok a Zsidónegyedről” címmel nyitott kiállítást az „Óvás! Egyesület” és az N&n Galéria. A kiállításra készült munkák elvégzését a Soros Alapítvány támogatása tette lehetővé, a tárlatot Konrád György író nyitotta meg. Az ÉS 2009. május 22-i számában „Alternatív gondolatok a zsidónegyedről” címmel Perczel Anna és Ladányi János írásai jelentek meg (9. p.). A május 12-én zárult tárlat végén az Óvás! Egyesület a régi pesti zsidónegyed sorsáról rendezett eszmecserét a Centrális Galériába (OSA Archívum, Arany János u. 32.). A beszélgetés meghívottjai: Demszky Gábor főpolgármester, Hiller István oktatási és kulturális miniszter, Mezős Tamás, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke, Fejérdy Tamás, a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottság Titkárságának vezetője, Verók István a VI kerület polgármestere, Gergely József VII kerületi alpolgármester voltak. A moderátor Váradi Júlia volt. A beszélgetésen a kerületek képviselői nem jelentek meg, a minisztériumot és fővárosi önkormányzatot megbízott köztisztviselők képviselték. Megjelent viszont a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságának nemzetközi referense, Soós Gábor.

2. „Zöldek és barnák – új diskurzusok a magyar politikában” címmel rendezett vitaestet a Társadalomtudományi Társaság és a Politika.hu című fiatal politológusok lapja az ELTE TáTK Cseh-Szombathy termében (Pázmány Péter sétány 1/a.). A felkért hozzászólók voltak: Barkóczi Balázs, Bartyik Bálint, Dúró Dóra, Tordai Bence és Farmasi József, a Politika.hu főszerkesztője.

április 29.

A Jom Háácmaut (Izrael Függetlenségi Napja) alkalmából az „Élet Menete Alapítvány” Jeruzsálemben szervezett utat április 26-tól május 3-ig.

április 30.

1. A Magyar Narancs 2009. április 30-án megjelent számában Bán Zoltán András „Elsüllyedt szerzők XIX. – A megszállott Pap Károly (1897-1945?)” című írása jelent meg.

2. Jánoshalmán a Fő téren elkezdődött Ágai Adolf szülőházának belső bontása. A MÚOSZ interveniált a 19. századi magyar sajtó neves képviselője szülőházának lebontása ellen a jánoshalmi önkormányzatnál, de eredménytelenül. A lebontott épület 1780 körül készült téglának, ablakainak visszavásárlására gyűjtést indított az „Óvás! Egyesület” és a Naményi Egyesület. Toronyi Zsuzsanna az ÉS 2009. július 17-i számában „Geniza a cemetzsákban. – A jánoshalmi zsidó emlékhelyek felszámolása” című riportja tudósított a Jánoshalmán történekről (15. p.).

Áprilisban a Spinoza Házban bemutatták Bächer Iván „Bank és tőzsde kuplékban – kabarédalok a pénz körül” című összeállítását. Az előadások narrátora a szerző volt, Eszes Fruzsina és Rácz Attila énekét Ökrös Ottó kísérte zongorán. Az „Orosz-zsidó dallamvilág” című összeállítást az odesszai dallamvilágra építette Jávorai Ferenc. Közreműködött Dunai Tamás.

A hónap végén avatták fel az Ácsról elhurcolt több mint 80 zsidó, és 13 itt meggyilkolt budapesti zsidó emlékkövét. Az avatáson megjelentek a győri, a révkomáromi és a tatai hitközség képviselői, valamint a helyi katolikus és református egyház lelkészei is. Ács első rabbijának Londonban élő ükunokája, Izrael Ábelesz is eljött az ünnepségre. A szertartást Deutsch Róbert főrabbi és Schwezoff Dávid kántor vezettek. A Holocaust Dokumentációs Központ munkatársa, Pécsi Tibor mondta el a mártírok történetét, beszédet mondott Petrasovics Anna, az Ács Városért Alapítvány elnöke is.

Héber Imre egykori hitközségi elnök síremlékét áprilisban avatták fel a Kozma utcai temetőben. A MIOK 1977-1985 közötti elnöke 2008-ban halt meg.

A Hungaroton hanglemezkiadó „Kamarazene, mélyhegedűvel” címmel Weiner László (1916-1944) műveit adta ki a Stuttgarter Rádió Szimfonikus Zenekarának előadásában.

A Mazsike Maccabi köre ismét elindította vasárnapi túráit. A túravezető 20 éven át Rajki András volt. Mivel elköszönt ettől a feladattól, helyét mások vették át.

Hegyeshalmon emlékművet avattak a deportált zsidók emlékére.

A Mazsike Hírlevél 2009/áprilisi számában a „Magyar zsidó nagyjaink rovatban „A szerelmi érzés ábrázolása – Erdős Renée költőnő” címmel jelent meg Pári Mirella és Szegő András írása.

Az ÉS április 10. számában kezdte közölni Szántó T. Gábor „A törvény fia” című regényének közlését.

Az Egység 2009/áprilisi számában jelent meg Oberlander Báruch és Köves Slomo rabbik írása „Háború és civil élőpajzs a zsidó jog és etika fényében” címmel (4-6. p.). Miklós Dóri interjút készített a Chábád legifjabb rabbijával, Smulik Glitzenstein rabbival, aki 2008 szeptemberében érkezett Magyarországra családjával. (3. p.)

A Szombat 2009/áprilisi számában „Roma ügyeink” címmel készült összeállítás (4-14.p.); Szántó T. Gábor „Modern zsidó költők antológiája IX.” részében Avraham Szuckever verseiből mutatott be (22-23. p.). Pályi Márk a Gólem Színház által 2009 februárjában a Kinoban bemutatott Etgar Keret „A trükk” című darbjáról írt kritikát a lap 30-31. oldalán.

május hónap

május 1.

Az Új Élet 2009. május elsejei számában „A magyar cionista mozgalom 60 éve hagyta el Magyarországot” címmel Arje Singer Sydneyből írta meg emlékeit 1949-ről olvasói levelében (2. p.). Freund Jenővel, a Miskolci Hitközség elnökével Szilágyi Iván Péter készített interjút „Miskolc: az eltűnt zsinagóga és felszámolt temető ellenére is működik közösség” címmel (8. p.).

május 1-3.

Izrael, gazdaság, válság, antiszemitizmus központi témákról rendezett önköltséges hétvégét az EMIH Ráckevén a Kék Duna Wellness Hotelben.

május 5.

1. Radnóti Miklós születésnapján országszerte megemlékezéseket rendeztek. A Bartók Rádió háromórás műsort sugárzott Filippinyi Éva és Németi Attila szerkesztésében. A Duna TV esti programjában vers összeállítással, és a Lányi András által rendezett „Talentum” című film

levetítésével tisztelegtek a költő emléke előtt. A szegedi Millennium Kávéházban egész nap Radnóti verseit mondták el. A budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezett Radnóti kiállítás keretei között Tarján Tamás irodalomtörténész, Szabó T. Anna és Schein Gábor beszélgetése előzte meg a Radnóti virrasztást. Az éjszaka folyamán Hámori Gabriella, Pálmai Anna, Bálint András, Fekete Ernő, Fenyő Iván és Kamarás Iván mondták el a költő verseit, Vázsonyi János és a Balázs Elemér Group szolgáltatva a zenét. Varga Katalin, a Radnóti kiállítás kurátora tartott tárlatvezetést. A Pozsonyi utca 1-ben, egykori lakóháza falán lévő emléktáblánál rendezett megemlékezésen megjelent Radnóti ma is ott élő, 97 éves özvegye, Gyarmati Fanni, Fifi néni is. A Kádár utca 8-ban lévő szülőház előtt a XIII. kerület polgármestere, Tóth József mondott beszédet. Megkoszorúzták a Radnóti utca 45-ben lévő emléktáblát is. A költő Fiumei úti temetőben lévő sírjánál Boross Péter korábbi miniszterelnök mondott beszédet. Az Írószövetség nevében Vasy Géza elnök, a Mazsihisz nevében Lazarovits Ernő helyezett el koszorút. Radnóti Miklós születésének századik évfordulójáról Szerbiában, Borban az egykori munkatábor helyén is megemlékeztek. A város polgármestere, Srđan Marjanovic, valamint Papp Sándor szerbiai magyar nagykövet mondott beszédet a költő szobránál, a szegedi Radnóti Miklós Gimnázium és a szabadkai Kosztolányi Dezső Gimnázium diákjai közös irodalmi összeállítással emlékeztek. Bemutatták a New Yorkban élő Milica Paranosic zenekarra és kórusra írt Razglednicák című művét, amely Radnóti versei alapján készült. Ismét kiadták Daniló Kiš Radnóti versfordításait, a városi könyvtárban Sava Babic irodalomtörténész és Szita Szabolcs történész tartott előadást a centenárium alkalmából. A Páva utcai Holocaust Emlékközpontban kerti beszélgetéssel emlékeztek Radnóti Miklósrá 2009. május 21-én. A moderátor Vári György irodalomtörténész volt, a beszélgetés résztvevői Bálint András színész, Fenyő D. György irodalomtörténész tanár, Hosszú Gyula, Schiller Mariann és Takács Géza tanárok voltak. 2009. május 25-én „Hosszú nyitva tartást” rendeztek a Petőfi Irodalmi Múzeum Radnóti-kiállításán. Az esten a látogatók felolvashatták kedvenc Radnóti versüket.

A közszolgálati televízió „Radnóti 100 éve” címmel vetélkedő-emlékező sorozatot indított, amely a Radnóti-év végén a Radnóti Színházban zárult ünnepi gálával. Dési János a Népszava 2009. május 5-i számában megjelent „Radnóti gyilkosai ma a Magyar Köztársaság adományozta díszsírhelyen nyugszanak – Mondjátok hát, hogy nem reménytelen” című írásában felvetette, hogy a költő gyilkosai: Tóth András, Bodor Sándor és Reszegi István még mindig díszsírhelyen nyugszanak. Ugyancsak a Fiumei úti temetőben. A Népszabadság 2009. május 9-i számának Hétfégi mellékletében Bächer Iván „Tóth-év” című glosszája jelent meg (11. p.). Kurcz Béla „Kiigazított baklövések” címmel (ÉS 2009. május 15.), Csapody Tamás „A 298-as parcella 10 botránya” (ÉS 2009. március 22.), valamint „A 298-as parcella 11. botránya” címmel (ÉS 2009. június 19. 14. p.) írt cikket a náci bűnösök díszsírhelyeiről. 2009. október 23-án a Nagy Imre Társaság Budapesti Szervezete és a Demokratikus Hálózat nevében Donáth Ferenc, Csapody Tamás és Kalmár Szilárd a 298-as parcellánál rendezett tiltakozást a nyilas gyilkosok díszsírhelyei miatt. A mintegy 20-30 főnyi csapat a Dunaparti cipőkhöz vonult. Szakály Sándor „Bűnösökről, sírokról – s a tényekről” címmel írt cikket a 298-as parcellába temetettekről a Népszabadság 2010. január 9-i számában.

2. A CEU Könyvtárában hozzáférhetővé vált a Steven Spielberg által 1994-ben alapított Soá Intézet Vizuális Történelmi Archivumának anyaga, benne 1349 magyar nyelvű interjúval. Ezek közül több mint 800 Magyarországon készült.

3. Szántó T. Gábor szeminárium sorozatot indított „Van-e modern zsidó irodalom?” címmel a Bálint Zsidó Közösségi Házban kéthetente keddenként.

4. Az „Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány” évadzáróján a holocaust utáni időszak volt a téma. A meghívott vendégek Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Kertész Imre Nobel-díjas író, és Jutta Hausmann, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora voltak.

május 6.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Borgos Anna tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Nők a pszichoanalízisben” címmel.

2. Pap Ágnes szociológus „Hozd magaddal a történeted! Állítsuk össze mi a holocaust térképet!” címmel indított sorozatot. A beszélgetésekre kéthetente volt lehetőség a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

3. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) filmklubjában bemutatták az 1998-ban készült „Életvonat” című filmet, Radu Mihaileanu alkotását.

4. A magyar irodalom érettségi tételek között választható volt Spiró György munkássága is. Bíró Zoltán irodalomtörténész – a 80-as évek végén oktatási minisztériumi tisztviselő - a Magyar Hírlapban azzal kommentálta a hírt, hogy „kik a magyar irodalom kedvencei nyugaton! Az agyonmenedzselte Esterházy Péter, Kertész Imre, Nádas Péter”, majd emlékeztetett Spiró negyedszázada írt, nagy vitát kavaró „Jönnek!” című versére, amit 1987-ben a Mozgó Világ közölt, 2009. május 6-án pedig a Magyar Hírlap közölte újra. Vánca István „Megint Spiró” című publicisztikája az ÉS 2009. május 8-i számában jelent meg. Ungvári Tamás „Az évszázados pör” című, az „Amerikai Magyar Népszavában” 2009. május 21-én azt írta, hogy „Aki Antall József tisztségében, Esterházy Péter magyarságában, Spiró és Nádas tehetségében kételkedik, aligha tesz a magyarság üdvére. A nagytekintélyű Die Zeit az árpád-sávós gárda kapcsán már magyarországi fasizmusról ír.” Az ÉS 2009. május 22-i számában a magyar drámaírói kerekasztal nevében Spiró György magyar drámaíró támogató „Nyilatkozat” (2. p.) jelent meg Békés Pál, Egressy Zoltán, Fábri Péter, Forgách András, Garaczi László, Háy János, Kárpáti Péter, Kiss Csaba, Németh Ákos, Sultz Sándor, Szakonyi Károly, Tasnádi István és Thuróczy Katalin aláírásával. Ugyanebben a lapszámban Esterházy Péter és Nádas Péter külföldi fordítói, Anamaria Pop román fordító és 28 külföldi fordító társa állt ki Esterházy Péter és Nádas Péter munkásságának világirodalmi színvonal mellett „Az igazi értéknek nincs szüksége agyonmenedzselésre” című nyilatkozatukban (11. p.)

május 7.

A Holocaust Emlékközpont „KönyvEsték” sorozatában „Szembenézés a múlttal és a jövő kihívásaival” program keretében bemutatták a „Holocaust és a keresztény világ” című kötetet. A bemutatón megjelentek a kötet fordítói és munkatársai: Milotay Melinda, Karsai László, Molnár Judit, Pécsi-Pollner Katalin, valamint a keresztény egyházak és a zsidó közösség képviselői. A vitát Heindl Péter jogász vezette.

május 8.

1. Székely Magdára emlékeztek halálának második évfordulóján a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Az emlékest összeállításában közreműködött a költő fia, Mezei Gábor is. Az esten megjelent Gergely Ágnes költő, Gimes Romána szerkesztő, Hollós Máté zeneszerző, Takács Zsuzsa költő, Schein Gábor és Vári György irodalomtörténészek.

2. A Petőfi Irodalmi Múzeumban kerekasztal-beszélgetést rendeztek a Rejtő-jelenségről a „P. Howard - Rejtő Jenő legendás élete” című kiállítás kapcsán. A beszélgetést Gáspár György irodalmi muzeológus moderálta, a meghívott vendégek voltak Garisa Zsolt képregény grafikus, Horváth Csaba irodalomtörténész, Rusznák Rita muzeológus, Thuróczy Gergely irodalmi muzeológus, Varsányi Ferenc animációs filmrendező.

május 9-10.

Vácon negyedik alkalommal rendeztek Zsidó kulturális fesztivált.

május 10.

1. Izrael Függetlenségi Napja alkalmából több rendezvényt is tartottak. A Bét Orim és az Arcénu Magyarország Egyesület közösen koszorúzta meg Szenes Hanna szobrát a róla elnevezett parkban. Délután a Mazs Zsidó Szociális Alapítvánnyal közösen Maccabi sportnapot rendeztek az ELTE Sporttelepén (XI. Mérnök u. 35.). Az Izraeli nagykövetség 2009. május 12-én a Vígyszínházban rendezett fogadást Izrael Állam megalakulásának 61-ik, és a magyar-izraeli diplomáciai kapcsolatokat

újrafelvételének 20. évfordulójára. Fellépett a Győri Balett, a Liszt Ferenc Kamarazenekar és a Budapest Klezmer Band.

2. A Mazsike „Városnézés zsidó szemmel” programja keretében a XII. Csörsz utcai zsidótemetőbe kalauzolta az érdeklődőket Szegő Dóra.

3. Szedő Iván „Életcserepek” című fotókiállítását Bayer Ilona nyitotta meg a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

4. A Budai Micve Klubban bemutatták Radó Gyula: „Rézbánya Borban” című dokumentumfilmjét. A vetítésen megjelent Radó Gyula, rendező, és Sólyom Gábor, a tábor túlélője is.

május 11.

XVI. Benedek pápa öt napra Izraelbe látogatott. Muzulmán vezetők, és több izraeli politikus helytelenítette a pápa látogatását. A holocausttagadó püspök esete miatt, valamint XII. Pius pápa holocaust idején tanúsított magatartásának mentegetése miatt XVI. Benedek izraeli reputációja elmaradt az előző pápa, II. János Pálétól, aki kilenc évvel ezelőtt látogatott Izraelbe. XVI. Benedeket fogadta Simon Peresz, izraeli államfő, és Benjamin Netanjahu miniszterelnök. A pápa utalva a II. Vatikáni zsinat határozatára, amely „istenyilkosság” vádjával illetett zsidóságot felmentette a vád alól, a jeruzsálemi nagy zsinagógában mondott beszédében a katolikus egyház visszavonhatatlan feladatának nevezte a zsidósággal való megbékélést. A pápa első beszédében azt mondta, hogy az izraeli – palesztin konfliktus megoldását a két állam megalakításában látja. A Yad Vasemben elmondott beszédénél a Soá túlélői keményebb állásfoglalást vártak az antiszemitizmus elítélésében. (A Magyar Narancs 2009. május 21-i számában Bendl Vera cikke olvasható „A holocaust és a csend – XVI. Benedek beszéde a Yad Vasemben” címmel (23-24. p.). Kínos botrányba fulladt a három vallás (zsidó, muzulmán, keresztény) képviselőivel rendezett találkozó is. A találkozót az egyik palesztin vallási vezető Izrael elleni kirohanásra használta fel.

május 12.

1. He

május 14.

1. A Mazsike „Művészetet Kedvelők Délutánja” program keretében a Kogart Ház „Az impresszionizmus sodrában – Magyar festészet 1830-1920” című időszaki kiállítását Mészáros Zsolt tárlatvezető kalauzolásával tekintették meg.

2. A Bzsh közgyűlésén és a május 17-re összehívott Mazsichisz közgyűlésen elfogadták a 2008-as zárszámadást és a 2009-es költségvetés tervezetét. Az előterjesztő Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató, illetve Sessler György, a Számvevő és Számvizsgáló Bizottságának elnöke voltak. Határozatot hoztak a Bzsh érdekében benyújtott pályázatokról, illetve a Sopron 3239 hrsz számú ingatlan elidegenítésének engedélyezéséről. Néhány budapesti templomkörzet alkalmassá vált arra, hogy átkerüljön a status quo ante kategóriába (reggel-este minján, középen a bima, nők függönyel elválasztva, nincs orgona, vegyes kórus stb.).

május 15.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösségben Koltai Kornélia tartott előadást Péchi Simon Biblia fordításáról.

május 15-17.

Szavason tartotta családi táborát a Szim Shalom Reform Zsidó Közösség.

május 17.

1. A Mazsike „Orosz hétvége – irodalom, zene, kulinária, diszkó – Képzletbeli utazás a trojkák és a steti-ek világába” című programját a Kinoban rendezték meg.

2. Paks zsidó emlékeinek megtekintésére szervezett kirándulást a Bálint Ház és a Festészetet kedvelők köre. Pakson a zsidó emlékek megtekintése után a Kortárs Képtár gyűjteményét is megnézték.

3. A Budai Micve Klubban bemutatták Kárpáti György filmrendező „Nemzetközileg elismert magyar rabbik” című portréfilmjét Scheiber Sándorról és Schweitzer Józsefről. A vetítésen megjelent a rendező, Schweitzer József, Scheiber Mária és Kertész Péter író.

4. Kárpáti Judit „Az arab-zsidó koegzisztencia kulturszociológiai és vallástörténeti dimenziói” című doktori értekezésének védését tartották az OR-ZSE Oktogonális termében. Az opponensek Domán István főrabbi és Szigeti Jenő voltak.

május 18.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség 15 részből álló, önköltséges Talmud Tóra tanfolyamot szervezett Raj Tamás főrabbi vezetésével a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

május 19.

Kővel dobták be a pécsi zsinagóga felújított ólomüveg ablakait. A kár mintegy 150 ezer forint.

május 20.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Erős Ferenc tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Pszichoanalízis és zsidóság: Freud zsidó identitása és az antiszemitizmus pszichoanalízise” címmel.

2. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) filmklubjában bemutatták Ingmar Bergman 1977-ban forgatott „Kígyótojás” című filmjét.

május 21.

1. Radák Eszter műtermébe (IX. Haller u. 88.) látogatott el a Mazsike Művészetet Kedvelők Köre.

2. A Iparművészeti Múzeumban „Mi fő a VII. kerület konyháján?” címmel a Kortárs Építészeti Központ rendezett vitát „Tálató” című vitasorozatában.

A „Rehabilitáció” néven megrendezett vitaesten Belső-Erzsébetváros rehabilitációjának dilemmáiról, az érvényes szabályozásról, az érintett szervek felelősségéről és alternatív rehabilitációs koncepciókról volt szó. Beszélgetőpartnerek: Beleznay Éva budapesti főépítésze; Lantos Péter, Erzsébetváros főépítésze, Mezős Tamás, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke; Nagy Béla, a MÚHely Rt. igazgatója, az új szabályozási terv készítője; valamint Perczel Anna, az „Óvás! Egyesület” elnöke voltak. A vita moderátora Miklósi Gábor újságíró (Index), a sorozat kurátora Somlyódy Nóra újságíró (Magyar Narancs) volt.

május 22.

1. Uri Asaf tartott előadást az MTA Judaisztikai Kutatóintézetében „A Mikrá és későbbi hagyományok Yair Hurvitz költészetében” címmel.

2. Az ÉS 2009. május 22-i számában Dénes Iván Zoltán tanulmánya jelent meg Szekfű Gyula és Marczali Henrik munkásságáról „Mester és tanítvány” címmel (17. p.).

május 23.

A Bét Orim Filmklub keretében bemutatták Hajdú Eszter „A fideszes zsidó...” dokumentumfilmjét.

május 24.

A Magyar Zsidó Kongresszus ülésén úgy határozott, hogy tájékoztatja az Európai Unió vezetőit a magyarországi zsidóellenes eseményekről és történésekről. A grémium a holocaust tagadás és a gyűlöletkeltés körüli törvénykezési huzavona miatt döntött így. Az ÉS 2009. május 15-i számában Ádám Péter „Holocaust-tagadás és a francia jog”, valamint Szilágyi-Gál Mihály: „Nincs rá hazai válasz” című cikkei jelentek meg (6. p.). A kongresszuson Suchman Tamás parlamenti képviselő kilátásba helyezett egy nemzetközi konferencia összehívását a holocaust-tagadást már törvénnyel büntető országok – Ausztria, Németország, Olaszország – tapasztalatairól. A parlamentben 2009. június 29-én szavaztak Bárándy Gergely az MSZP-s képviselő javaslatáról, hogy az alkotmányba kerüljön bele holocaust-tagadás törvényi büntetése. Az alkotmánymódosításhoz 2/3-os többségre lett volna szükség, a szavazáskor azonban csak 189 igen szavazat állt 165 nem mellett. A Fidesz és az

SZDSZ szavazatai hiányoztak ahhoz, hogy ebben az értelemben módosítani lehessen az alkotmányt. Mindkét pártnak saját indítványa volt a kérdésben. Horn Gábor SZDSZ-es javaslata a büntető törvénykönyvben büntette volna a holocausttagadást. 2009. július elsején a Fidesz részéről Répássy Róbert frakcióigazgató azzal a javaslattal állt elő, hogy az alkotmány egészüljön ki a következő mondattal: „Tilos a nemzeti szocialista és kommunista rendszerek által elkövetett népirtás és más, emberiség elleni cselekmények nyilvános tagadása, kétségbe vonása, jelentéktelen színben való feltüntetése.” A javaslatról szeptemberben dönthet a parlament. Gadó János az ÉS 2009. július 24-i számában „Nem tévedés, nem vélemény – Mit tegyünk a holocaust-tagadás ellen?” című írása jelent meg (3. p.). Nehéz-Pozsony Márton „A holocaust-tagadás és a lopás vétsége” című írása az ÉS 2009. július 31-i számában olvasható (15. p.).

május 25.

1. Közgyűlést tartott a Szim Shalom Progresszív Zsidó Közösség a Tüköry u. 3-ban lévő Mazsók Irodaházban.
2. A Pallas Páholyban (Alkotmány u. 15.) „Zsidó kulturelem a magyar újságírásban” címmel Benedek István Gábor író és Raj Tamás főrabbi tartottak előadást.

május 26.

A Budai Micve Klub autóbuzsós kirándulást szervezett Szegedre.

május 27.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Vajda Júlia tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Gyógyítható-e a holocaust traumája?” címmel.
2. Nagybacsoni Nagy Vilmos egykori honvédelmi miniszter születésének 125. évfordulóján emlékkiállítás nyílt a Hadtörténeti Intézet és Múzeumban (I. Kapisztrán tér 2-4.). Beszédet mondott Holló József Ferenc altábornagy és Lebovits Imre egykori munkaszolgálatos.
3. A Wesley János Lelkészképző Főiskola Bibliatudományi szimpóziumán Koltai Kornélia „Nyelvhasználati sajátosságok a Héber Bibliában” címmel tartott előadást. Tatár György „Visszaúton Egyiptomba” című előadásának szövege megjelent az ÉS 2009. július 31-i számában (12-13. p.).

május 28.

1. Sávutot alkalmából egész éjjel tartó programot szerveztek a Bálint Zsidó Közösségi Házban. „Művészet és identitás” kapcsolatáról Szegő György műkritikus beszélgetett Valkó László képzőművésszel. „Mi” és „ők” a Tóra tükrében” címmel Papp Richárd kulturális antropológus tartott, „Szellemi vezetők és a zsidó nép” címmel Rav Keleti, „Klónok és a Tóra” címmel Darvas István rabbi tartottak előadást. „Zsidó csoportok bevándorlása Magyarországra a 18-19. század folyamán” címmel Zima András történész, Vári György irodalomtörténész pedig „Joseph Roth és Stephan Zweig – a Monarchia zsidó nosztalgiája” címmel vezetett beszélgetést. Balázs Gábor filozófiatörténész és Borgula András rendező „Ettől Keret „Az élet értelme. Rendezői instrukciók és filozófiai magyarázatok” című programja után Toronyi Zsuzsanna „Vizuál(T)óra címmel tartott előadást. Hajnalban Fitz Zsuzsa Ruth könyvéről beszélt, „Miért éppen a rabbi mondja meg a tutit?” címmel Balázs Gáborral beszélgettek az érdeklődők.
2. Az „Egy betemetett zsinagóga Budán” című ismeretterjesztő dokumentumfilmet mutatták be a IX. kerület Ráday utca 31/K. szám alatt lévő Filmes Házban. A film Radó Gyula, rendező, Bubryák István producer, Sibal György operatőr és Csepregi János vágó alkotása a Budai Várban betemetett középkori zsinagógáról készült. 2009. június 18-án a Budapesti Városvédő Intézet termében (V. Kossuth Lajos u. 14-16.) is bemutatták a várbeli zsinagógáról készült filmet az alkotók jelenlétében. Ugyanitt kiállítást rendeztek a Rumbach utcai zsinagóga rekonstrukciójáról.
3. Az OR-Zse templomában a Sávutot keretében helyezték el a harmadik tórát a frigyszekrényben, emléktáblát avattak Kármán György orgonaművész halálának évfordulóján. A második emeleti Díszteremben tartott keddson adták át a doktori okleveleket.

május 30.

1. A Rumbach utcai zsinagógában „A Vörös tenger kettéválása” címmel állították ki Mátrai Erik festőművész munkáit a Bálint Ház szervezésében.

2. A Bét Orim Sávout alkalmából „kerty party” keretében szabadtéri Agorát rendezett Toronyi Zsuzsa vezetésével Velencefürdőn.

május 31.

Judafest – címmel utcafesztivált rendeztek a Kazinczy utcában. A programhoz csatlakozott a Spinoza Ház is „Szintén zenész!? – Zsidó zene humorral” összeállításával. Múltidéző barangolás címmel a régi zsidónegyedben vezetett sétát Szegő Dóri.

A Solymosi Eszter eltűnése miatt indított büntetőperben 125 éve hirdetett felmentő ítéletet a Tóth Lőrinc vezette Kúria. A jogtudós Kerepesi temetőben lévő sírjánál az „Eötvös Károly és Kozma Sándor Baráti TársaságQ” rendezett koszorúzást. Nagy Károly méltatta Tóth Lőrincz munkásságát, az Or-Zse képviselőjében Róbert Péter helyezte el koszorút.

A holocaust 65 évfordulójára hat művész (Kicsiny Balázs, Vojnich Erzsébet, Bán Zsófia, Szij Kamilla, László Gergely, Benczúr Emese) egy-egy munkáját állították ki az Óbudai Társaskörben (III. Kiskorona u. 9.) „Utómunkálatok” címmel.

A Mazsike 2009/májusi Hírlevelében Bonta Miklós „Hegyek között, völgyek között” című írásával (8. p.) köszönte meg, hogy Rajki András húsz éven át vezette a Makkabi túrákat. A „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban Radó Sándor geográfus, hírszerzőről Pári Mirella és Szegő András cikke jelent meg „Fedőneve: Dóra” címmel (4. p.).

A Szombat 2009/májusi számában Shlomo Avineri „Miről beszéljük a Hamasszal?” című cikke jelent meg (ford: Gadó János) (4-6. p.). Eötvös Józsefről Hamvas Levente Péter tanulmányát közölte a lap „Ki volt a hazai zsidóság „apostola”?” címmel (17-19. p.). Pollák László (1920-2003) szegedi holocaust túlélő visszaemlékezése „Hajóval a bori rézbányába – Az indulásról és az ott történetekről” címmel jelent meg (20-23. p.). Lugosi Lugo László „Robert Capa olvasása közben (25-27. p.) írt publicisztikát, a Modern zsidó költők X. részében Kadya Molodovsky verseit mutatta be Szántó T. Gábor (28-29. p.). „Ulickaja örök vándorai” címmel Gerity József ismertette a Budapesti könyvfesztivál díszvendégének zsidó vonatkozású irodalmi munkásságát (28-33. p.).

A 2000 című folyóirat 2009/5-6. számában jelent meg Komoróczy Géza tanulmánya „Harc a hozományért Budán, 1686. Egy responsum fonákja” címmel (136-144.).

A Beszélő című folyóirat 2009/5. számában Sipos Anett és Zolnay János közösen írt tanulmányt „Ingatlanpanama – A pesti zsidónegyed elpusztítása” címmel (50-66. p.). Ádám Zoltán „Helyes-e tiltani a holocausttagadást?” című írása a folyóirat 6-9 oldalán olvasható.

június hónap

június 1.

Peremiczky Szilviát nevezték ki a Magyar Zsidó Múzeum főigazgatójává, Békési Éva megbízatása június 30-án járt le.

június 4.

1. A Páva utcai Holocaust Emlékközpontban a KönyvEsték sorozat kilencedik előadásán bemutatták a „Holocaust és a keresztény világ – Szembenézés a múlttal és a jövő kihívásaival” című kötetet. A moderátor Heindl Péter jogász, pedagógus volt, vendégei voltak Donáth László evangélikus lelkész, Gábor György vallásfilozófus, Tatár György filozófus, Török Csaba katolikus pap és Ungváry Krisztián történész.

2. Egy mecénás segítségével helyreállították a szlovákiai Sahyban (Ipolyságon) a zsinagógát, és emléktáblát avattak a holocaust áldozatainak. Az avatóbeszédet Köves Slomo rabbi és Rózsa T. Endre szerkesztő mondta.

június 5.

1. A Petőfi Irodalmi Múzeumban interaktív kiállítást rendeztek Tevan Andor nyomdász, valamint a Tevan család tiszteletére.

2. A Keller Quartet fellépett az izraeli fesztiválon.

június 6.

A Bét Orim Progresszív Közösség filmklubjában „Sorsok, visszatérések, emlékezések” sorozatban Szász János „A holocaust szemei” című filmjét mutatták be. Levetítettek néhányat a Centropa Alapítvány Oral History filmjeiből.

június 9 és 28.

A Holocaust65 rendezvénysorozat júniusi programját a „Magyarok a náci koncentrációs táborokban” címmel rendezték a Holocaust Emlékközpontban.

június 10.

„Megmentett életek – Portugál diplomaták Budapesten 1944-ben” címmel nyílt kiállítás a Magyar Zsidó Múzeumban. A témához kapcsolódva a Népszabadság 2009. június 20-án megjelent számának Hétvége mellékletében Lopes Elvira „Portugál Wallenbergek” című írása jelent meg a mintegy ezer embert megmentő Sampayo Garrido és Teixeira Brabquiho diplomatákról (7. p.).

június 11.

1. A Mazsike közgyűlését a Bálint Házba hívta össze Kirschner Péter elnök.

2. A Magyar Nemzeti Galériában rendezett „Lengyel és magyar grafika 1918-1939” című kiállítást tekintették meg a Mazsike „Művészetet Kedvelők Délutánján”.

3. Genfben az Európai Zsidó Kongresszus Végrehajtó Bizottsága kiemelkedően foglalkozott a magyarországi EP választásokon előretört szélsőjobboldali párt, a Jobbik esetével. A felszólaló Feldmájér Péter Mazsihisz elnök elmondta, hogy a párt elnöke, Morvai Krisztina annak az egyetemnek oktatója, ahonnan a jövő bírái kerülnek ki (ELTE ÁJTK).

június 12.

1. A Bét Orim Progresszív Közösség péntek esti Kabalat Sabat keretében emlékezett meg a „Világ Igaza” díjjal kitüntetett Sztchlo Gáborról Riszovannij Mihály, Toronyi Zsuzsanna levéltáros és Kertész Botond történész közreműködésével. Kertész Botond az Országos Evangélikus Múzeumban rendezett kiállítást Sztchlo Gábor emlékére.

2. Kortárs magyar költők versei jelentek meg héberül az izraeli könyvhéten, Tel Avivban. A kötetet Itamar Jaoz-Keszt fordította és szerkesztette. A 22 alkotó egy-egy versét tartalmazó kötetet a magyar nagykövetségen mutatták be. A Psaihas Kiadó munkáját a Magyar Könyv Alapítvány és a Petőfi Irodalmi Múzeum is segítette.

június 14.

1. A Margitszigeti Szabadtéri Színpadon lépett fel Giora Feidman.

2. Az MTV 1 csatornáján bemutatták Gershon Kingsley és Michael Kunze „Raoul” című operáját, amellyel Wallenberg emléke előtt tisztelegtek a szerzők. A darabot a Szegedi Szimfonikus Zenekar

előadásában láthatta a közönség. Vezényelt Terts Márton, Wallenberg szerepét Marcin Habela énekelte.

3. A nyilas vérengzés emlékművét, a „Cipőket” meggyalázták a pesti Dunaparton. A vízbelőtt zsidók emlékére állított cipőkbe disznólábakat helyeztek el vélhetően a Jobbik Párt aktivistái. Az esetet 2009. június 15-én fedezték fel. Suchmann Tamás MSZP-s képviselő demonstrációt szervezett tiltakozásul az emlékművek meggyalázása ellen. A kezdeményezéshez csatlakoztak a parlamenti pártok, a Mazsihisz vezetői, és a rabbi kar képviselői. 2009. június 18-án a demonstrálók „cipőtisztításra alkalmas” eszközökkel mentek a Dunaparra. Megjelentek az MSZP részéről Horváth Csaba és Hagyó Miklós főpolgármester-helyettesek, Mandur László, Lampert Mónika, Szabó Zoltán, Molnár Csaba, Steiner Pál, Szanyi Tibor, valamint Mécs Imre a demonstráción. A Fideszt a kerület polgármestere, Rogán Antal, az MDF-et Herényi Károly, az SZDSZ-t Kuncze Gábor képviselte. Ismeretlenek füstbombával próbálták megzavarni a tiltakozást. Civilek több száz főnyi csoportja egy nappal korábban, 2009. június 17-én este egy szál virággal vonult az meggyalázott emlékhelyhez a „Magyarok a nácik ellen” nevű civil szervezet, valamint az Orosz József újságíró és Salamon András filmrendező kezdeményezésére összegyűltek. Késő este Bajnai miniszterelnök is virágot helyezett el az emlékműnél. Parti Nagy Lajos a Népszabadság 2009. június 20-án megjelent Héttvége mellékletében „A disznóláb keze” című írásában elemezte az esetet (5. p.). Földes Anna cikke az ÉS 2009 július 3-i számában „Tanúságtétel a Duna partján” címmel jelent meg (4. p.).

3. Mezőtúron az önkormányzat emléktáblát állított az egykori gettó területéhez közel a holocaust 65. évfordulója alkalmából. Az emléktábla állítást a túlélő Rónai és Erdős családok leszármazottai kezdeményezték.

június 15.

Az Új Élet 2009. június 15-i számában megjelentek a Mazsók 2008-ik évi gazdálkodásának főbb számai (7. p.). Eszerint a mérlegfőösszeg 4.590.266 ezer forint, az eredmény 28.094 ezer forint

június 17-18.

Kalocsán kétnapos programmal emlékeztek a deportálások 65-ik évfordulójára. A Városi Színházban a szerkesztő, Romsics Ignác mutatta be Magóné Tóth Gyöngyi „Zsidók Kalocsán és környékén” című könyvét. A szerző által rendezett emlékműsorban részleteket mutattak be Kálmán Gábor „Egyszer volt...” című dokumentumfilmjéből. A városi Művelődési Központban kiállítás nyílt „Zsidó élet, zsidó vallás” címmel. A zsinagóga melletti téren az 1941-1945 között meggyilkoltaknak állítottak emlékművet. Beszédet mondott Török Gusztáv Andor polgármester, Suchman Tamás képviselő, valamint Josef Shinar és Esthi Cohen túlélők. A Viski Károly Múzeumban „Kalocsai zsidó emlékek” címmel nyílt kiállítás, a zsidótemetőben a mártír istentiszteletet Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Tóth Emil főkántor vezették. Beszédet mondott Bábel Balázs Kecskemét-kalocsai érsek. Egy környékbeli lakó megzavarta az emlékezést azzal, hogy csavart dobott a résztvevők közé, és eltalált egy Amerikából ide látogatott nőt.

június 23.

1. A Szépművészeti Múzeumban a „Szentföld öröksége – Kincsek a jeruzsálemi Izrael Múzeumból” címmel rendezett kiállítást Hiller István oktatási miniszter, Komoróczy Géza professzor (megjelent az ÉS 2009. július 3-i számában, 29. p.) és James S. Snyder, a jeruzsálemi Izrael Múzeum főigazgatója nyitotta meg. A kiállítás feliratait Toronyi Zsuzsanna szerkesztette, a katalógust angolból fordította Sövegjártó Szilvia.

2. Több napos hivatalos látogatásra Izraelbe utazott Bajnai Gordon miniszterelnök a magyar-izraeli diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének 20. évfordulója alkalmából. Találkozott Benjamin Netanjahu miniszterelnökkel és Simon Peresz államelnökkel, Reuven Ravlin Kneszet elnökkel és Cipi Livnival, az ellenzéki Kadima párt vezetőjével. Tájékozódott a közel-keleti békéről és az iráni helyzetről, izraeli üzletemberekkel kétoldalú kapcsolatokról tárgyalt. A magyarországi EP választásokon előretört Jobbik pártról a magyar miniszterelnök azt mondta, hogy „karanténba zárják”. A magyar miniszterelnök felkereste a Yad Vasem Intézetet is, ahol koszorút helyezett el a

mártírhalált haltak emlékére. A kormányfő találkozott azzal a 25 főnyi magyar csoporttal is, amely a Mazsihisz Oktatási Osztályának továbbképző tanfolyamán vett részt a Yad Vasem Intézetben.

június 26-28.

Határontúli hitközségek tízedik találkozóját tartották Debrecenben.

június 27.

Prágában öt napos nemzetközi holocaust konferencia kezdődött. A tanácskozáson részt vett Elie Wiesel Nobel-békedíjas író, és a csehországi származású korábbi amerikai külügyminiszter, Madelein Albright is. A magyar küldöttséget Lakatos András UNESCO nagykövet vezette, tagjai voltak Galambos Henriette, a Szépművészeti Múzeum Jogi Osztályának vezetője és Szőke László, a prágai magyar nagykövet. A Mazsihiszt Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Feldmájer Péter elnök képviselte. A konferencia közös közleménnyel zárult, amelyet Terezinben fogadtak el.

június 28.

1. A VII. Rejtő Jenő (korábban: Szövetség) utcában „botlatókövet” avattak Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető igazgató szüleinek emlékére az utca egyik régi bérháza előtt. Az avatáson beszédet mondott Patkó Csaba, a Scheiber Iskola történelemtanára, Zoltai Gusztáv és Deutsch László főrabbi.

2. Bécsbe szervezett autóbuzos kirándulást a Mazsike, a Bálint Ház és a Szochnut. A százéves Tel-Aviv Bécsben, a Donaukanalon installált programját, a „Tel-Aviv Beach” rendezvényt látogatták meg.

június 30.

Feltehetően zsidó származása miatt hárman megtámadtak, és bántalmaztak egy 27 éves, ortodox zsidó fiatalembert a Dohány utcai otthonának kapualjában. A miniszterelnök vizsgálatot kért az ügyben a rendészeti minisztertől.

Pannonhalmán tartotta kibővített ülését a Nemzetközi Keresztény – Zsidó Tanács. A tanácskozást Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát nyitotta meg, a Mazsihisz részéről Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, és Lazarovits Ernő külügyi biztos vett részt. A Mazsihisz javaslata alapján három új tanácstagot választottak: Markovits Zsolt szegedi főrabbi, Róna Tamás nagykörös rabbi és Kárpáti Judit személyében. A tanácskozáson közös nyilatkozatot fogadtak el arról, hogy közösen, az egyházaknak elküldött pásztori levélben lépnek fel a gyűlöletkeltés ellen.

Darvas István rabbi képviselte a Mazsihiszt Berlinben a Nemzetközi Keresztény – Zsidó Tanácskozáson. Az ülésen 22 ország keresztény – zsidó képviselői írtak alá a „Berlini téziseket”. A kapcsolatok újra fogalmazását, illetve szorosabbá tételét tűzték ki célul. A téziseket a magyarországi református egyház részéről Tamás Bertalan református lelkész írta alá. A Nemzetközi Keresztény – Zsidó Együttműködési Szervezet megalakulásának 60-ik évfordulóját a Hugonotta templomban ünnepelte a 29 országból érkezett mintegy 140 küldött. Beszédet mondott Angela Merkel német kancellár is.

Hódmezővásárhelyen 15 éve minden június utolsó szombatján a helyi hitközség megrendezi az 1948-ban államosított, egykori zsidó elemi népiskola diákjainak találkozóját.

Június végén megalakult az Izraeli Kulturális Intézet a Szochnut égisze alatt. A hivatalosan 2010-től működő intézetnek a Paulay Ede utcában vásároltak székházat. Az alapító Eran El Bar, igazgatójául Balázs Gábort választották, aki korábban a Wesselényi utcai iskolát vezette.

A Mazsike 2009/júniusi Hírlevelében Morvay Kinga „A jiddis nyelv Magyarországon” című dolgozatának első része jelent meg a „Fiatal tudós-jelöltek fórumában” (6. p.). (A második rész a

Mazsike Hírlevél 2009/8., a harmadik a 2009/9. számában olvasható.) A „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban báró Kohner Adolfról (1865-1937) jelent meg cikk „Műgyűjtő és a kémia doktora” címmel (4. p.).

A Kritika 2009/6. számában Kovács Dezső „Az írás – hosszútávfutás” címmel készített beszélgetése jelent meg Nyerges András író, publicistával (22-25. p.).

A Holmi 2009/6 számában jelent meg Vas István eddig még nem publikált, hagyatékában talált írása Radnóti Miklósról „A boldog Költő” címmel. A visszaemlékezést Ferencz Győző tette közzé.

2009. július hónap

július 1.

Az Új Élet 2009. július elsejei számában Szántóné dr. Balázs Edit ismertette Bányai Viktória „Ezekiel Landau prágai rabbi (1713-1793) döntvényeiből” című, 2008 végén megjelent könyvét (5. p.).

július 2.

1. A másodfokú bíróság jogerősen helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét a Magyar Gárda Egyesület működésének megszüntetésére. A bíróság hangsúlyozta, hogy az ítélet kiterjed az egyesület által alapított Magyar Gárda Mozgalomra is. Vona Gábor, az Egyesület, és a Jobbik elnöke közölte, hogy felülvizsgálatot kezdeményeznek a Legfelsőbb Bíróságon, és egyben a strasbourgi bírósághoz fordulnak. 2009. július 4-én engedély nélküli tüntetést szervezett a Jobbik a Gárda feloszlásáról hozott ítélet miatt. A rendőrség előállított 216 személyt.

2. Jewinform információs pontot létesített a Zsidó Múzeum árkádjai alatt a Mazsihisz „A zsidónegyed kapuja” elnevezéssel. Az Új Magyarország Nemzeti Fejlesztési Terv keretében benyújtott pályázaton nyert 40 millió forintból működik a Budapesti Turisztikai Hivatallal egyeztetett program.

3. Kóser üzletet nyitott Oblath András és Oblath-Tikos Katalin a XIII. Katona József utca 25-ben.

július 3.

Elkezdődött a Frankel Leó utcai zsinagóga felújítása.

július 5.

Tisztújító közgyűlést tartott a MAOIH. A 17 tagú választmány tagjai: Balázs Gábor, Dan Dániel, Deutsch Gábor, Dickmann Tibor, Erbst Hermann, Friedhaber Tibor, Herczog László, Kalmanovits Miklós, Lewy Dov, Orbán Iván dr., Perl Miklós, Róna Imre, Rosenberg György, Somlai Tamás, Szegedi Tamás, Szűcs Szabó László, Varró Sándor. A választmányból az elnöki tisztségre Herczog Lászlót, az alelnökre Lewy Dow-ot a főtitkárira Somlai Tamást választották.

július 7.

A Holocaust65 programja júliusban „Hallgatás és... A deportálások leállítása és nemzetközi visszhangja” címmel folytatódott a Holocaust Emlékmúzeumban.

július 12.

1. Judith Weinstein képeiből nyílt kiállítás a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. A Vasvári Pál utcai, valamint a Károly körüti Keren Or zsinagóga vendége volt a 70 éve az Egyesült Államokban élő, kisvárdai születésű Chajim Cement bostoni rabbi.

július 15.

1. Szegeden a Reök-Palotában bemutatták az Országos Korányi Tüdőkórház egykori főorvosa, Levendel László mintegy 200 alkotásból álló magángyűjteményét.

2. New Yorkban tartotta ülését a zsidó kárpótlási világszervezet, a Claims Conference. Az ülésen a Mazsihiszt Feldmájer Péter elnök, a Muszoe-t Sessler György elnök képviselte.

3. Pári Mirella judaisztika tanárral, a Bajai Zsidó Hitközség nemrég megválasztott elnökével készített interjút a bajai közösség életéről Szilágyi Iván Péter az Új Élet 2009. július 15-i számában „Minjánunk nincs, de a város nagyon nyitott irántunk” címmel (8. p.). Veszprémben is női elnököket választottak a hitközség élére.

Vasvári News

július 16.

A 100 éves Tel Avivot bemutató fotókiállítás nyílt az Erzsébet téri Gödör sétányon „Pixrael” címmel. A szervező Kidma Egyesület nevében Szász Eszter, valamint Belváros-Lipótváros polgármestere, Rogán Antal nyitotta meg. A kiállítás anyagát bemutatták az augusztus közepén rendezett Sziget fesztiválon is.

július 17.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség szombatköszöntés keretében ismerkedett az újra felfedezett német - zsidó fotográfusnő, Liselotte Grschebina hagyatékából származó fényképeivel. A fotográfus képeiből Jeruzsálemben és Berlinben rendeztek nagyszerű kiállítást.

2. Podmaniczky Emlékérmét kapott Turai János a váci zsinagóga felújításáért. A díjat a Város és Faluvédő Egyesület Rácalmásán rendezett szakmai konferenciáján adta át Ráday Mihály elnök.

július 19.

Herzl Tivadar halála századik évfordulóján a Sófár Egyesület a „Judenstadt” magyar nyelvű elektronikus kiadásával emlékezett meg.

július 22.

93 éves korában meghalt Vadász Ferenc író, újságíró, a Népszabadság egykori munkatársa.

július 24.

Az ÉS 2009. július 24-i számában Nyerges András Bettauer Hugóról, az 1925. március 10-én, Bécsben egy osztrák horogkeresztes merénylő által meggyilkolt íróról „Uszítás, következménnyel” címmel írt esszét a „Színrebontás” sorozatában (9. p.).

július 26.

A „Pesti Jesiva” négy rabbi hallgatója vette át rabbi oklevelét az ott tanuló növendékek közül. David Lewis, Choni Yakont, Shlomi Elbaz és Menachem Dreyfus leendő rabbikat az Izraelben a Chabad Bét Din elnökeként szolgáló Jehudá Jeruszlavsky rabbi vizsgáztatta le Solomon Hurwitz rabbi jelenlétében.

július 29.

A Szim Shalom Progresszív Zsidó Közösség magánlakáson ülte meg Tisa Beáv a 25 órás gyász ünnepét. A közös emlékezés a jeruzsálemi Első és a Második Szentély lerombolását, valamint a zsidók 1290-ben Angliából, 1492-ben Spanyolországból kiűzetését gyászolta.

Mintegy 50 településen rendeztek emlékezést a holocaust 65-ik évfordulóján. A gyászoló települések között volt Szécsény, Pásztó és Kalocsa is.

A Frankel Leó utcai körzet önkéntesekkel zsidó temetők felújításába kezdett. Megtisztították a Budapest, XVIII. Pestlőrinci utca 113 alatt lévő temetőt, és Versegen a zsidótemetőt. A versegi zsidó temetőt 25 főnyi, a pestlőrincit 35 főnyi csoport tette rendbe.

Nyáron a Baptista Szeretetszolgálat és a Malév a Hamasz támadások sújtotta Gázai övezetből, és határvidékéről származó izraelieket üdültetett. A balatonlellei bázisról indulva látogatta meg az

ország nevezetességeit a 20 főnyi csoport. November 7-én az ENSZ Biztonsági Tanácsa foglalkozott a gázai háborúról szóló Goldstone jelentéssel. Az ENSZ elsősorban Izraelt tette felelőssé a háború civil áldozatai miatt, a bizottság azonban figyelmen kívül hagyta a Hamasz által elkövetett háborús bűnöket, és azt, hogy a büntető akciót Izrael a Hamasz rakétatámadására válaszul indította. Magyarország képviselőjében Bródi Gábor New York-i ENSZ nagykövete Izrael mellett szavazott Németország, Csehország, Hollandia, Lengyelország, Szlovákia képviselőivel együtt. Az EU 16 állama tartózkodott, az arab kezdeményezés (Goldstone jelentés) mellett szavazott Portugália, Szlovénia, Ciprus és Málta. A döntés nyomán az ENSZ Biztonsági Tanácsa foglalkozhat tovább a Goldstone jelentéssel, de a Biztonsági Tanács tagjai jelezték, hogy nem értenek egyet az Izraelt elítélő határozattal, és nem folytatnak vitát róla.

A Kritika 2009/július-augusztusi számában jelent meg Bojtár Endre „A zsidókérdés, mint litvánkérdés” című tanulmánya (20-24. p.). A szerző sorra veszi azokat a kutatásokat és könyveket, amelyek a litvánok és zsidók együttélésének kutatásából keletkeztek a nemzetközi tudományos életben. (Az írás ismerteti Dov Levin: *The Litvaks. A short story of the Jews in Lithuania* (Yad Vashem, Jerusalem, 2000, 283 p.); Lietuvos Zydai (Litvánia zsidói). Szerk: Leonas Gudaitis. Kaunas, 2003, Vytauto Didžiojo Universitas, 139 p.; Nikzentaitis, Alvydas – Schneider, Stefan – Staliunas, Darius (szerk): *The vanished world of Lithuanian Jews*. Amsterdam - New York, 2004, Rodopi 323 p.; Liudas Truska, Vygantas Variekis (szerk), *Holokausto Prielaidos: antisemitizmas Lietuvoje (XIX A. Antroji Pusė – 1941 M. Birzalis) – The preconditions for the holocaust: anti-semitism in Lithuania (Second half of the 19th century – June 1941.)* Vilnius, 2004, Margi Rastai 332 p.; Sirutavicus, Vladas – Staliunas, Darius (szerk): *Kai ksenofobija virsta prievarta (Mikor a xenofóbia erőszakká változik)*, Vilnius, 2005, Lietuvos Istorijos Institutas, 270 p. című könyveket.)

augusztus hónap

augusztus 1.

1. A roma holocaust alkalmából Molnár Csaba, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter, mondott beszédet. A Népszabadság 2009. augusztus elsejei számában „Az emlékezés lázadás” címmel olvasható a miniszter beszéde (11. p.).
2. Dési András „Végzetes kereszteződés – Billy Joel családja és a Nekkermannék” című írásában ismertette Steffen Radlmeier Berlinben nemrég megjelent könyvét (Népszabadság 2009. augusztus 1. Hétfője melléklet 10. p.). A szerző Billy Joel német zsidó családi gyökereit dolgozta fel könyvében.
3. Az Új Élet 2009. augusztus elsejei számában „Valamikor vallási vezetőink voltak” címmel Giora Sharon indított sorozatot. Az első megemlékezést Hochberger László rabbiról készítette „Rabbimúzeum” – gyermekszemmel” címmel (4. p.).
4. Fényes Balázs judaisztika PH doktori disszertációjának vitáját rendezték meg az OR-ZSE Oktogonális termében „A Bibliai Történet Kronológiai Áttekintése” címmel. Az opponensek Uhrmann Iván és Staller Tamás voltak. A Doktori Bizottságot Rugási Gyula vezette, tagjai Gábor György, Kárpáti Judit, Lichtmann Tamás, Pelle János, Schőner Alfréd és Szita Szabolcs voltak. A jelölt a doktori címet cum laude kapta meg.

augusztus 7.

1. Jerger Krisztina művészettörténészt mutatta be Szemere Katalin a Népszabadság 2009. augusztus 7-i számában „Forradalmi életpálya” című írásában (22. p.).
2. Az ÉS 2009. augusztus 7-i számában Szántó T. Gábor „A Radnóti-centenárium margójára” című cikke, és „Egy másik hang a menetből” című verse jelent meg. Kőbányai János az ÉS 2009. szeptember 18-i számában vitatta Szántó T. némely állítását „A 'Der springt noch auf' igazsága”

című írásával (16. p.). Vári Attila „Válasz Kőbányai Jánosnak” című írása az ÉS 2009. szeptember 25-i számában jelent meg (2. p.).

3. Bánkon az első alkalommal megrendezett Bánkitő fesztiválon „Zsidó ikonográfia” címmel Perczel Anna építész, Toronyi Zsuzsanna levéltáros és Balázs Gábor filozófia történész tartott előadásokat. Zsidó zenét a Nigun Zenekar játszott, Sturovics Andrea a Tóráról és a Talmudról tartott zsidó szövegelemzést, Mircea Cernov, a Haver Alapítvány munkatársa identitásról, tradícióról, kultúráról beszélt.

augusztus 8.

Részben közadakozásból újjátották fel a zsidó temetőt Taliándörögdön és Öcs községben. A munkák fő szervezője Szőke András filmrendező, és Keresztes Zoltán székesfehérvári vállalkozó volt. A temetők rekonstrukciójában a helyi lakosság, valamint a keresztény egyházak is részt vettek. A temetők avatását Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Fekete László főkántor végezte, beszédet mondott a Kapolcs környéki községek plébánosa, Illés Sándor is.

augusztus 11.

1. A Holocaust Emlékközpontban a 65. évfordulós megemlékezések VIII. témája „A deportálások árnyékában - A budapesti zsidók sorsa” című program volt.

2. A Sziget Fesztivál nulladik napján tartotta első monstre rendezvényét a Brit Nagykövetség által létrehozott „Zenével a rasszizmus ellen” (ZARE) projekt. Decemberben az A38-as hajón adtak évfáradó koncertet.

augusztus 14.

Radnóti-szubjektív címmel 24 közéleti személyiség mondta el kedves Radnóti versét a Holocaust Emlékközpontban. Akik emlékeztek: Ákos énekes, Bagdy Emőke pszichológus, Berg Judit meseíró, Bódis Kriszta író, rendező, Domján László orvos, agykontroll oktató, Dopeman rapper, D. Tóth Kriszta újságíró, Fabinyi Tamás evangélikus püspök, Falus András tudományos kutató, Gönczöl Katalin egyetemi tanár, Hajnal Anna, vajdasági egyetemista, Harcsa Veronika énekesnő, Hámori Veronika pedagógus, Jelenits István piarista szerzetes, Kolláth György alkotmányjogász, Mányi István építész, Nagy Tímea olimpikon, Sarkady Ildikó média jogi szakértő, Simonyi András diplomata, Szakcsi Lakatos Béla zongoraművész, Szarka Tamás énekes, Thernesz Éva óvónő, Varga Dániel vízilabda olimpikon, Váradi Júlia újságíró, Vitray Tamás újságíró. A versmondásokat Szakcsi Lakatos Béla zongora játéka kötötte össze. Az MTV 25, egyenként háromperces felvételt készített az elhangzott versekről, és ezeket október 1-től néhány napig vetítették a Metró Deák Ferenc téri megállójában, a Földalatti Vasúti Múzeumban is. A filmteüdükből 250 plakát készült, ezek két hónapon keresztül voltak láthatók a metró kocsikban

augusztus 14.

Az ÉS 2009. augusztus 14-én megjelent számában Kovács András szociológussal Rádai Eszter készített interjút „...a történelmi emlékezet alakítása a politika prédájává vált” címmel (3-4. p.).

augusztus 15.

Az Új Élet 2009. augusztus 15-i számában „Valamikor vallási vezetőink voltak” sorozatában Giora Sharon Izraelben élő főkántor Schwartz Mórira, a Kőbányai, majd a Dózsa György úti zsinagóga rabbijára emlékezett „Rabbimúzeum – gyermekszemmel” című írásában (4. p.). A Békéscsabai Zsidó Hitközség elnökét, Moskovits Sándort mutatta be Szilágyi Iván Péter „Zsidók a Viharsarokban” című írása (3. p.).

augusztus 19.

Ungvári Tamás „Elveszett nemzedék” címmel Ortutay Gyula: Napló címmel megjelent visszaemlékezéseit ismertette az ÉS 2009. augusztus 19-i számában (17. p.). Rege Mihály „Csapás vagy katasztrófa? Izrael és az iráni atom” című cikke a lap 5-ik oldalán olvasható.

augusztus 17-23.

Balatonfüreden a Mazsihisz üdülőben tartott szemináriumot a Macisz. A politikai aktualitásokon kívül a felkészülés a Herzl Tivadar halálának 100-ik évfordulójára volt a szeminárium témája.

augusztus 22.

A Népszabadság 2009. augusztus 22-i számának Hétvége mellékletében Bächer Iván „Egy újságíró és a műve” című írásában méltatta a 2009. augusztus 11-én, 85 éves korában elhunyt Szenes Sándor újságírót, a „Befejezetlen múlt” című könyv szerzőjét (11. p.).

augusztus 23.

A Goldmark Teremben Egri Márta és Székhelyi József felléptével mutatták be H. Barta Lajos komédiáit „Hohmec, avagy a mániások” címmel.

augusztus 25.

„Buchenwald elfeledett asszonyai” címmel vándorkiállítás nyílt a békásmegyeri evangélikus templomban. A több országban, több helyszínen már bemutatott tárlatot, amelyben az egykori koncentrációs tábor tárgyait és dokumentumait mutatta be, Prőhle Gergely, korábbi oktatási miniszter nyitotta meg. Beszédet mondott Ricola-Gunnar Lüttgenau, a buchenwaldi emlékhely igazgatója, Bodó Sándor, a Budapesti Történeti Múzeum igazgatója, és Fahídi Éva, egykori rab.

augusztus 27.

A Holocaust Emlékközpont KönyvEsték sorozatában bemutatták Lengyel András képzőművész „Felhőmuzeum, mennyei könyvtár” című albumát, a Ráday Könyvesház kiadványát. Az est vendége volt a kiadó igazgatója, Orbán György is, aki Pécsi-Pollner Katalin moderátor közreműködésével bemutatta a Ráday Könyvesházat is a múzeum kertjében.

augusztus 16-28.

Az EMIH Nyári Tudományok Szabadegyetemének központi témája a zsidó házasság volt. A tematika: Brésit – Mózes I. könyve; A házasság és a nemi élet a Bibliában; Az eljegyzés módjai a Talmudban; A férfi és a nő kabbalisztikus szimbóluma; A házasság szabályai; Az önmagára tett tanúbizonyság szabályai a Talmudban; A rituális fürdő – tűz és víz a házasságban.

augusztus 28.

A sachsenhauseni koncentrációs táborban lévő múzeumról György Péter írt az ÉS 2009. augusztus 28-i számában „Múzeumkritika – A terror topográfiája – Sachsenhausen” címmel (14. p.).

augusztus 26-30.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola önköltséges zárandokutat és konferenciát szervezett Kőrösmezőre és Kamenyec-Podolszkijba. Az útról ÉS 2009. október 21. számában jelent meg Majsai Tamás írása „Emlékmű és emléktábla az 1941-es magyarországi deportálás két helyszínén: Kőrösmezőn és Kamenyec-Podolszkijban” címmel (14. p.).

augusztus 30.

1. Az Újpesti zsinagógában kántorkoncertet rendezett a hitközség. Fellépett. Fekete László, a Dohány utcai templom főkántora, Szilágyi Gábor, az újpesti templom kántora, Zucker Immanuel, a Nagyfuvaros utcai templom főkántora, Székelyhidi Hajnal, MÁV Szimfonikus zenekar, Kollár Imre. Orgonán kísért Pásztor Sándor Raymund, a Dohány templom orgonistája.

2. A Szeretetkórházban 62 éves korában meghalt Kishonti Ildikó színművésznő.

augusztus 30 – szeptember 7.

A Zsidó Nyári Fesztivál programján a Dohány utcai templomban fellépett Palya Bea „Szfárd varázs” című műsorával, Dés András és Bolya Mátyás közreműködésével. Elsa Valle és a Latin Jazz Syndicate „Cuban sephardic journey” című produkcióját ugyanitt mutatták be. „Judeo Flamenco” címmel Timna Brauer és az Elias Meiri Esemble koncertjére, valamint a Budapest Klezmer Band és a Judrom együttes lépett fel Klein Judit énekével. A Syma csarnokban Király Linda, Király Viktor és Király Benjámín adott műsort. A Rumbach utcai zsinagógában előadták Kárászy Szilvia hangjátékát, a Solti zenekar Händel-estet adott. Bálint András Radnóti-estjére szeptember 1-jén került sor. Korcsolán Orsolya hegedűművész lemezbemutató koncertjét „Héber dallamok” címmel rendezték meg. Az Uránia Nemzeti Filmszínházban Horgas Eszter és Aster Piazzola, valamint a Classjazz Band adott koncertet „Örömgene” címmel. Bódy Magdi, Rácz Kati és Falusi Mariann „Retro dívák” című műsorára, valamint a Compas az izraeli flamenco táncegyüttes produkcióját is itt rendezték meg. Szalóki Ági Karády-estet adott, „Jiddis tangó” címmel Vámos Veronika és a Tango Experimento műsorára került sor. A Budapesti Zsidó Múzeumban a fesztivál ideje alatt Robert Capa 52 fekete fehér fotójának felhasználásával kiállítás nyílt „Izrael Capa szemével” címmel.

Vallásközi kerekasztal-beszélgetést rendeztek „II. János Pál pápa és az ökumenizmus” címmel a Király utcai Vam Design Centerben. A vita résztvevői voltak: a Pázmány Péter Katolikus Egyetem korábbi dékánja, Kránitz Mihály, a Duna melléki Református Egyházkerület főgondnoka, Tókéczky László történész, és Kardos Péter zuglói főrabbi.

Az Újpesti Zsidó Hitközség örökös, tiszteletbeli elnökét, Rappaport Zoltánt „Újpestért-díjjal” tüntette ki az önkormányzat. A kitüntetést Derce Tamás polgármester adta át a Városházán.

A Klauzál téren nyílt új könyvesboltban a Vince Kiadó rendezett kiállítást a New Yorkban élő Körner András fotóiból. A kiadó „Hogyan éltek? A magyar zsidók mindennapi élete fényképekben 1867-1940” címmel kiadásra készítette elő Körner András fényképeit. A kiállítást Karádi Viktor szociológus, és Gál Katalin a Vince Kiadó munkatársa nyitotta meg.

szeptember hónap

szeptember 1.

1. 92 éves korában meghalt Heisler László, a Dohány utcai zsinagóga örökös tiszteletbeli elnöke. A Kozma utcai zsidó sírkertben Fekete László főkantor énekelt gyászimát, a búcsúztató beszédet Frölich Róbert főrabbi mondta el, a körzet nevében Kárpáti Pál előljáró búcsúzott az elhunyttól.

2. Az Új Élet 2009. szeptember elsejei számának „Valamikor vallási vezetőink voltak” rovatában Benoschofsky Imrére emlékezett Giora Sharon főkantor „Rabbimúzeum – gyermek szemmel” című sorozatában (4. p.).

szeptember 2.

A Holocaust Emlékközpont vendége volt Jávorai Ferenc, a Budapesti Klezmer Band alapítója és zeneszerzője, akivel Csáki Judit beszélgetett. Levetítették Yale Storm rendező 2005-ben készített „Egy ember Munkácsról” című portréfilmjét a népszerű zenésztől.

szeptember 3.

1. A százéves Dózsa György (Aréna) úti zsinagóga épületében (jelenleg vívóterem) emlékünnepséget rendezett a körzet elnöksége és közössége. Az ünnepség idejére a sportklub átengedte az épületet egykori tulajdonosainak. Minden látogató a székén talált két kiadványt: egy ismertetőt az épületről Faragó Vera muzeológus tollából, és a Róbert Péter készítette kerületi „Helytörténeti füzetek” 15. számát, amely az angyalföldi zsidóság történetét mutatja be. Vadász Gábor, a templomkörzet elnöke, nyitotta meg az emlékestet, üdvözölve a megjelent hivatalos

személyiségeket, hitközségi vezetőket, az izraeli nagykövetség képviselőjét. Beszédet mondott Tóth József, a kerület polgármestere és országgyűlési képviselője, aki a zsidó lakosság szerepét méltatta a városrész életében, fejlődésében.

2. Az EMIH Keren Or templomában jótékonysági árveréssel egybekötött kiállítást rendeztek egy gyermek játszóház felépítésére. A dagesztáni születésű izraeli festőművész, Jakov Jagudaev képeinek kiállítását Szerényi Gábor nyitotta meg.

3. A Népszabadság 2009. szeptember 3-i számának „Arcok” rovatában Benjamin Shalom Bernanke, az amerikai szövetségi bank, a FED elnökének portréját vázolja fel Szőcs László „Pókerarc és nyírott szakáll” című írása (22. p.).

szeptember 4.

Pályi András „Szomszéd a szomszédnak gyilkosa” címmel készített interjút a Budapesten átutazó Jan Tomasz Gross amerikai lengyel történésszel az ÉS 2009. szeptember 4-i számában (7. p.). A princeton-i egyetem történelem professzora a jedwabnei, és a kielcei pogromok kutatása kapcsán vált világhírűvé.

szeptember 5.

„Terezin zenei élete” címmel egész estét betöltő műsor volt a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Levetítették a Simon Broughton rendezésében a „The music of Terezin” 1993-ban díjat nyert BBC cseh dokumentumfilmét, amelyet főleg túlélőkkel forgattak.

A legismertebb cseh zeneszerzőkről, és Weisz Ferenc magyar zeneszerző – zongoristáról Kőry Ágnes tartott előadást. A táborban fogoly zeneszerzők – Pavel Haas, Gideon Klein, Hans Krása, Viktor Ullmann és Weisz Ferenc - műveiből hangzottak el részletek. Fellépett Kassai István zongorán, Szilvássy Viktória hegedűn, Rudolf András brácsán, Kiss Domonkos Judit gordonkán, Bóna Ilona zongorán, Avedikián Viktória mezzoszoprán énekes. A Budapesti Fesztiválzenekar 2009. szeptember 9-én jótékonysági hangversenyen bemutatta Hans Krása: Brundibár című gyermekoperáját a Budapesti Fesztivál Színházban. Az előadásra eljött a terezini koncentrációs táborban tartott előadás egykori szereplője, a ma Izraelben élő Simon Szegeli (egykor Székely Lacika. Vele az ÉS 2009. szeptember 11-i számában olvasható Győri László beszélgetése „Negyven évig nem szólaltam meg magyarul” címmel 7. p.). Az operát a BFZ estjén is gyerekszereplők énekeltek: a Budapesti Énekes Iskola, a Magyar Rádió Gyermekkórusa és a Magyar Állami Operaház Gyermekkarának szólistái. Adolf Hoffmeister librettóját Rajk Judit fordította magyarra, a darabot Novák Eszter rendezte. Az előadásokhoz Sóllyom András rendező egy 9 perces dokumentumfilmét készített az opera történetéről. A szerkesztő Győri László volt, aki a tábor zenei életét bemutató tanulmányt is írt a műsorfüzetbe. A darabot az ősz folyamán több, zömében vidéki iskolában és gyermekotthonban is eljátszotta a Budapesti Fesztiválzenekar. Az együttes két évvel korábban szintén a Mahler-ünnepen mutatta be a terezini koncentrációs táborban született Ullmann-operát, az „Atlantisz császárat”. A táborban megkezdődtek az ősbemutató próbái, végül azonban az előadást betiltották. 2009. december 9-11-én a Budapesti Fesztiválzenekar a Holocaust Emlékközpontban is előadta a „Brundibar”-t.

szeptember 6.

1. A felavatásának napra pontosan 150-ik évfordulóján avatták újjá a Dohány utcai zsinagógát. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) ebből az alkalomból a zsinagógát ábrázoló emlékérmét bocsátott ki. A Magyar Zsidó Múzeumban rendezett bemutatón Szabó György szobrászművész alkotását Peremiczky Szilvia múzeumigazgató, és Király Júlia, az MNB alelnöke mutatta be. Felavatták a templom előtt újonnan épült kiállítási teret, és megnyitották a zsinagóga történetét bemutató kiállítást az épület felújított pincegalériájában. A kiállítást Toronyi Zsuzsa levéltáros rendezte. Az emlékünnepeken beszédet mondott Bajnai Gordon miniszterelnök is. Az eseményen a zsidó vezetőkön és rabbikon kívül jelen volt Mandur László, az országgyűlés alelnöke, Gyurcsány Ferenc korábbi miniszterelnök és felesége, Dobrev Klára, Pálincás József, az MTA elnöke. Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek, Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-

püspöke, Julius Janusz apostoli nuncius, Suchman Tamás országgyűlési képviselő, kormánybiztos, Szabó Zoltán, Gulyás József, Fónagy János, Donáth László parlamenti képviselők. Iványi Gábor, a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség elnöke, Tarlós István, Horváth Csaba, Rogán Antal önkormányzati vezetők. Aliza Bin-Noun és Jeffrey D. Levine az izraeli nagykövetségről, Dorothee Janetzke-Wenzel a német, és Peter Weiss a szlovák nagykövet. Az ünnepség házigazdája Székelyi József színművész volt. Beszédet mondott Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, Bajnai Gordon miniszterelnök, Szili Katalin házelnök levelét Suchman Tamás olvasta fel, Kálmán Kálmán, a Dohány utcai körzet elnöke és Frölich Róbert, a Dohány utcai templom főabbija. A Tóratekerceket a templom körzet vezetői helyezték el a frigyszekrényben. A templom 150 éves jubileumi ünnepségsorozata egy éven át tartott. Az Új Élet 2009. október 1-i számában Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi „A Dohány zsinagóga rabbijai a tudomány és a közélet szolgálatában” címmel írt cikket (3. p.).

2. A Hunyadi téri körzet Generációk Klubja Nyíregyháza és Nagykálló zsidó emlékeinek meglátogatására szervezett autóbuzos kirándulást.

3. A Spinoza Házban André Hajdú Jeruzsálemben élő zeneszerző estjét rendezték meg „Zsidó történelem a zene erejével – judaizmus zenével” címmel. A Spinoza Ház először rendezett önállóan is Zsidó Kulturális Fesztivált, melynek ez volt az első programja.

szeptember 6-7.

Az Európai Zsidó Kultúra Napja alkalmából az első napon a Bálint Zsidó Közösségi Ház és a Mazsike közös programja keretében Balatonfüred és Veszprém zsidó emlékeit tekintették meg az autóbuzos kirándulás résztvevői. Budapesten az első napon a Salgótarjáni úti zsidó temetőt látogatták meg a Mazsike vendégei Szegő Zsófi vezetésével. Utána a Terézváros zsidó emlékeit Deák Gábor mutatta be az érdeklődőknek. A második napon a Dob utca-18-ban lévő Mumus kertben a Szombat Budapest számáról Cselovszki Zoltán építész, Ladányi János szociológus Bajor Iván András művészettörténész részvételével kerekasztal-beszélgetést rendezett a Szombat Szalon. Felolvasott Tóth Krisztina, Jánosy Lajos és Szántó T. Gábor. Baján szeptember 4-6 között tartottak a Bajai Hitközség által szervezett programot. A nyitó koncerten fellépett a Krakói Klezmer Egyetem zenekara, valamint a budapesti Jerusalem Express Klezmer Orchestra. Az egykori zsinagóga, ma az Ady Endre Városi Könyvtárnak helyet adó épületben történeti konferenciát rendeztek „A visegrádi országok zsidó közösségei régen és ma” témáról. Meglátogatták a bajai zsidó temetőt. Révkomáromban harmadszor rendezték meg a zsidó hitközségek és közösségek találkozóját. Tiszafüreden a Kovács Pál Városi Művelődési Központban a Múlt és Jövő Kiadó könyveit mutatta be Fenyő Ágnes hagyományos zsidó sütemények kínálásával. Orbánné Szegő Ágnes könyvtárigazgató, Pintér Erika polgármester köszöntőjét Verő Tamás rabbi előadása követte a zsidó esküvőről. A Clevelandban élő Tabák András fotóiból nyílt kiállítás ugyancsak a zsidó menyegzőt mutatta be. A Chagall Klezmer Band játékára mintegy százfőnyi közönség táncolt Tiszafüreden, ahol már Szegő Ágnesen kívül nem él zsidó.

szeptember 7.

A Magyar Külügyi Intézet és Izrael Állam Nagykövetsége politikai konferenciát rendezett a diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének 20-ik évfordulóján. Az eseményt Aliza Bin-Noun nagykövet asszony és Terényi János, a Külügyi Intézet igazgatója nyitja meg. Megnyitóbeszédet mondott Szabó Vilmos államtitkár és Fónagy János országgyűlési képviselő. A konferencián jelen volt többek között Rafael Barak, Izrael Állam Külügyminisztériumának államtitkára, Iklódy Gábor a Magyar Köztársaság Külügyminisztériumának szakállamtitkára, valamint David Menashri professzor, Irán szakértő. Eytan Bentsur erdélyi születésű diplomatával, az izraeli külügyminisztérium egykori főigazgatójával készített interjút a HVG 2009. szeptember 19-i számában Böhm Ágnes „Az antiszemitizmus eltűnő jelenség – mondta Rákosi” címmel (48-49. p.).

szeptember 8.

1. „Bevezetés a zsidó vallásba és kultúrába” címmel tízrészes judaisztika kurzus indult a Bálint Ház, az MTA Judaisztikai Kutatócsoportja, és a Bét Orim Közösség szervezésében Raj Ferenc rabbi vezetésével.

2. Ortodox óvodát avattak a Wesselényi utcai alapítványi iskola épületében. A Mazsók, a MAOIH, a Közép-magyarországi hitközségek társulásának támogatásával létrehozott intézmény megnyitóján jelen volt és beszédet mondott Herczog László, az ortodox hitközség elnöke, Weiszberger Mojse rabbi, Balázs Gábor, az alapítványi iskola korábbi igazgatója, valamint a Mazsihisz képviselőjében Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Feldmájer Péter elnök.

szeptember 8-9.

1. A Spinoza Házban „Nekem te gyönyörű vagy!” címmel lépett fel a Tel Aviv-i Yiddish Színház.

2. A Károli Gáspár Református Egyetemen „A visszhang tanúi” címmel rendezett nemzetközi konferenciát a református felsőoktatási intézmény és az Országos Zsidó Egyetem diákok részvételével. A konferenciát Feldmájer Péter Mazsihisz elnök nyitotta meg.

szeptember 8.

Újra avatták a teljesen helyreállított zsidó temetőt a Komárom-Esztergom megyei Ácson. A rekonstrukciót a Londonban élő Abelesz Jiszroel kezdeményezte, akinek ősei között volt a helyi hitközség első rabbija is. A temetőben több mint 200 sírt találtak. A sírkertet Abelesz úr és a Mazsihisz anyagi támogatásával hozták rendbe. Az avatóünnepségen a felújítás szervezője Winkler Miksa köszöntötte a megjelenteket, köztük Zoltai Gusztávot, a Mazsihisz ügyvezető igazgatóját, Mojse Weiszberger ortodox főrabbit, Deutsch Róbert főrabbit, Ablelesz urat és családját. Számos ácsi leszármazottat a világ más részeiről, Villányi Tibort, a Győri Zsidó Hitközség elnökét, Pasternák Antalt a Komáromi Zsidó Hitközség elnökét, Einhorn Lászlót, a tatai zsidó közösség képviselőjét. Deutsch Róbert főrabbi mondott avató beszédet, majd Abelesz úr idézte emlékeit az első magyarországi (Kapunvár) temető felújításától Ácsig vezető utat. A helyi hozzászólók személyes visszaemlékezése után Weiszberger főrabbi szólt. A helyi Bálint étteremben Petrasovits Anna, az Ács Városért Társaság elnöke mondott angol nyelvű köszöntőt. Csöbönyei Imre polgármester hangsúlyozta, hogy a zsidó temető felújításával a város egy eddig elhanyagolt része újult meg, és egyben a város múltjával kapcsolatban is egy eddig rendezetlen terület zárult le. A helyi közmunkások 1200 órát dolgoztak a sírkertben, melynek szomszédságában emlékparkot hoznak létre. A kóser fogadás után Winkler Miksa emléklapokat adott át a felújítás segítőknek.

szeptember 9.

1. A „Szabad Zsidó Tanház” keretében Gadó János „A zsidó iskolák végzettjei – egy felmérés tanulságai” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. Megkezdődött az V. Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál. A 2009. november 8-ig tartó rendezvényfolyam hagyományos zsidó vacsorával zárult. Itt mutatták be Dusha Béla szegedi fotóművész „Az élő zsinagóga” című albumát.

3. A Fundamentum folyóirat 2009/őszi számához kapcsolódva a holocaust-tagadásról rendezett nyilvános vitát a „Társadalomtudományi Társaság” a Kossuth Klubban. A vitavezető Halmai Gábor, a folyóirat főszerkesztője volt, meghívott előadók: Bárd Károly, Dénes Balázs, Karsai László, Tóth Gábor Attila, Uitz Renáta, Vaskuti András.

szeptember 10.

Heller Ágnes „Családi konfliktusok a Bibliában” címmel tartott előadást a Spinoza Házban.

szeptember 11.

Az ÉS 2009. szeptember 11-i számában Karsai László „1941. augusztus 27-28” című írása a Kamenyec-Podolszkij-i vérengzéssel foglalkozott az USA Külügyi Levéltárában folytatott kutatások alapján (13. p.).

szeptember 12.

A Spinoza Házban mutatták be a Závada Pál forgatókönyve alapján készült „Weisz Sándor, a tótkomlói fényképész” című filmjét. Az est vendégei az alkotók: Závada Pál, Sibalin György operatőr, Babyrák István szerkesztő-producer, Radó Gyula filmrendező.

szeptember 13.

1. A Spinoza Ház „Orosz-zsidó dallamvilág” című műsorában Jávori Ferenc az odesszai, Dunai Tamás az anatevkai világot idézve lépett.

2. Szombathelyen is megnyílt az Őszi zsidó fesztivál. A hetedszer megrendezett eseménysorozat szeptember 18-án ért véget.

szeptember 15.

Az Új Élet 2009. szeptember 15-i számában Scheiber Sándorra emlékezett Giora Sharon főkantor „Rabbimúzeum - gyermekszemmel” sorozatában (8. p.).

szeptember 16.

Az ELTE Történelemtudományi Doktori Iskola Hebraisztika - judaisztika programjában Sturovics Andrea, Urbán Ilona és Toronyi Zsuzsanna kezdte meg tanulmányait. Sturovics Andrea témája: A Vajikra Rabba interpretációs logikájának elemzése; Urbán Ilona témája: Az Énekek éneke Rabba; Toronyi Zsuzsanna témája: A magyar zsidó muzeológia helye és szerepe a magyar zsidó tudományosságban. Komoróczy Szonja a Rothschild Foundation Europe posztdoktori kutatási ösztöndíját nyerte el. Kutatási témája a magyarországi jiddis kultúra története.

szeptember 17.

1. A Spinoza Házban előadták Bächer Iván „Az én zsidó kabarém” című műsorát. A szerzőn kívül közreműködött Rácz Attila, Eszes Fruzsina és Ökrös Ottó.

2. A Holocaust Emlékközpont KönyvESTék sorozatában beszélgetést rendeztek Jonathan Littel: Jóakaratók című könyvéről. A meghívott vendégek voltak: Bojtár B. Endre, Erős Ferenc és Karsai László.

szeptember 18.

1. A Mazsihisz vezetőinek címezve Ros Hasana alkalmából több közéleti személyiség is küldött újról jókívánságot. Köztük volt Bajnai Gordon jelemlegi, és Gyurcsány Ferenc korábbi miniszterelnök, Kiss Péter tárca nélküli miniszter, Mandur László, az országgyűlés alelnöke, Gulyás Kálmán szakállamtitkár, Csepregi András, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok titkárságának vezetője. Lendvai Ildikó az MSZP, Orbán Viktor a Fidesz elnöke, Navracsics Tibor, a Fidesz, Semjén Zsolt, a KDMP frakcióvezetője, Bölcskei Gusztáv református püspök. Simon Peresz, Izrael Állam elnöke, Benjamin Netanjahu, Izrael Állam miniszterelnöke és Aliza Bin-Noun nagykövet.

2. Konrád György „Az emlékezés fája” című írása jelent meg az ÉS 2009. szeptember 18-i számában (9. p.).

szeptember 23.

1. Fenyves Katalin „Zsidó nevek: névválasztás, névváltoztatás” címmel tartott előadást a Szabad Zsidó Tanházban.

2. A Pataky Művelődési Központban kiállítást rendeztek a kőbányai zsidók emlékére. A Zrínyi Miklós Gimnázium és a Páva utcai Holocaust Emlékközpont által összeállított tárlatot Arató Gergely államtitkár és Barth Márta nyugdíjas zenetanár nyitotta meg.

szeptember 24.

Margit Patrícia Eszter íróval Karafiáth Orsolya készített interjút a Magyar Narancs 2009. szeptember 24-i számában „Arisztotelész ideje számomra lejárt” címmel (34-35. p.).

szeptember 25.

1. A Láng Téka Könyvesboltban Csernok Attila dedikálta „A komáromi pontonhíd” és „A valóság erejével” című memoárjait.

2. György Péter „Múzeumkritika – Yad Vasem – Jeruzsálem” című írás jelent meg az ÉS 2009. szeptember 25-i számában (8-9. p.)

szeptember 27.

1. Kol Nidré. A Bét Orim Közösség a Magyarországi Unitárius Hitközség Dísztermében fogadta, majd búcsúztatta az ünnepet. Közreműködött Fellegi Balázs (ének), és Neumark Zoltán zongora. A vidéki városokban a fővárosi tanintézetekből, illetve hitközségekből érkezett előimádkozók segítségével tartották meg az ünnepet. A Pesti Jesiva külföldi és hazai növendékeinek segítségével például Érsekújvár, Dunaszerdahely, Galánta, Nyitra, Debrecen, Szeged és Nyíregyháza is kérte. Az Izraelből és a világ minden tájáról érkező bóherek mellett a Pesti Jesiva hazai növendékei, Klein László, Gönczi Péter, Klopfer Dávid, Adler Mendel és Fok Balázs vettek részt az ünnepi szertartásokon.

2. A Holocaust 65. évfordulójára való emlékezés keretében a Holocaust Emlékmúzeumban a IX. témában volt tárlatvezetés „Egyéni és állami érdek a zsidók kifosztásában” címmel.

szeptember 30.

Felolvasóestet rendeztek a Holocaust Emlékközpontban abból az alkalomból, hogy Budapesten rendezték a XXIV. Költők Világkongresszusát. A meghívott vendégek voltak: Ernesto Kahan, Israel Bar Kohav, Hedva Bachrach (Izrael), Pia Tafdup (Diána), Milan Richter (Szlovákia). Az est házigazdája Szántó T. Gábor és Turczy István voltak.

Az őszi nagy ünnepek előtt elkezdődött a Teleki téri szefárd imaház rekonstrukciója. A munkát Meyer András koordinálta, támogatta az ortodox hitközség, a Chabad, valamint a közösség egykori elnökének, Gláser Jakab asztalos emlékére létrehozott alapítvány.

A kápolnásnyéki zsidótemetőt a Magyar Református Szeretetszolgálat Szeretethíd elnevezésű programja keretében Szénási Jonathán Sándor helyi lelkész vezetésével önkéntesek takarították ki.

A Szombat 2009/7. szeptemberi száma Budapest zsidónegyedeivel foglalkozott. Komoróczy Géza: „Zsidónegyedek Budapesten: egy kifejezés megtisztítása” (4-9. p.); Gyáni Gábor: „A zsidó, avagy a zsidós Budapest” (10-13. p.); Sipos András: „Zsidónegyed a régi Budapesten?” (13-16-p.); Perczel Anna: „Budapest hagyományos zsidónegyede építészeti – művészettörténeti szemmel” (17-29. p.); Ladányi Jánossal Gadó János készített interjút „Csodálkozom, hogy a zsidó szervezetek ennyire közömbösek a Zsidónegyed iránt” (20-22. p.) címmel. Cséfalvay Zoltán urbanisztikai szakemberrel Tallián Miklós beszélgetett „A lakópark egyik előnye sokat kritizált zártságában rejlik” címmel (22-24. p.).

A Mazsike Hírlevél 2009/szeptemberi száma „Magyar zsidó nagyjaink” rovatában Auer Lipót (1845-1930), a „Hegedűművészek világszerte elismert nesztora” került sorra (4. p.).

Az Egység 2009/szeptemberi számában Falus Tamás akadémikussal Rákócza Richárd beszélgetése jelent meg „Zsidóságom tudata nélkül a tudománnyal sem tudnék foglalkozni” címmel (6-7. p.).

„Tolcsvától Hollywoodig: a Fox filmbirodalom atyja” címmel Fried Vilmosról (1879-1952) jelent meg írás a Mazsike Hírlevél 2009/8. számában Pári Mirella és Szegő András tollából a „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban (4. p.).

Konrád Miklós „Vallásváltás és identitás. A kitért zsidók megítélésének változásai a dualizmus korában” című cikke a Századok 2009/3. számában olvasható (593-636. p.).

„Az erdélyi zsidókról” címmel Bucs Erika írása jelent meg a Korunk 2009/5. számában (113-118.p.).

október hónap

október 1.

1. Perczel Anna építésszel Gyártás Katalin beszélgetett a Szim Shalom Progresszív Zsidó Közösség rendezvényén az Austeria Könyvesboltban.
2. Az Új Élet 2009. október 1-i számában „Kántorok, karnagyok, kórusok” címmel folytatódott Giora Sharon főkantor visszaemlékezéseinek közzlése (2. p.).

október 2.

Varsóban 90 éves korában meghalt Marek Edelman, a varsói felkelés utolsó parancsnoka.

október 3.

1. A Lauder Iskola kertjében rendezett családi Sukot ünnepséget a Szim Shalom Közösség. A Bét Orim közösség október 4-én tartott családi Sukotot az egyik tag, Maros Jutkáék kertjében (XII. Ráth György u. 52.)
2. Az Európai Iskola művészeinek alkotásaiból nyílt kiállítás a Budapesti Zsidó Múzeumban.

október 3-10.

1. A Budapesten tartózkodó, zsidó származású szociálpszichológus, Elliot Aronson tartott előadást Magyar Tudományos Akadémián és a Károli Gáspár Református Egyetemen.
2. A Haifán rendezett filmfesztiválon levetítették Fonyó Gergely „Made in Hungária” című filmjét. A fesztivál magyar vendége a rendező, Fonyó Gergely volt.

október 7.

Demecs Zsolt „A Tóra népe” című fotókiállítását Alföldi Istvánné főigazgató és Köves Slomo rabbi nyitotta meg a Budapesti Közgazdasági Egyetem Könyvtárában.

október 8.

A Holocaust Emlékközpont KönyvESTék sorozatában bemutatták a Vámos György szerkesztésében megjelent „Üvegsziget – Carl Lutz és a budapesti cionisták mentőakciói 1944-ben” című kötetet. Bemutató előtt levetítették Szekeres Csaba „Üvegház” című dokumentumfilmjét. Az est vendége volt a rendező és a könyv szerkesztője, akikkel a házigazda, Pécsi-Pollner Katalin, valamint és Horváth Ida újságíró beszélgetett.

október 11.

Szlovákiában, Ipolynyéken szobrot avattak Esterházy János emlékére. A szobor Oláh Szilveszter szobrászművész alkotása.

október 13.

1. A Bálint Ház Filmklubjában tartották Alex Corti: „Az ifjú Freud” című filmjének magyarországi ősbemutatóját. A vetítést követő beszélgetést Fülöp Márta pszichoanalitikus vezette.
2. A Holocaust Emlékközpontban a holocaust 65-ik évfordulójára rendezett megemlékezés sorozat októberi témája „Nyilasok, nemzetiszocialisták – A szélsőjobb Magyarországon” volt.

október 14.

1. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) Filmklubjában levetítették Jan Hrebejk „Élet mindenáron” című cseh filmszatíráját.

2. A Mensch Alapítvány kerekasztal-beszélgetést rendezett a magyarországi zsidóság jövőjéről a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A vitát Betlen János vezette, résztvevői voltak: Róna Tamás rabbi, Gerő András történész és Lugosi Viktória író.

október 15.

1. Brüsszelben ünnepélyes keretek között nyílt meg az Európai Zsidó Kongresszus Irodája, majd ülést tartott a Végrehajtó Tanács. Az eseményen jelen volt Jozé Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke is. Magyarországról Zoltai Gusztáv és Feldmájer Péter vettek részt az avatáson.

2. Az Új Élet 2009. október 15-i számában Herczog László az ortodox „Koppel Reich főrabbi 80. Jahzeitjára” című írása jelent meg (3. p.).

október 16.

1. Tel Avivban, a Magyar Nagykövetségen (Pinkas u. 18.) mutatták be Szöllős Vera héberül megjelent Hisztaglut (Alkalmazkodás) című könyvét. A szerzővel Lányi Eszter kulturális attasé beszélgetett. Itámár Jáoz-Keszt pedig az Izraelben megjelenő Soá irodalomról tartott előadást.

2. Kovács M. Mária „A jobboldal és a numerus clausus” című írása jelent meg az ÉS 2009. október 16-i számában (9. p.).

október 17.

1. A Budai Micve Klubban bemutatták Szilágyi Andor „A Rózsa énekei” című olasz-magyar együttműködéssel készített filmjét.

2. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség filmklubja bemutatta a klezmer zenész Jávori Fegyáról a Yale Storm által, 2005-ben forgatott „Egy ember Munkácsról – Az új magyar klezmer eredete” című filmjét. Az est vendége Jávori Fegyva volt.

3. A München Kammerspiele előadásában volt látható Elfriede Jelinek Rechnitz (Az öldöklő angyal) című drámája a budapesti Thália Színházban, Jossi Wieter rendezésében.

4. A Szépírók Társasága „Mindenki kisebbség” címmel rendezte meg VI. Őszi Irodalmi Fesztiválját a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A két napos rendezvény főszervezője Szántó T. Gábor, a Szombat főszerkesztője volt.

október 18.

1. A 150 éves Dohány utcai zsinagógában Polgár László és barátai – Komlói Ildikó, Sümegi Eszter, Fekete Attila és Fekete László főként – adtak koncertet. Közreműködött a Magyar Állami Operaház művészeiből alakult zenekar Kovács János vezetésével.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház egész napos rendezvénnyel csatlakozott a Terézvárosi napokhoz. Dél előtt a zsidó humor, a terézvárosi zsidóság és a pesti zsidó ételek színe-java volt a téma, délután Deák Gábor vezetésével a terézvárosi zsidó emlékekhez sétáltak az érdeklődők. Este Bächer Iván műveiből Rácz Attila olvasott fel, zongorán közreműködött a szerző.

október 19.

Kertész Imre Nobel-díjas író tagjává választotta a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia. Az MTA Dísztermében a laudációt Szörényi László, az MTA Irodalomtudományi Intézetének igazgatója mondta el. A 80 éves író születésnapját a Múlt és Jövő folyóirat 2009/3 száma, valamint a kiadó által megjelentetett „Négy töredék” című könyv köszöntötte.

október 20-30.

A Tel Avivban rendezett Jewish Eye Filmfesztiválon bemutatták a Simon Szegáliról készült „Simon – fejezetek egy ember életéből”, valamint Salamon András „Meséld el...” című dokumentumfilmjét. A magyar nagykövetség épületében tartották Benedek István Gábor „Varázs” című regényének bemutatóját. A beszélgetést Dan Ofry, az Új Kelet főszerkesztője vezette.

október 21.

1. A Szabad Zsidó Tanház keretében Gábor György vallásfilozófus „Zsidó - nem zsidó fóbiák. A judeofóbia és az antiszemitizmus fogalma és jelentése” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. „A cionizmus múltja és jelene. Herzl Tivadartól a reform-cionizmusig” címmel Nagy József egyetemi oktató, az „Arcénu Magyarország” alelnöke tartott előadást a Szim Salom Progresszív Közösség rendezvényén a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

3. Arthur Koestler emlékére állított szobrot a terézvárosi önkormányzat a VI. kerületi Lövölde téren. Varga Imre szobrának avatásán Demszky Gábor főpolgármester, és Verók István, VI. kerületi polgármester avatta. Demszky Gábor beszéde olvasható a Beszélő 2009/11-12. számában (26-28. p.).

október 22.

Ausztráliában kiadatási őrizetbe vették a háborús bűnös Zentai Károlyt, 2009. november 12-én pedig az ausztrál belügyminiszter engedélyezte a kiadást. Zentai azonban fellebbezett a döntés ellen, és a 2010. július 2-án hozott döntés szerint az időközben bekövetkezett agyvérzés és bordatörés miatt megromlott egészségi állapotára tekintettel az ausztrál hatóság megtagadta a 88 éves alperes kiadást.

október 23.

1. A Dohány utcai zsinagóga Wesselényi utcai oldalán elhelyezett 56-os emléktáblánál a Mazsihisz és az 56-os szövetség emlékezett a forradalom zsidó áldozataira. Mécs Imre beszédében név szerint említette Gáli József író, Mérei Ferenc pszichológust, Litván György történészt, Lichtenburg Lászlót, Steiner Lajost, Gimes Miklóst, Földes Gábort, Bán Róbertet és Marján Istvánt.

2. 91 éves korában meghalt Fekete János bankár, közgazdász, a Magyar Nemzeti Bank egykori elnökhelyettese.

október 23-25.

A Mazsike Kisvárosi Zsidó Napokat szervezett Tokaj hegyalján. A Tokajba szervezett út résztvevői autóbusszal fakultatív program keretében ellátogathattak Bodrogkeresztúrra, Sátoraljaújhelyre, Mádra, Tarcakra, Erdőbényére. A tokaji irodalmi programok vendégei Szántó T. Gábor, Bächer Iván, Závada Pál voltak. Fellépett a Klezmerész, a Z, mirim, a Fellegini Klezmer–Gipsy Együttes, Vázsonyi János szaxofonon, Darvas Ferenc zongorán játszott.

október 25.

A Mazsike Dísztermében adták át a „Magyarországi Zsidókért” díjat Jancsó Miklós filmrendezőnek, Németh Sándor, a Hit Gyülekezetének vezető lelkészének, valamint a Szarvasi Tábor imatermének és konyhája vezetőinek: Ágnes és Smuel Navonnak. Jeruzsálemben december elején a Kneszet és a ZSVK közös díját is Németh Sándor kapta.

október 26-27.

Az Or-Zse Közösségszervezői szakának hallgatói Szlovákiába szervezett autóbuszos tanulmányi kiránduláson látogatták meg Érsekújvár, Pozsony, és a Cseh-Morvaországi Telč városának zsidó emlékeit. A kiránduláson Haraszi György és Sommer László tanárok, valamint Lang Tamás, az Érsekújvári Zsidó Hitközség elnöke kalauzolta a hallgatókat.

október 28.

1. A Szabad Zsidó Tanház keretében Tatár György tartott előadást „Az iszlám világ válsága” címmel a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) Filmklubjában levetítették Ján Kadár és Elmar Klos „Üzlet a korzón” című cseh filmdrámáját.

október 29.

A Holocaust Emlékközpontban az Andrassy Egyetem, az Osztrák Kulturális Fórum, valamint a Nemzetközi Auschwitz Alapítvány német nyelvű szemináriumot rendezett az emlékezetkultúráról. Köszöntőt mondott Harsányi László (HDKE), Méhes Márton (Andrassy Egyetem), Ute Stiepani történész (Gedenkstätte Deutscher Widerstand – a Német Ellenállás Múzeuma -Berlin), Christoph Heubner elnök (IAC – Nemzetközi Auschwitz Alapítvány, Berlin). A szeminárium előadásait angol – német nyelvű kerekasztal-beszélgetés követte. A szeminárium témái voltak:

A holocaust emlékezet irodalmi, illetve női szempontú megközelítésből. Irodalmi felolvasás és elemzés a holocaust áldozata, túlélője és a 2. generáció szemszögéből – német nyelven. Meghívott előadók: Dalos György író (Berlin), Fahidi Éva túlélő, memoáriró, Halasi Zoltán költő, műfordító. A női hang - a nők saját tapasztalata és nézőpontja a holocaust visszaemlékezésekben. Beszélgetés angol/német nyelven. Résztvevők: Pécsi-Pollner Katalin, Kovács Krisztina műfordító, a könyv német fordítója és Lengyel Nagy Anna újságíró.

október 31.

1. A Szim Shalom Progresszív zsidó Közösség szombat esti rendezvényén Mózes első könyvéről beszélgetett Kelemen Katalin rabbi, Bitó László író, és Gábor György vallástörténész.

2. A Bét Orim Agora Akadémiája „Az orosz zsidó művészet és hatása” címmel indított előadás-sorozatot. Az első előadást Fenyő Gábor, a Művészetek Palotájának művészeti tanácsadója tartotta, aki a „Zsidóság az orosz zenében” címmel.

A hónap végén a Budapesti Olasz Intézetben a 90 éve született Primo Levi íróra, kémikusra emlékeztek. Az intézet igazgatója, Salvatore Ettore művészettörténész, az Olasz Kémiai Társaság nevében Gianna Reginato mondott köszöntőt. Luigi Dei, a Firenzei Egyetem tanára „Primo Levi író és kémikus tanításai” címmel tartott előadást. Irodalmi munkásságát Székács Vera, szerkesztő és Fried Ilona fordító méltatták.

Debrecenben 14-edszer is megrendezték a Kardos Albert Nemzetközi Vers-, és Prózamondó Versenyt. A kétnapos rendezvényen 34 versenyző vett részt, köztük Szerbiából, Romániából, Szlovákiából érkezettek is voltak. A zsűri elnöke Drucker Tibor, az Ex Libris Kiadó igazgatója, tagjai Csukás Judit vallástörténész, Fohn Veronika magyartanár és Heller Zsolt néprajzkutató voltak. A legjobbak pénzjutalomban részesültek, a többiek emléklapot, illetve az Alföld Kiadó által biztosított könyvjutalmat kaptak.

A Szegeden tanuló több mint száz izraeli orvostanhallgató számára a Dani utca 11-ben rendezett be imaházat és tanházat a Chabad.

A Hódmezővásárhelyi Zsidó Hitközség tagjai autóbusszal látogatták meg a Prágai Zsidó Hitközség tagjait.

A Szombat 2009/októberi számában Komlós Aladár „A zsidó lélek” című, 1929 januárjában közreadott esszéjéhez fűztek aktuális kommentárt felkért hozzászólók: Borbély Szilárd, Csáki Márton, Köves Slomó, Kulcsár Szabó Ernő, Lichtmann Tamás, Peremiczky Szilvia, Sanders Iván, Schmelowszky Ágoston, Szilágyi Júlia és Szántó T. Gábor (3-29. p.). Surányi Vera a 70 éves Sándor Pál filmrendezővel készített születésnapi beszélgetést „Kell lennie egy belső ruhatárnak...” címmel (21-34. p.).

A 2000 című folyóirat 2009/októberi száma közölte Timothy Snyder „Az ismeretlen holocaust” címmel egy Vilniusban rendezett konferencián elmondott előadását. A The New York Review of Books 2009. július 16-i számában megjelent szöveget Orzós Ágnes fordította.

november hónap

november 1.

Nagykőrösön a zsinagógában rendezett koncerten elhangzott Jávorai Ferenc: Klezmer Szvit (Dojna), Max Bloch: Kol Nidrei gondokára és vonószzenekarra, Maurice Ravel: Két héber dal zongorára és szoprán szólóra, Samuel Barber: Adagio vonószzenekarra, valamint Felix Mendessohn: Olasz szimfónia című műve. Fellépett a Solti György Kamarazenekar, Puskás Zsolt gordonka, Masa Anita ének és Kereskedő Tamás zongora szólójával.

november 2-3.

A Budapesti Zsidó Színház bemutatta az „Arturo Ui tündöklése és bukása” című komédiát a Kuplungban (Király u. 48.).

november 3.

A Bét Orim Közösségben Raj Ferenc rabbi tartott előadást „Radnóti, Kóbor Tamás és Karácsony Benő” címmel a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

november 5.

A Bálint Ház Festészetet Kedvelők Köre Bráda Tibor festőművész műtermébe látogatott (XI. Diószegi út 43.).

november 6.

Az ÉS 2009. november 6-án megjelent számában Vásárhelyi Mária „cigányellenesség és antiszemitizmus a huszonévesek körében” címmel ismertette az MTA-ELTE Kommunikációelméleti kutatócsoport kérdőíves felvételének eredményét (17. p.). A felvétel 700 főnyi, 18-30 éves mintára terjedt ki- Kenedi János „Heltai György – Az 56-os Nagy Imre kormány külügyminiszter-helyettese” című tanulmánya jelent meg (10-11. p.).

november 6-8.

1. Telkiben tartotta meg önköltséges konferenciáját a Limmud Magyarország Alapítvány (székhelye: Bp. VII. Holló u. 1.). A meghívott előadók között volt Perczel Anna építész, Schweitzer Gábor, az MTA tudományos főmunkatársa, Michael Miller, a CEU oktatója. A rendezvény workshopkal, tréningekkel egészült ki, az alapítvány vezetője Borgula András.

2. A Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskola fennállásának 90-ik évfordulóját többnapos rendezvénnyel ünnepelték. Első nap a Cházár András utca 10 szám alatt az egykori Zsidó Gimnázium aulájában elhelyezett emléktáblát koszorúzták meg, majd az ORZSE zsinagógájában tartottak istentiszteletet. Második nap az iskola jelenlegi épületében, a Budapest, XIV. Laky Adolf utcában Zoltai Gusztáv, a Bzsh ügyvezető igazgatója, Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, és Verő Tamás rabbi tartott emlékbeszédeket. Az ünnepi műsorban egykori diákként fellépett Gordon Zsuzsa színművész, Kertész Endre csellón, Villányi Dániel zongorán játszott. Az iskola jelenlegi diákjai adtak hangversenyt, az iskolatörténeti kiállítást Deutsch Róbert főrabbi nyitotta meg. A harmadik napon délelőtt az iskola híressé vált egykori diákjai közül mondta el emlékeit Beer Iván, Földes Anna újságíró, Kárpáti György filmrendező, Sándor Iván író, Schöner Alfrédné, Unger Richárd ügyvéd.

november 9.

1. Bajnai Gordon magyar miniszterelnök táviratban, a Magvető Kiadó fizetett hirdetésben köszöntötte a Kertész Imrét nyolcvanadik születésnapján. Nádas Péter és Esterházy Péter az ÉS 2009. november 6-i számában köszöntötte a Nobel-díjas író. Nádas írásának címe „Tudósítás. Kertész Imre átveszi a Jean Améry-díjat és beszédet tart a Frankfurter Hofban” (2009. október 15.),

Esterházyé „Asztal, nemzet, fia, nyolcvan” volt (ÉS, 2009. november 6. 3. p.). A folyóirat „Kertész Imre 80 éves – Fiktív interjúk, esszék, próza” című összeállításában Spiró György, Borbély Szilárd, Láng Zsolt, Karafiáth Orsolya, Szálinger Balázs és Grendel Lajos írásai olvashatók (19-22. p.). A Népszabadság 2009. november 9-i számában Dési András készített tudósítást „Antiszemiták uralják a közbeszédet – Kertész Imre a Die Weltnek nyilatkozott” címmel. Dési írásában szó esett arról is, hogy a német lapban megjelent írás magyar fordítása szándékosan azt sugallja, mintha Kertész megtagadná magyarságát. Ezt Kertész a Duna TV Híradójában cáfolta, szerinte meghamisították, félremagyarázták azt, amit mondott. Kritikusan fogalmazott, de sem az országot, sem népét nem tagadta meg. A Népszabadság 2009. november 10-i online kiadásában közölte az interjú teljes szövegét magyarul, Radnóti Sándor pedig köszöntötte az írókat. A Magyar Nemzet címlapja „Nobel-díjas nemzetgyalázás” címmel jelent meg, ezért Gusztos Péter SZDSZ-es képviselő „El a kezekkel Kertész Imrétől” címmel napirend előtti felszólalt a Parlamentben. A Beszélő című folyóirat 2009/11-12. számában Ádám Zoltán „Kertész Imre féligazsága” címmel jelentetett meg írást (5-8. p.). A következő évben, 2010/február 19-én Vásárhelyi Mária az ÉS-ben írt cikket „Kertész Imre szavai a valóság mérlegén” címmel (5. p.).

2. Abdán 1944. november 9-én végezték ki Radnóti Miklóst keretlegények. Erre emlékezve négy civil szervezet demonstrációt tartott a Miniszterelnöki Hivatal előtt, mivel a 298-as és a 301-es parcellában több egykori gyilkos keretlegény holtteste fekszik díszsírhelyen. A tüntetés szervezői voltak: Measz, Nagy Imre Társaság, Magyar Antifasiszta Liga és a Demokratikus Hálózat.

november 11.

1. Sólyom László köztársasági elnök megkoszorúzta Kecskeméti Ármin (1896-1944) makói főrabbi október végén összetört, de már helyreállított emléktábláját. Az eseményen jelen volt Ferge Zsuzsa akadémikus, Kecskeméti Ármin unokája is. A városi bíróság a részeg rongálót 20 nap közérdekű munkára ítélte 2009. november 6-án.

2. A 70 évvel ezelőtti Goldmark Színházra emlékezve mutatták be a „Volt egyszer egy színház” című filmet a Spinoza Házban. A 45 perces filmet Lakatos István rendezte, a forgatókönyvet Palotás Katalin írta.

november 12.

A Spinoza Házban „Egyperces szerelmek – Egy pesti széplány a nagyvilágban” címmel tartottak bemutatót Zalán Magda „Felhő árnyéka vízen” című kötetéből, Piros Ildikó előadásában. Zongorán kísért Neumark Zoltán.

november 14.

1. A Bét Orim Agora Akadémiájának vendége Keleti Éva fordító volt, aki „Mandelstam orosz zsidó költő és kora” címmel tartott előadást.

2. A Spinoza Házban „A színház kész kabaré” címmel Ephraim Kishon írásaiból mutatott be összeállítást Székelyi József, Orosz Anna, Várnai Szilárd és Borbély T. András. Rendező Czeizel Gábor volt.

november 15.

1. A Frankel Leó úti a zsinagógában rendezett koncerten elhangzott Ernest Bloch: Concerto grosso, Darius Milhaud: Israel esr vivant, Aaron Copland: Nonett, Arnold Schoenberg: Waltzer for string orchestra, valamint Dmitrij Sosztákovics: Kamaraszimfónia című műve. Fellépett a Solti György Kamarazenekar.

2. A Magyar Zsidó Kongresszus ülését a Goldmark teremben tartották. Napirenden szerepelt a Kongresszus választási és működési szabályzatának megvitatása, valamint beszámoló a kongresszus bizottságainak megalakulásáról, és működéséről.

3. „Orosz-zsidó dallamvilág” címmel Babel „Odesszai történetek” világába vezette el közönségét Jávorai Fegyva és Dunai Tamás a Spinoza Házban.

4. Az Új Élet 2009. november 15-i számában Domán István „Fél évszázada történt – Egy veszélyes bibliográfia” című írásában Geyer Arthur budai főrabbi munkájának sorsát elemezte. „A magyarországi fasizmus zsidóüldözésének bibliográfiája 1945-1958” című könyvet a hatalom megsemmisítette. (2. p.). Az írás második része az Új Élet 2009. december 1-i számában jelent meg (5. p.).

november 17.

Lomnici Zoltán, a Legfelső Bíróság korábbi elnöke közleményt jelentetett meg az alkotmányos közbeszéd védelmében. A kirekesztés elleni összefogást sürgető dokumentumot aláírták a történelmi egyházak, valamint a négy parlamenti párt is. A Mazsihisz részéről Feldmájer Péter és Zoltai Gusztáv írta alá közleményt. A kezdeményezés nyomán 2009. december 10-én, az emberi jogok, az emberi méltóság nemzeti emléknapján először emlékeztek együtt a holocaust, a malenkij rabot, a recski tábor és 56 mártírjaira. A Holocaust Emlékközpontban rendezett fotókiállítást Iványi Gábor nyitotta meg. A Roma Polgárjogi Alapítvány (RPA) által alapított Polgárjogi díjat a Páva utcai zsinagógában adta át Horváth Aladár, az RPA elnöke adta át. A kitüntetettek között volt Andrassev Iván újságíró is. Az ünnepséget záró koncerten az éppen Magyarországon tartózkodó Elie Wiesel is megjelent. A Lomnici Zoltán által indított mozgalom 2010. február közepétől jogi személyként működött tovább. Az addigra 12 ezer csatlakozót számláló mozgalom élére 12 tagú tanácsot választottak. Az „Emberi Méltóság Tanácsának” elnöke Lomnici Zoltán, társelnöke Oláh György Nobel-díjas kémikus lett.

november 18.

1. Márai Sándor „A négy évszak” című novellafüzéréből rendezett előadását Almási-Tóth András, Metz Tibor és Horgas Eszter szereplésével a Spinoza Házban.
2. Budapest Díszpolgára kitüntetést vett át Zolta Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója Demszky Gábor főpolgármestertől a Városháza Dísztermében.
3. Révkomáromban Toronyi Zsuzsanna, a Magyar Zsidó Levéltár főlevéltárosa tartott előadást a révkomáromi és környékbéli zsidó közösségek történetéről a levéltárban található dokumentumok alapján.

november 19.

Izrael hajnalban légitámadást mért a Gázai övezetben egy fegyver üzemre és egy csempészalagútra, mivel október vége óta több mint tucatnyi palesztin területről indított rakéta csapódott be izraeli területre.

november 20.

„Bibliai történetek a médiászociológus szemével” címmel Gellért Kis Gábor tartott előadást a Szim Shalom Oneg Sabatjának vendége. A vendéggel Márkus György beszélgetett a Kritika 2009/márciusi és áprilisi számában megjelent „Krizishelyzetek és kommunikációjuk” című, bibliai tárgyú tanulmánya kapcsán a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

november 20-23.

A Chabad rabbik konferenciáján Köves Slomo rabbi is felszólalt New Yorkban. Tájékoztatót adott a magyarországi chabad mozgalom történetéről a mintegy 2500 rabbi részvételével megrendezett eseményen. A konferencián a magyarországi chabad mozgalmat három rabbi képviselte: Köves Slomo, Smuél Raskin, Smuél Glitzenstein.

november 20-25.

Az Izraeli nagykövetség az Odeon-Lloyd Moziban rendezte meg a 13. izraeli filmhetet. A programban levetítették a „Szerelmem, Aviva”; „Minden a tengeren kezdődött”; „Nudli”; „Azuláj, a rendőr”; „Siva”; „Uram, teremtom”; „Fuss velem!”; „Blaumilch-csatorna”; „Zsákutca”; valamint „A Halfon a domb nem válaszol” című filmeket.

november 21.

Maratoni Klez-Jazz estét rendezett a Mazsike, a Therma Zrt. és a Bálint Zsidó Közösségi Ház a Terézvárosi Jazz Estek keretén belül. A Bálint Zsidó Közösségi Házban rendezett esten fellépett a Z, mirim, a Klezmerész, a Folkklez Band, a Spring Island és a Folk Error együttesek közreműködésével.

november 22.

Romvári Márton festőművész munkáit állították ki a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

november 23-29.

A Világvallások Együttműködési Fóruma hét felekezet számára rendezte meg Világvallások Hetét. A programban részt vett a Magyarországi Karma-Kagyüpa Buddhista Közösség; a Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége; a Magyarországi Muszlimok Egyháza; A Tan Kapuja Buddhista Egyház; a Szim Salom Progresszív Zsidó Hitközség; a Buddhista Misszió, a Magyarországi Arya Maitreya Mandala Egyházközösség és a Magyarországi Unitárius Egyház. A programban résztvevő egyházak egy-egy alkalommal egymást látták vendégül székhelyükön.

november 24.

1. Moszkvában tartotta ülését az Európai Zsidó Kongresszus Végrehajtó Bizottsága, amelyen Zoltai Gusztáv képviselte a magyarországi zsidóságot. Az ülésen megvitatták a zsidóság helyzete Közép-, Kelet-Európában.

2. A Pax TV bemutatta a Lauder Javne iskola diákjai által 2002-ben készített „Lili és Anikó” című dokumentumfilmet. Lili néni egy zsidó családot rejtegetett a holocaust idején, köztük Anikót is.

3. Pápán a Pápa és Környéke Zsidó Kulturális Egyesület és a Tábori rabbinátus ismeretterjesztő kerekasztal-beszélgetést rendezett a zsidóságról a pápai Pedagógus Otthonban. Totha Péter Joel tábori rabbi ismertette a Tábori Rabbinátus 15 éves működését, majd az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének zsidó vonatkozásairól tartott előadást.

november 24-25.

Az Or-Zse kétnapos konferenciával emlékezett meg Tel Aviv megalapításának századik évfordulójáról. A konferenciát Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet nyitotta meg. Feldmájer Péter „A tavaszi álomból nyári megapolisz”; Staller Tamás „Filozófia a Zsidó Államban”; Slomo Spitzer „Az 'Agudat Jisrael' mozgalom 100 éves”; Haraszi György „Magyar-zsidó írók Tel Avivban: Avigdor Hameiri és Kaczér Illés”; Lichtmann Tamás „Tel Aviv "pesti humora"; Hídvégi Máté „Azt mondták nekem, hogy Ön államosítani szeretné az összes kórházat...”; Tel Aviv és környéke egészségügyének 100 éve”; Eliezer Slomovits „200 év után egy új Tel Aviv”; Barát Tamás „Bizalom a virtuális világban, Tel Aviv és a várossal kapcsolatos virtuális kommunikáció”; Szécsi József „ojkiá párá thálásszán - ház a tengerparton”; Róna Tamás „Tel Aviv az idő fogságában”; Sommer László „Tel Avivi iskolák”; Radnóti Zoltán „Kikötővárosok történetei a Szentírásban”; Darvas István „Jaj, úgy élvezem én a strandot”; Oláh János „Fehér város a kék tenger partján” – a Múlt és Jövő folyóirat beszámolója Tel Avivról, az 1930-as évekből”; Kárpáti Judit „A jemeni zsidók szerepe Tel Aviv kulturális életének fejlődésében”; Kiss Endre „Theodor Herzl és Tel Aviv”; Breuer Péter „Az én Tel Aviv-om”; Schöner Alfréd „III. századi zsinagóga mozaik a vízesések árnyékában (Tel Aviv és/vagy Ein Gedi)” címmel tartottak előadást.

november 25.

1. A KönyvEsték sorozatban mutatták be „A Világ Igazai Magyarországon a második világháború alatt” című kötetet a Holocaust Emlékközpontban. Az eseményen jelen volt Aliza Bin-Noun, Izrael Állam nagykövete, és Hiller István oktatási miniszter. A kötetet Molnár Judit szerkesztő és Karsai László történész mutatta be. Meghívott vendég volt Vanczák Zsuzsa embermentő, és Deák István túlélő, a Columbia University tanára. Közreműködött Horgas Eszter fuvolaművész.

2. Az Alma utcai Szeretetotthonban rendezett kántorkoncerten Biczó Tamás, Kardos László, Rosenfeld Dániel Imre, Vencel György és Zucker Immanuel főkántorok énekeltek.

november 26.

„Az árpádsáv tegnap és ma” címmel rendeztek időszaki kiállítást és tudományos konferenciát a Holocaust emlékközpontban a 65-ik évfordulóra emlékező sorozatban. Závada Pál nyitóbeszéde megjelent a Beszélő 2009/11-12. számában (109-111. p.). A konferencián „Az árpádsáv alakváltozásai és a szélsőjobboldal”; „Válság – váltás – választás”, valamint „Antiszemitizmus, a szélsőjobboldal szimbólumai, identitásértelmezések” témakörben hangzottak el előadások. A konferenciát Harsányi László, az Emlékközpont ügyvezető igazgatója nyitotta meg, a bevezető előadást Ormos Mária tartotta „A nyomor istennője, mint szálláscsináló – Válságok és szélsőségek a 20. századi Európában” címmel. Pandula Attila „Fejezetek az árpádsáv szimbólumok történetéből”; Vonyó József „Az egység vagy a megosztás szimbóluma? A Nemzeti Egység Pártjának jelvénye”; Karsai László „Szálasi Ferenc mozgalmának jelvényei, jelképei és zászlói”; Ungváry Krisztián „Új honfoglalás. Politikai szimbólumok a Horthy-rendszer második felében” címmel tartott előadást az első szekcióban. A vitavezető Csorba László volt. A második szekcióban Deák István (California) volt a levezető elnök. Sipos Péter „Vezérkari tiszt vagy politika – Szálasi dilemmája, 1935”; Hubai László „A szélsőjobboldal az 1939-es választásokon”; Grajczjár István – Tóth András „Válság és választás: utak a jobboldali radikalizmushoz”; Kovács László Imre „A radikális jobboldal az 1990 utáni választásokon” címmel hangzottak el előadások. A harmadik szekcióban Pók Attila volt a levezető elnök. Kovács András „Antiszemiták és holocausttagadók a mai magyar társadalomban”; Oblath Márton: Képlékeny ellenségek. Az online nemzeti radikalizmus politikai identitásáról”; Pálinkás János „Szimbólumok a szélsőjobboldalon: egy üzleti lehetőség az 'identitásiparban'”; Feischmidt Margit „Revízió és ellenszegülés. Régi szimbólumok és új jelentések a magyar nacionalista ellenkultúrában” címmel tartott előadást.

november 27.

1. A Bét Orim Sabat Salom estjének vendége Donáth László evangélikus lelkész volta, akivel Raj Ferenc főrabbi beszélgetett.
2. Tel Avivban a magyar nagykövetségen mutatták be Kertész Lilly „Mindent felfaltak a lángok” című holocaust visszaemlékezésének héber kiadását. Bevezetőt mondott Itamar Jaoz-Keszt.
3. Tizenöt évig volt a Mazsike és a Szombat munkatársa Fritz Imréné (1938-2009). A 71 évesen meghalt pénzügyi munkatárstól a Szombat „Éva néni” című nekrológgal búcsúzott.

november 28.

1. A Bét Orim Agora Akadémiájának vendége Faludy Judit művészettörténész volt, aki az orosz zsidók a festészetben címmel tartott előadást.
2. Bálint András Radnóti című műsorát adta elő a XIII. Hollán Ernő utca 21/b Zeneiskolában a Pozsonyi „Piknik Estek az Újlipótvárosban” című sorozat keretében.
3. Garas Dezső színművésszel Rózsa Péter beszélgetett a Spinoza Házban.

november 29.

Egész napos „Zsidó gasztronómiai fesztivált” rendeztek a Gozsdu udvarban.

„Alexandersohn Jonathan és a csabai rabbiper” címmel Borbély Tamás tanulmánya jelent meg az Egyháztörténeti Szemle 2009/4. számában (67-86. p.).

Az Aetas 2009/4. számában Mislovits Erzsébet „Vázlatok a középkori és a 18. századi magyarországi zsidóság történetéből (Szőlőbirtoklás és borkereskedelem.)” címmel közölt tanulmányt (135-155. p.).

A Vasi Szemle 2009/6. számában Gecse Veronika „A zsidóellenes rendeletek hatásai a szombathelyi közösségre (1944. március 19- április 28.)” című tanulmányát jelentette meg (692-698. p.).

A Szombat 2009/novemberi tematikus száma a százéves Tel Avival foglalkozott (Klein Rudolf, Avraham Burg, Yoram Kaniuk, Shiri Zsuzsa, Itamár Jáoz-Keszt, Uri Asaf, Etgar Keret, Vári György és Szántó T. Gábor írásaival 4-27. p.). Vitányi Ivánnal Várnai Pál készített interjút „Mit keres ő ezek között?” címmel (32-34. p.). Gadó János „Mazsók-támogatások-2009. Reflexiók a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány kuratóriuma által 2009-ben nyújtott támogatásokra” címmel elemezte azokat a finanszírozási anomáliákat, amelyek a zsidó szervezetek működtetését jellemzik (29-32. p.).

A Beszélő 2002/11-12. számában Ács Pál elemzése jelent meg „Fattyazás – Illyés Gyula: A faj védői” című verséről (117-122. p.). Vári György „Összeordítások” című írásában kért bocsánatot egy aluljáróban megsértett újságárustól, és Kőbányai Jánostól, a Múlt és Jövő című folyóirat főszerkesztőjétől a kettőjük között zajlott adáz vita miatt (9-12. p.).

december hónap

december 1.

A Holocaust Emlékközpontban az embermentés volt a decemberi téma a holocaust 65-ik évfordulóján „Avagy őrzője vagyok-e testvéremnek” címmel.

december 3.

A Holocaust Emlékközpont KönyvEsték sorozatában Héléne Berr Naplóját mutatta be Lángh Júlia, Závada Pál és Pécsi-Pollner Katalin.

december 4.

A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola (Bp. V. Piarista köz 1.) Bibliatudományi Tanszéke „Aqéda (Izsák megkötözése Gen, 22), a zsidó és keresztény hagyományban” címmel rendezett szimpóziumot. Az MTA Judaisztikai Kutató Intézete képviseletében Bányai Viktória „Aqéda mint archetípus a középkori zsidó mártírok leírásában”; Buzási Gábor „Az Aqéda az egyházatyák értelmezésében”; Koltai Kornélia „Az Aqéda mint irodalom” címmel tartott előadást.

december 3-5.

A Gólem budapesti zsidósínház és a Nemzeti Színház közös szervezésében izraeli színházak vendégjátékára került sor a Nemzeti Színházban.

december 4-5.

„Emlékezés, identitás, diskurzus” címmel rendeztek konferenciát az ELTE TÁTK Szociológiai Tanszékén. A tanácskozáson többek között Hetényi Zsuzsa „Név és identitás: irodalmi névadás emigráns szerzők műveiben - a berlini orosz és orosz zsidó emigráció példáin”; Erős Ferenc „Identitás, trauma, emlékezés”; és Kriza Borbála „Nem a város bűne!” – a Holocaust nem zsidó emlékezete Kőszegen” című előadása hangzott el.

december 5.

A Budai Micve Klubban Harkányi Endre színművésszel Bóta Gábor beszélgetett.

december 6.

A Hegedűs Gyula utcai zsinagógában rendezett koncerten elhangzott Georg Friedrich Händel: Judas Maccabeus oratóriumának keresztmetszete és Aharon Harlap: Psalms című műve. Fellépett a Solti György Kamarazenekar, énekelt Horváth Dalma, Masa Anita, Megyesi Zoltán és Jekl László, vezényelt Aharon Harlap (Izrael).

december 9.

1. Az EMIH meghívására Budapesten tartózkodó Elie Wiesel Nobel - Békedíjas író beszédet mondott a Parlament Felsőházi termében a „Magyar-zsidó együttélés a közös jövőért” című konferencián. (A konferencián elhangzott beszéd olvasható az Új Élet 2010. január 1-jei számában 1,4. p.). A Chabad Lubavics mozgalom magyarországi megjelenésének huszadik évfordulójára rendezett konferencián Bajnai Gordon miniszterelnök és Katona Béla házelnök is köszöntőt mondott. (Olvasható az ÉS 2009/51-52. számában.) Előadást tartott Kányádi Sándor erdélyi költő, és Köves Slomó EMIH vezető rabbi. A „Magyar zsidó jövőért” kitüntetést Oberlander Baruch rabbi, a mozgalom magyarországi elindítója, és felesége, Oberlander Batseva kapta. Zárszót Feldmájer Péter Mazsihisz elnök mondott. A látogatás másnapján Elie Wieselt fogadta Sólyom László köztársasági elnök, a Hit Gyülekezete pedig antifasiszta tömeggyűlésre hívta meg. A mintegy tízezer főnyi hallgatóság előtt mondott beszédét az ATV élő adásban közvetítette. Elie Wiesel előadásán megjelentek a kormány, a politikai pártok és a szellemi élet prominensei a Hetek Közéleti Klubban.

2. A Szabad Zsidó Tanház záró előadását Haraszti György tartotta „Hogyan élhette volna túl a magyarországi zsidóság a holocaustot?” címmel.

december 10.

A BZSH közgyűlésén megvitatták a 2010-es költségvetést, a 2009-es háromnegyedévi gazdálkodást annak ellenére, hogy a Számvizsgáló Bizottságrészéről senki nem jelent meg a közgyűlésen. Döntöttek ingatlanok eladásáról is.

december 11.

1. Radnóti Miklósné Gyarmati Fannit a Magyar Köztársasági Érdemrenddel tüntették ki kutatói tevékenységéért és a költő hagyatékának gondozásáért. A kitüntetést Hiller István kulturális miniszter adta át.

2. Lemondott Zoltai Gusztáv a Hegedűs Gyula utcai templomkörzet elnöki tisztéről egyéb elfoglaltságaira hivatkozva. A közösség Egri Oszkárt választotta meg elnöknek.

3. Az ÉS 2009. december 11-i számában az 1944 novemberében Abdán elkövetett tömeggyilkosság egyik tanújával készített riportot Csapody Tamás „Iszonyodtunk, és meg voltunk rettenetesen lepődve” címmel (25-16. p.).

december 12-19.

Hanuka. A Zsikk négy napig tartó Hanuka fesztivált szervezett a Goldmark teremben 12-17 között. Fellépett a Judrom Gipsy Band Klein Judittal, a kamarazenei esten fellépett Korcsolán Orsolya Mariann önálló műsora volt látható „Kollektív neurózis – Könnyűzene” címmel. A sorozat utolsó előadásán Gerendás Péter Faludy György megzenésített verseiből adott elő. A Marom Egyesület és a Jewish Distribution Committee ebből az alkalomból várostörténeti túrát szervezett „Negyed6negyed7” összefoglaló címmel 11-16. között. A hanuka minden napján más-más zsidó helyszínt lehetett meglátogatni. A programban 32 helyszín szerepelt. A Sirályban például Tatár György tartott előadást a harcászati teológiáról, a Zsidómúzeum szervezésében pedig levetítették az „Abenland – Alkonyat” című német filmet. Fred Kelemen rendezővel Dettre Gábor beszélgetett. Geréby György „Isten és birodalom” című könyvének bemutatóját a Sirály pincében tartották.

december 12.

1. A Szombat folyóirat 20. születésnap buliját a Vince Kiadó Klauzál tér 13-ban lévő könyvesboltjában rendezték meg. Közreműködtek a Budapesti Zsidó Színház és a Gólem Színház művészei.

2. A Bét Orim Agora Akadémiáján „A zsidó ellenállás formái a Qumrani időszakban” címmel tartott előadást Nagy József filozófus, az ELTE BTK Olasz tanszékének tudományos munkatársa.

december 13.

1. A Kidma Hanuka fesztivál keretében szervezett építészeti szemináriumot a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga sorsáról az RSg kávézóban és a Rumbach zsinagógában.

2. A Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola tizedik alkalommal rendezett Könyvünnepet. Az esemény szervezője Horváth Cili tanárnő volt, a résztvevőket Horányi Gábor szervezeti igazgató köszöntötte. A hanukai gyertyagyújtás után a fellépett a Lauder Zeneiskola zenekara és kórusa, a Balla Margit vezette Javne Színház. Lackfi János és Nádasdy Ádám íróvendégek munkáikból olvastak fel.

december 16-17.

Jeruzsálemben rendeztek világkonferenciát az antiszemizmus formáiról. A tanácskozás elnöke Avigdor Liberman miniszterelnök-helyettes, izraeli külügyminiszter volt. A magyar küldöttség tagjai: az izraeli nagykövet, Feldmajer Péter, a Mazsihisz elnöke, Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, Breuer Péter, valamint Balog Zoltán, az Országgyűlés Emberi Jogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottságának fideszes elnöke, végül Semjén Zsolt, a KDNP elnöke. A küldöttség két utolsó tagja antiszemita kijelentéseiről vált hírhedtté.

december 18.

A Petőfi Csarnokban „Klezmer és irodalom” címmel Ungvári Tamással beszélgetett Zelki János. Köves Tamás „Klezmer a falon” című kiállítását Bächer Iván nyitotta meg. Fellépett az Odessza Klezmer Band, a Vodku zenekar, és a Z, mirim.

december 20.

1. Győrben a zsinagógában rendezett koncerten elhangzott Sári Tibor: Kis Szvit, Weiner Leó: Ballada klarinétra és gordonkára, Weiner Leó: Románc gordonkára, Weiner Leó: I. Divertimento, Ránki György: „1944 Radnóti Miklós verseire” című műve. Fellépett a Solti György Kamarazenekar, Szepesi Bence klarinét, Puskás Zsolt gordonka, Bátki-Fazekas Zoltán ének és Kereskedő Tamás zongora szólójával.

2. A Mazsihisz közgyűlés napirendjén a 2009-es költségvetés időarányos teljesítésének megvitatása, valamint határozathozatal szerepelt a 2010-es költségvetésről. Bejelentették a Mazsihisz Ifjúsági Csoportjának megalakulását. Határoztak egy, a Mazsihisz tulajdonában lévő soproni ingatlan elidegenítésének engedélyezése, valamint határozat a bodrogkeresztúri temető használatának átengedéséről. Előkészítették a Mazsihisz alelnökének időközi választását.

3. A Radnóti Színházban bemutatták Füst Milán: Boldogtalanok című drámáját Szász János rendezésében.

december 21.

1. Varga Imre Radnóti Miklós szobrát avatták fel a Radnóti Színház előtt. Avató beszédet mondott Demszky Gábor főpolgármester és Bálint András, a színház igazgatója. A szobor több példányban is áll az ország közterein, sőt a határon túl, Borban is.

2. Erzsébetváros önkormányzata emlékkövet állított Szenes Hanna emlékére. A civil kezdeményezésre készült „Gondolatok köve” elnevezésű kompozíciót a VII. kerületi Szenes Hanna parkban állították fel.

Erzsébetváros önkormányzatának képviselő-testülete korábban arról döntött, hogy kőtömb térkompozíciókat állít fel híres emberekről elnevezett közterületeire. Ilyen alkotásokat helyeznek majd el a későbbiekben az Almássy téren, a Bethlen Gábor téren, a Herzl Tivadar téren, a Tom

Lantos emlékparkban, a Garay téren, a Hevesi Sándor téren, a Kéthly Anna téren, a Klauzál téren és a Madách téren.

Decemberben a Magyar Akkreditációs Bizottság 2017-ig meghosszabbította az Or-Zse egyetemi státusát. Sólyom László köztársasági elnök meghosszabbította Schőner Alfréd rektori kinevezését. Az Or-Zse az oktatási tevékenységen, doktori iskoláján kívül évkönyveket, és Or-Zse Értesítőt ad ki. Újraindították a „Magyar Zsinagóga”, és a „Magyar Zsidó Szemle” című folyóiratokat.

Az év utolsó napjaiban halt meg Vanderstein János, a Hódmezővásárhelyi Zsidó Hitközség és a Magyar – Izraeli Baráti Társaság elnöke. Senti Tibor és Lázár János emlékező írása az Új Élet 2010. január 15-i számában olvasható (6. p.) „Vanderstein János halálára címmel.

Villányi András fotóművész kamara kiállítását Benedek István Gábor és Lomnici Zoltán nyitotta meg a Vince Kiadó Klubhelyiségében, a Klauzál u. 13-ban.

Domán István főrabbi „Elképzelések a túlvilágról – gondolatok az üdvösségről és kárhozatról” címmel tartott előadást a „Zsidó vallás és kereszténység” előadássorozaton, amelyet az Or-Zse, a Jezsuita Rend és a Faludi Ferenc Akadémia rendezett a Párbeszéd Házában decemberben.

A Magyar Jog 2009/12 számában Bárándy Gergely „A holocaust tagadása – mi lett volna ha... és vajon lesz-e valami?” című cikke jelent meg (735-745. p.).

A Szombat 2009/10 „Buda és a zsidóság” tematikus számában Ablonczy Balázs, Ayhan Gökhan, Gadó János, Háy János, Kozma György, Novák Attila, Vajda Károly, Vári György és Zeke Gyula írásai jelentek meg.

A Mazsike 2009/10. Hírlevelében Beney Zsuzsa (1930-2006) költőről emlékezett meg a „Magyar zsidó nagyjaink” rovat (6. p.).

A magyarországi Chabad mozgalom húsz évét foglalja össze az Egység 2009/decemberi (68.) száma (1-16. p.).

A „Budapesti negyed” című folyóirat 2009/2-4. (nyári – őszi – téli száma) Karinthy Frigyesnek állított emléket három kötetben. Kötetek szerkesztői Lugosi András és Rózsafalvi Zsuzsanna voltak. Az első két kötet alcíme „Karinthyából Epepébe 1-2.”, a harmadiké „A Csömöri úttól egészen a Filatori-gátig – A Karinthyak Budapestje” volt.

A Dohány utcai zsinagóga százötven éves fennállásának évében folyamatosan voltak a jubileumra emlékeztető rendezvények.

Ebben az évben a Szegedi Hittudományi Főiskola óra adó tanára lett Markovics Zsolt szegedi főrabbi.

A Mazsihisz-pályázatok 2009-es nyertesait az Új Élet 2010. január 15-i száma sorolja fel (6. p.). Rendezvényekre 7 millió forint, könyv és egyéb dokumentumok előállítására 3 millió, sportra 3 millió, táborozásra, kirándulásra 2 millió forintot kaptak a vallási szervezetek.

Bányai Viktória az MTA Judaisztikai Kutatócsoportja honlapján összeállítást készített „Magyarországi zsidó temetők dokumentálása – több temetőt (települést) érintő projektek, műhelyek” címmel.

